

**meewerken?
daar krijg
je een beter
boxtel van.**

begroting 2019

meewerkend

boxtel

**Programmabegroting 2019 en
financiële begroting 2019 inclusief meerjarenramingen 2020-2022**

Inhoudsopgave

Algemeen.....	4
Opzet begroting 2019.....	4
Kwaliteitsimpuls voor verbetering financiële functie	7
Financiële positie.....	8
Programma's	13
Duurzaamheid	14
Maatschappelijke ontwikkeling.....	36
Leefomgeving	67
Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport	100
Meewerkend bestuur	129
Paragrafen	150
Lokale heffingen	151
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	165
Inleidende tekst.....	165
Kapitaalgoederen	181
Financiering	189
Bedrijfsvoering	196
Verbonden partijen	200
Grondbeleid.....	216
Financiën	224
Samenvattend overzicht ontwikkeling begrotingssaldo	224
Uitgangspunten en grondslagen begroting 2019 en meerjarenramingen 2020-2022	225
Meerjarig overzicht van baten en lasten en de resultaatbestemming per programma.....	227
Incidentele baten en lasten op programmaniveau	229
Stand van zaken te realiseren taakstellingen en restant stelposten.....	231
Reserves	232
Voorzieningen	234
Nieuw beleid, gehonoreerde wensen	235
Investerings.....	245
Meerjarig overzicht balans	247
Overzicht van baten en lasten en presentatie structureel begrotingssaldo	251
Inzicht in baten en lasten Begroting 2019.....	252
Bijlagen	256
Verplichte BBV indicatoren	256

Algemeen

Opzet begroting 2019

Voor u ligt de Programmabegroting 2019, de Financiële begroting 2019 en de meerjarenramingen 2020-2022 (hierna genoemd de Begroting 2019) van de gemeente Boxtel.

Net als vorig jaar is de Boxtelse begroting in een online versie beschikbaar.

Sinds de ambtelijke fusie van de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel per 1 januari 2016 ligt de verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering grotendeels bij de gemeenschappelijke regeling MijnGemeenteDichtbij (MGD). Meer informatie over MGD is terug te vinden in de begroting 2019 van GR MijnGemeenteDichtbij.

Opzet Begroting 2019

De Begroting 2019 is qua opzet anders dan de Begroting 2018. Bij de Kadernota begroting 2019 hebben de raden van de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel besloten om voor beide eenzelfde programma-opbouw te hanteren. De onderliggende producten voor elk programma zijn eveneens gelijk voor beide gemeenten. De Begroting 2019 van de gemeente Boxtel kent 5 programma's met daaronder 33 beleidsproducten. De raad autoriseert de baten en lasten per beleidsproduct.

Het door de raad vastgestelde beleidsprogramma 2018-2022 'Meewerken in tijden van verandering' is in een gezamenlijke bijeenkomst van het college en het ambtelijk management besproken met toevoeging van de going concern taken. Samen met het college van Sint-Michielsgestel is gekeken op welke speerpunten beide gemeenten elkaar willen ontmoeten en verbinding kunnen leggen. Door een gezamenlijke aanpak, daar waar mogelijk, beogen we een betere kwaliteit, minder kwetsbaarheid en kostenvermindering. In deze begroting zijn de speerpunten uitgezet in de tijd voor de komende 4 jaar; de duur van het beleidsprogramma. Per speerpunt is vermeld in welk kwartaal de uitvoering start en wanneer het is afgerond. Voor speerpunten met een doorlopend karakter is telkens als start aangegeven 2018 Q2 en als eind 2022 Q1. Bovendien hebben we opgenomen bij welke speerpunten we samenwerken met de gemeente Sint-Michielsgestel.

Op deze manier is de komende vier jaar het beleidsprogramma 2018-2022 geborgd in de Planning&Control stukken (kadernota, begroting, bestuursrapportages en jaarverslag)

De opbouw van een programma ziet er als volgt uit:

- Titel van het programma
- Zo werkt dit programma
- Dit valt eronder
- Dit is het doel
- Speerpunten uit het beleidsprogramma
- Dit kost het
- Tabel bijdrage van het programma in relatie tot de begroting

Voor alle producten die onder een programma vallen, is opgenomen:

- Verantwoordelijk portefeuillehouder(s)
- Dit gaan we dit jaar doen
- Zo maken we dit meetbaar
- Dit kost het
- Financiële toelichting

Informatie over indicatoren en kengetallen is onder het kopje Zo maken we dit meetbaar alleen opgenomen voor producten waarvoor dit toegevoegde waarde heeft. Verder is vanaf 2017 wettelijk voorgeschreven dat elke gemeente een basisset van 39 beleidsindicatoren in elke begroting en jaarverslag opneemt. Hiermee krijgen raadsleden al op 39 punten inzicht in de beleidsresultaten van hun gemeente en kunnen zij die vergelijken met die van andere gemeenten.

Relatie met beleidsprogramma 2018-2022

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018 is er een nieuwe gemeenteraad en een nieuw college gevormd. De raad heeft op 5 juni 2018 het beleidsprogramma 2018-2022: 'Meewerken in tijden van verandering' vastgesteld.

Dit beleidsprogramma is door het college nader uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma en dit vormt de basis voor de programmabegroting 2019-2022. Het uitvoeringsprogramma geeft richting aan het tijdspad waarop speerpunten worden opgepakt. Echter, het tijdspad staat niet in steen gegrift, omdat we te maken hebben met een dynamische buitenwereld. Op onderdelen zal eerst duidelijk moeten worden wat de status is van een speerpunt. Het kan zijn dat er eerst een visie en beleid vastgesteld moeten worden of dat een traject van overheids- of burgerparticipatie doorlopen moet worden. Pas daarna kunnen speerpunten concrete actieplannen worden en kan gezocht worden naar subsidies en cofinanciering. De raad heeft besloten om bij het maken en uitvoeren van plannen steeds te zoeken naar innovatieve technieken en oplossingen en hiervoor actuele wetenschappelijke onderzoeken goed in de gaten te houden.

Het beleidsprogramma 2018-2022 'Meewerken in tijden van verandering' bouwt voort op het beleidsprogramma van 2014-2018 'Ruimte voor innovatie en vernieuwing'. Niet zo vreemd omdat het programma is opgesteld door de 4 politieke partijen die in de vorige en in de huidige periode bestuursverantwoordelijkheid droegen/dragen.

In het beleidsprogramma 2018-2022 komen de belangrijkste veranderingen waar wij als samenleving mee te maken hebben aan bod. Ingezet wordt op alle transformaties waarbij die in het sociaal domein, (klimaat)energie, ruimte en mobiliteit expliciet worden genoemd en op onderdelen al nader worden geconcretiseerd.

Samen met andere partijen zoals inwoners, maatschappelijke organisatie, ondernemers, onderwijs, collega overheden en regionale instanties willen we "Aanpakken, meewerken en niet wegstijgen".

Kwaliteitsimpuls voor verbetering financiële functie

Het project dat is opgezet voor verbetering van de financiële functie is, zoals bekend, een meerjarig traject. In het begin van deze bestuursperiode zijn we verder gegaan met het harmoniseren van de procedures en documenten van de planning en control cyclus van de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel. Naast een identieke benaming en opbouw van de vijf programma's van de begroting 2019, hebben beide gemeenten ook het proces en de inhoud van de Kadernota begroting 2019 geüniformeerd (voorheen werd in Boxtel de Kadernota begroting aangeduid als het dekkingsplan).

In de financiële verordeningen van Boxtel en Sint-Michielsgestel is opgenomen dat één keer in de vier jaar de raad enkele nota's vaststelt:

- Een nota reserves en voorzieningen. Hierbij worden de bestaande reserves en voorzieningen doorgelicht. Bij de opstelling van de nieuwe nota bekijken we of op dit punt een verdere uniformering van beide gemeenten mogelijk is.
- Geactualiseerde onderhoudsplannen voor activiteiten in de openbare ruimte, zijnde wegen, openbare verlichting, groen en speeltoestellen, een geactualiseerd rioleringsplan en een geactualiseerd onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen.
- Een nota grondbeleid met daarin een strategische visie van het toekomstig grondbeleid.

Het begin van een nieuwe bestuursperiode is een goed moment om deze nota's op te stellen. Nieuwe onderhoudsplannen worden opgesteld als de bestaande aflopen, in 2019 zal het speelruimteplan worden geactualiseerd.

De kostentoerekening (verdeling van de indirecte kosten over de verschillende beleidsproducten van de begroting) in deze begroting is nog gebaseerd op een tijdsinzet die bepaald is toen er nog organisatiebreed werd tijd geschreven. Inmiddels gebeurt dit niet meer en moet er op korte termijn voor beide gemeenten en MGD een aangepaste systematiek van kostentoerekening worden bepaald.

Financiële positie

De financiële positie van de gemeente beschrijven we in drie onderdelen:

- Het resultaat vóór bestemming
De verwachte inkomsten (baten) en uitgaven (lasten) van de gemeente.
- De resultaatbestemming
De wijzigingen in het eigen vermogen. Baten kunnen op voorhand in het eigen vermogen gestort worden (storting in reserves), of het eigen vermogen van de gemeente kan gebruikt worden om lasten te dekken (onttrekken aan reserves).
- Het resultaat ná bestemming
Het bedrag dat overblijft nadat alle (voorziene) lasten gedekt zijn door verwachte inkomsten (baten) of eigen vermogen.

Het resultaat

De begroting 2019 geeft het volgende beeld:

(bedragen x € 1.000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal baten	81.090	85.762	82.498	85.138	87.751	83.948
Totaal lasten	80.742	88.645	82.996	84.234	85.649	81.839
Resultaat vóór bestemming						
(baten minus lasten)	348	-2.882	-498	903	2.102	2.109
Resultaatbestemming:						
Totaal onttrekking reserves	10.162	6.939	2.988	1.368	936	747
Totaal storting reserves	9.625	4.057	2.490	1.640	496	491
Totaal resultaatbestemming	537	2.882	498	-272	440	256
Resultaat (+ = overschot)	884	0	0	631	2.542	2.365

De vergelijkende cijfers

In deze begroting zijn de vergelijkende cijfers van de jaarrekening 2017 en de gewijzigde begroting 2018 opgenomen.

De jaarrekeningcijfers 2017 zijn gebaseerd op de vastgestelde jaarrekening door de gemeenteraad op 4 juli 2018. In de begrotingscijfers 2018 zijn de gegevens verwerkt van de primitieve begroting 2018, de 2^e bestuursrapportage 2017, de 1^e bestuursrapportage 2018 en de overige geformaliseerde besluiten tot en met de raadsvergadering van 3/4 juli 2018.

De cijfers van 2019 zijn gebaseerd op de besluitvorming tot en met de raadsvergadering van 3/4 juli 2018 (vaststelling Kadernota begroting 2019).

Presentatie structureel begrotingssaldo

Presentatie structureel begrotingssaldo

In artikel 189 van de Gemeentewet staat dat de raad de taak heeft een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. De provincie heeft voor alle gemeenten een format voorgeschreven voor de presentatie van het structureel begrotingssaldo. Samengevat ziet dit er als volgt uit:

(bedragen x € 1.000)	Lasten 2019	Baten 2019	Saldo 2019
Totaal van de programma's	80.741	22.018	-58.720
Algemene dekkingsmiddelen	414	60.338	59.924
Overhead	1.842	1	-1.841
Vennootschapsbelasting	0	0	0
Onvoorzien en stelpost	0	140	140
Subtotaal	82.996	82.498	-498
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	2.490	2.988	498
Geraamd resultaat	85.486	85.486	0
Incidentele baten en lasten	4.177	2.753	1.424
Structureel begrotingssaldo 2019			1.424

Ook voor de jaren 2020 tot en met 2022 is er sprake van een positief structureel begrotingssaldo.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Geraamd resultaat (saldo)	631	2.542	2.365
Incidentele baten en lasten (saldo)	745	-578	145
Structureel begrotingssaldo 2020-2022	1.376	1.964	2.510

Geconcludeerd wordt dat voor alle jaren 2019-2022 de begroting structureel en reëel in evenwicht is.

In deze Begroting 2019 zijn voorlopige tarieven opgenomen voor de OZB en de afvalstoffen- en rioolheffing. In december 2018 worden de definitieve belastingvoorstellen verwerkt in de belastingverordeningen. Voor de OZB geldt dat voor deze begroting de WOZ-waardestijgingen voor het belastingjaar nog niet bekend zijn en daarom uitgegaan is van een landelijk gemiddelde zoals gepresenteerd in de meicirculaire 2018. Voor de woningen is dat een waardestijging van 7% en voor de niet-woningen een waardestijging van 1%. In december 2018 zijn de waardemutaties voor het Boxtels onroerend goed bekend en zullen deze budgettair neutraal worden verrekend met een aanpassing van de tarieven (een hogere waardestijging leidt tot een daling van het in deze Begroting 2019 genoemde OZB-tarief en omgekeerd).

Met tevredenheid stellen we vast dat voor elk jaar vanaf 2019 de omvang van de Algemene reserve voldoet aan de door de raad gestelde norm.

Het gehele financiële beeld overziend menen we te mogen concluderen dat met deze Begroting 2019 een goede start wordt gemaakt voor de uitvoering van het beleidsprogramma 2018-2022 'Meewerken in tijden van verandering'.

Programma's

Duurzaamheid

Zo werkt dit programma mee aan Boxtel

In de gemeente Boxtel kunnen bewoners, bedrijven, instellingen en organisaties het beste uit zichzelf en hun omgeving halen. De gemeente Boxtel stimuleert dit door hun opbouwende initiatieven op eigenzinnige en creatieve wijze te ondersteunen en mee te werken aan de ontplooiing ervan. Hierdoor ontstaat een optimaal perspectief waarin mensen duurzaam vorm kunnen geven aan samen wonen en leven.

Duurzaamheid is een belangrijk thema en de komende jaren werken we samen met inwoners mee aan plannen die dit ondersteunen. Dit is een voortzetting van de werkwijze die we hanteerden voor de totstandkoming van de duurzaamheidsvisie en – uitvoeringsprogramma, die we samen met de Boxtelse samenleving opstelden. Meewerken aan een duurzaam Boxtel doen we samen.

Zó draagt dit programma bij aan meewerkend boxtel.

Dit valt eronder

Duurzaamheid is niet zo zeer een zelfstandig 'thema', maar een integrale manier van werken en denken die in alle beleidsvelden tot uiting komt. Duurzaamheid loopt daarmee dwars door de andere begrotingsprogramma's heen.

De duurzaamheidsgedachte heeft zich door de jaren heen steeds breder ontwikkeld tot een belangrijk speerpunt. De opgaven die wij krijgen vanuit het klimaatakkoord (klimaatadaptatie en energietransitie) vragen de komende jaren steeds meer aandacht.

De agrarische sector in de gemeente staat voor een groot aantal verduurzamingsopgaven, met name op het gebied van voedselproductie, gezondheid, dierenwelzijn, bodem, biodiversiteit, water en luchtkwaliteit. De samenhang met andere opgaven is groot. Dat pleit voor een integrale aanpak die zorgt voor duurzame bedrijfsontwikkeling, innovatie en verbetering van het woon-, werk- en leefklimaat.

Het algemene uitgangspunt van duurzaamheid is dat in de samenleving people-planet-prosperity met elkaar in evenwicht moeten zijn. Boxtel heeft duurzaam handelen hoog in het vaandel. Een van de speerpunten in de strategische visie en het beleidsprogramma 2018-2022, 'Meewerken in tijden van verandering', is dan ook om voorop te blijven lopen met duurzaamheid.

Dit speerpunt vullen we in de duurzaamheidsvisie 2030 en -uitvoeringsprogramma 2017-2022 verder in. Duurzaamheid verdient een krachtige impuls, als verbinder van ecologie, sociaal en economie. Samen moeten we zoeken naar nieuwe mogelijkheden en innovatieve concepten op bijvoorbeeld het gebied van energie.

Onderstaande producten dragen bij aan deze doelen:

- Klimaatadaptatie en energietransitie
- Plattelandsvernieuwing
- Afval
- Riolering
- Milieu

Dit is het doel

De gemeente Boxtel heeft van oudsher grote ambities op het gebied van duurzaamheid. Dat is niet veranderd. Wereldwijd is klimaatverandering en energietransitie dé grote uitdaging van onze tijd.

Duurzaamheid moet nog meer als een rode draad door het handelen van de gemeente en onze inwoners, bedrijven en instellingen gaan lopen. Duurzaamheid is van iedereen en alleen samen houden we onze aarde en dus ook Boxtel leefbaar.

Boxtel staat net als iedereen voor de taak om snel afscheid te nemen van fossiele energiebronnen. Wij moeten ook voluit kiezen voor een circulaire wereld, waar geen plek meer is voor verspilling van grondstoffen, voedsel en energie. Waar problematiek van fijnstof serieus genomen wordt. Een wereld waarin biodiversiteit weer versterkt wordt en klimaatadaptief handelen de norm is. De gemeente moet hierbij een voorbeeldfunctie op zich nemen. Maar we moeten ook onze inwoners en bedrijven stimuleren om hierin verantwoordelijkheid te nemen. Verleiden werkt beter dan dwingen. Deze transformatie leent zich bij uitstek voor onze strategie om waar mogelijk via cofinanciering, werk met werk te maken en met creatieve combinaties onze ambities te verwezenlijken.

We willen een leefbare wereld voor onze kinderen achterlaten. Om dat te bereiken zullen we alle mogelijkheden om te besparen op energie maximaal moeten benutten. Daarnaast moeten we vol inzetten op hernieuwbare energie: zon, wind, biomassa, waterstof. We kunnen het ons daarbij niet permitteren een keuze te maken. We hebben alle opties nodig.

Speerpunten uit het Beleidsprogramma

Speerpunten	Start	Einde	Verantwoordelijke	Samen met
Duurzaam gedrag wordt beloond.	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	Sint-Michiels-gestel
Boxtel EnergieNeutraal in 2030: grootschalige hernieuwbare energie via zonnevelden, windmolens, biomassa (GreenTech) en waterstof. Sociale component belangrijk, waarbij mensen met een kleine beurs mee kunnen doen. Boxtel stelt een energietransitieplan op (als onderdeel van een regionale energie strategie).	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	Sint- Michiels-gestel
Het gebruik van elektrisch deervoer krijgt vorm.	2018 Q3	2018 Q4	Peter van de Wiel	Sint-Michiels-gestel
Actief zoeken naar manieren om los te komen van aardgas met focus op bestaande bouw.	2018 Q3	2022 Q1	Peter van de Wiel	Sint- Michiels-gestel
Maximaal 50 kg afval per jaar per inwoner in 2022, vanuit principe afval is grondstof.	2018 Q3	2022 Q1	Herman van Wanrooij	Sint- Michiels-gestel
We geven inwoners de mogelijkheid om te kiezen voor afkoppeling van de regenwaterafvoer en brengen samen met waterschappen in kaart welke stimuleringsmaatregelen we daar tegenover kunnen stellen.	2018 Q4	2022 Q1	Herman van Wanrooij	Sint- Michiels-gestel
GreenTech Park Brabant wordt samen met provincie, regio, onderwijs en bedrijfsleven verder ontwikkeld.	2018 Q2	2022 Q1	Maruška Lestrade-Brouwer	
De Duurzaamheidsagenda blijft onderlegger van onze ambitie en wordt geactualiseerd op basis van nieuwe afspraken in onder andere het Klimaatakkoord. De uitvoering wordt breed opgepakt, waaronder een geactualiseerd plan van aanpak voor fijnstof.	2018 Q3	2022 Q1	Peter van de Wiel	

• Het Groene Woud blijft belangrijk voor Boxtel. De doorontwikkeling naar Van Gogh Nationaal Park biedt extra kansen voor natuur/landschap/biodiversiteit, economie en leefbaarheid.	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	
• Vóór 2020 wordt voldaan aan de verplichting om een klimaatstresstest uit te voeren.	2018 Q4	2019 Q2	Peter van de Wiel	Sint- Michiels- gestel
• Klimaatadaptatie via acties zoals Steenbreek en groene daken is belangrijk. Ook de gemeente draagt bij aan ontstening van het openbaar gebied.	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	
• Mozaïek Dommelvallei is aanjager projecten zoals 'Boxtel Binnen de Bruggen' en EVZ Grote Waterloop.	2020 Q1	2022 Q1	Peter van de Wiel	
• Biodiversiteit en vergroening in de stedelijke omgeving worden bevorderd.	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	
• Boxtel realiseert extra natuur om biodiversiteit te stimuleren en CO2 terug te dringen en benut daarvoor cofinanciering (GOP, Groen Blauwe Stimuleringskader).	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	
• Boxtel zet in op een duurzaam buitengebied met agrarische sector, toerisme en recreatie en burgers. De Landschapstriënnale 2020 in Het Groene Woud is een gouden kans.	2018 Q2	2020 Q4	Peter van de Wiel	
• Op De Kleine Aarde wordt verder gewerkt aan een plek waar burgers, ondernemers en (onderwijs) instellingen elkaar ontmoeten en werken aan een circulaire wereld.	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	
• Ook op ruimtelijk terrein beschermen wij wat kwetsbaar is, zoals ons erfgoed en landschap.	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	
• Landschapstriënnale gezamenlijk vorm geven. Beide gemeenten willen graag voortrekkersrol.	2018 Q3	2020 Q4	Peter van de Wiel	Sint- Michiels- gestel

Dit kost het

Baten x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Klimaatadaptatie en energietransitie	17	1.346	24
Platteland vernieuwing	383	444	61
Afval	2.954	2.893	2.981
Riolering	2.997	3.066	3.076
Milieu	15	1	1
Totaal baten	6.366	7.748	6.142
Lasten			
Klimaatadaptatie en energietransitie	721	1.934	549
Platteland vernieuwing	641	654	294
Afval	2.362	2.263	2.339
Riolering	2.873	2.921	2.929
Milieu	836	893	899
Totaal lasten	7.433	8.665	7.010
Totaal saldo	-1.066	-917	-867

Tabel bijdrage van het programma in relatie tot de gehele begroting

Begrote baten van dit programma

Begrote lasten van dit programma

Klimaatadaptatie en energietransitie

Verantwoordelijke(n): Peter van de Wiel en Maruška Lestrade-Brouwer

Dit gaan we dit jaar doen

1. Uitvoering regulier technisch beheer: de aspecten van duurzaamheid worden zo veel als mogelijk ingebed in de concrete uitvoeringstaken en uitgangspunten binnen het technische beheer en onderhoud. Dit is geconcretiseerd in het Uitvoeringsprogramma 2017-2022 bij de Duurzaamheidsvisie Boxtel 2030. Dit principe wordt in 2019 onder meer toegepast bij:
  - De verduurzaming en het multifunctioneel gebruik van het gemeentelijk vastgoed. Hiervoor worden in de eerste helft van 2019 Duurzame Meerjaren OnderhoudsPlannen opgesteld.
  - Het beheer van de openbare ruimte gaan we samen met buurtbewoners doen, waarbij met name aandacht is voor klimaatadaptatie en het vergroten van de biodiversiteit. Daarvoor zijn in de uitvoeringsagenda de projecten 1, 2, 15, 18, 20 en 32 opgenomen.
2. Uitvoering Duurzaamheidsagenda. Deze agenda blijft onderlegger van onze ambitie en wordt geactualiseerd op basis van nieuwe afspraken in onder andere het Klimaatakkoord.
  - De raad wordt in 2019 twee maal via een RaadsInformatieBrief (RIB) op de hoogte gehouden van de voortgang en actualisatie van de agenda. We betrekken

de raad bij de maatschappelijke discussie over de uitkomsten van het scenario-onderzoek en de potentiële locaties voor het opwekken van duurzame energie. Vanuit het Klimaatakkoord wordt verwacht dat we aan de hand van de Regionale Energie Strategie als gemeente voor juli 2019 een bod doen hoeveel duurzame energie (zon, wind, biomassa, geothermie) we gaan realiseren.

3. Klimaatadaptatie: Vóór 2020 wordt voldaan aan de verplichting om achtereenvolgens een klimaatstresstest en klimaatrisicodialoog uit te voeren. Dit doen we via de AgriFood Capital samen met de gemeenten in de regio Noordoost Brabant.
  - In de eerste helft 2019 voeren we deze test uit en nemen we hem op in het gemeentelijk rioleringsplan voor wat de betreft de wateroverlast, dat door de gemeenteraad wordt vastgesteld.
4. Klimaatadaptatie: We geven inwoners de mogelijkheid om te kiezen voor afkoppeling van de regenwaterafvoer en brengen samen met waterschappen in kaart welke stimuleringsmaatregelen we daar tegenover kunnen stellen.
  - Bij reconstructie van de riolering bieden we waar mogelijk een gescheiden riool aan en zorgen er voor dat alle aansluitingen het hemelwater gescheiden kunnen aanbieden. Dit is vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2019. Bij de actualisatie van het GRP in 2019 worden de resultaten van de klimaatstresstest en klimaatrisicodialoog meegenomen.
5. Klimaatadaptatie via acties zoals Operatie Steenbreek en groene daken is belangrijk. Ook de gemeente draagt bij aan ontstening van het openbaar gebied.
  - Operatie Steenbreek zetten we in 2019 voort en klimaatadaptieve maatregelen zetten we in bij het reguliere technische beheer.
6. We belonen duurzaam gedrag.
  - Dit is een leidend principe in de duurzaamheidsagenda en komt o.a. tot uitdrukking bij Operatie Steenbreek. Dit moet in 2019 nog verder uitgewerkt worden in het warmteplan en de Lokale Energie Strategie (LES, zie hieronder).
7. Boxtel EnergieNeutraal in 2030: grootschalige hernieuwbare energie via zonnevelden, windmolens, biomassa (GreenTech) en waterstof. Sociale component belangrijk, waarbij mensen met een kleine beurs mee kunnen doen. Boxtel stelt een Lokale Energie Strategie (LES) op. Deze LES is onderdeel van een Regionale Energie Strategie (RES). Ook het Interreg programma ECCO van de streekorganisatie het Groene Woud, waarin Boxtel samen met de gemeenten Haaren, Meierijstad en Sint-Michielsgestel deelneemt heeft een taak in het bereiken van deze doelstelling.

- In vervolg op de LES en RES wordt in 2019 een maatschappelijke discussie gestart over de uitkomsten van het scenario-onderzoek en de potentiële locaties voor het opwekken van duurzame energie. De resultaten van deze discussie vormen input voor het ruimtelijk beleid en worden vastgelegd in de Omgevingsvisie en Omgevingsplannen.
8. Het gebruik van elektrisch deelvervoer krijgt vorm.
- In de eerste helft van 2019 wordt onderzocht of elektrisch deelvervoer voor dienstreizen van de ambtelijke organisatie ingezet kan worden.
9. Actief zoeken naar manieren om los te komen van aardgas met focus op bestaande bouw. Hiervoor moet vóór 1 januari 2021 een warmteplan ingediend worden bij het ministerie van BZK.
- Het Klimaatakkoord vormt de basis voor deze verplichting. In 2019 starten we met de voorbereiding van een warmteplan. In dit warmteplan moet per wijk beschreven staan wanneer deze wijk wordt afgekoppeld van het aardgas en welke alternatieve warmtevoorziening de gemeente aanbiedt of faciliteert. De gemeente heeft hierin de regietaak.
10. We ontwikkelen GreenTech Park Brabant verder samen met provincie, regio, onderwijs en bedrijfsleven.
- In 2019 gaan we verder met de pilot biomassaplein, bepalen we de definitieve vorm van het GreenTech Park Brabant en leggen deze vast in het bestemmingsplan. Ook starten partijen de samenwerking.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017*	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
percentage duurzaam opgewekte energie in de gemeente	3,9%	12%	16%	22%

Toelichting op de indicatoren:

* : percentage duurzame energie volgens CBS Klimaatmonitor gerealiseerd in 2015

Dit kost het

Klimaatadaptatie en energietransitie exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	7	804	24
Lasten	322	1.925	549
Saldo voor bestemming	-315	-1.122	-525
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	10	542	0
Storting in reserves	399	8	0
Saldo	-389	534	0
Saldo na bestemming	-703	-588	-525

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Klimaatadaptatie en energietransitie	-588	-525	63

In de begroting 2018 zijn eenmalige ramingen voor zowel lasten als baten opgenomen voor verschillende projecten zoals het Ecco-project en het Regionaal Energie Strategie project. Een deel bestaat uit overhevelingsbudgetten 2017 binnen de uitvoering van de nieuwe Duurzaamheidsagenda.

In 2019 en volgende jaren zijn ramingen opgenomen voor het Biomassaplein en voor uitvoering van de Duurzaamheidsagenda. Het per saldo positief verschil betreft ramingen voor het Biomassaplein.

Voor diverse projecten op het gebied van duurzaamheid onttrekken we in 2018 de benodigde budgetten aan de reserve Duurzaamheid.

Plattelandsvernieuwing

Verantwoordelijke(n): Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

1. Het Groene Woud blijft belangrijk voor Boxtel. De doorontwikkeling naar Van Gogh National Park biedt extra kansen voor natuur/landschap/biodiversiteit, economie en leefbaarheid.
2. We bevorderen biodiversiteit en vergroening in de stedelijke omgeving.
3. Boxtel zet in op een duurzaam buitengebied met agrarische sector, toerisme en recreatie en burgers. De Landschapstriënnale 2020 in Het Groene Woud is een gouden kans.
4. Op De Kleine Aarde wordt verder gewerkt aan een plek waar inwoners, ondernemers en (onderwijs) instellingen elkaar ontmoeten en werken aan een circulaire wereld.
5. Ook op ruimtelijk terrein beschermen wij wat kwetsbaar is, zoals ons erfgoed en landschap.
6. Landschapstriënnale gezamenlijk vorm geven. Beide gemeenten willen graag een voortrekkersrol.
7. Boxtel realiseert extra natuur om biodiversiteit te stimuleren en CO2 terug te dringen en benut daarvoor cofinanciering (GOP, Groen Blauwe Stimuleringskader).

8. Nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een aanpassing van het ruimtelijk beleid voor het buitengebied. Te denken valt bijvoorbeeld aan beleid voor Vrijkomende Agrarische bedrijfsbebouwing en de energietransitie. Hiervoor starten we met de integrale herziening van het bestemmingsplan buitengebied. We trekken in dit verband samen op met de gemeente Sint-Michielsgestel.
9. We gaan via het programma Mozaïek Dommelvallei op zoek naar een betere benutting van het watersysteem, waarmee we verdroging, hittestress en wateroverlast tegengaan en de (openbare) ruimte een kwaliteitsimpuls krijgt. Concreet doen we dit onder andere door de ontwikkeling van programma's Groote Waterloop en Boxtel Binnen de Bruggen.
10. We ronden de uitvoering van uitvoeringsprogramma Kloppend Hart van Het Groene Woud (Landschappen van Allure) af. Daarmee zijn 14 projecten afgerond die het landschap van De Scheeken en De Mortelen versterken en sociaal-economisch benutten.
11. We ondersteunen verduurzaming van de agrarische sector.
12. Deelname aan regionale en landelijke werkgroepen op het gebied van landbouw en gezondheid.
13. We faciliteren stoppende bedrijven in het buitengebied in hun keuze voor de toekomst.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren / kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Plattelandsvernieuwing exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	180	409	26
Lasten	641	654	294
Saldo voor bestemming	-461	-246	-269
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	203	35	35
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	203	35	35
Saldo na bestemming	-258	-211	-234

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Plattelandsvernieuwing	-211	-234	-23

In 2019 zijn geen ramingen meer opgenomen voor het project Landschappen van Allure. De ramingen betreffen voornamelijk het regulier budget voor de plattelandsvernieuwing € 49.000, en de doorbelasting vanuit MijnGemeenteDichtbij € 184.000.

Zowel in 2018 als in 2019 onttrekken we een bedrag van € 35.000 aan de reserve Plattelandsvernieuwing ter dekking van het Stikaproject.

Afval

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij

Dit gaan we dit jaar doen

1. Advisering reinigingstaken en projecten. Los van het beleidsprogramma lopen verschillende eigen (inrichtings-)projecten die ook hun invulling nodig hebben voor een goede grondstoffeninzameling en het (beleidsmatig) schoon houden van de openbare ruimte.
2. Uitvoering reinigingstaken en directe dienstverlening: naast het beleidsprogramma én beleidsadvisering Reiniging komen er veel uitvoeringstaken kijken bij ons Grondstoffenplan en het adequaat reageren op meldingen in de openbare ruimte (inclusief containerbeheer). Hetzelfde geldt voor de vele burgerinitiatieven en de woningbouwopgave.

3. De aandacht verschuift van de inzameling van afvalstoffen naar de inzameling van grondstoffen. In 2017 is in de gemeente Boxtel 127 kilogram restafval per inwoner ingezameld. In 2016 was dit nog 143 kilogram per inwoner. De overstap van de inzameling van plastic verpakkingsafval naar PMD (Plastic - en Metaalverpakkingen en Drankkartons) heeft zeker bijgedragen aan deze daling. Landelijk is in het Uitvoeringsprogramma Van Afval naar Grondstof - Huishoudelijk Afval (VANG-HHA) bepaald dat er in 2020 nog maar 100 kilogram restafval per inwoner per jaar dient te worden ingezameld. In het coalitieprogramma van de gemeente Boxtel staat verder maximaal 50 kilogram in 2022 als target benoemd, vanuit het principe afval is grondstof. Dit willen wij bereiken door het uitvoeren van een aantal afvalpilots, waaronder één met omgekeerd inzamelen. Hierbij wordt huis-aan-huis nog steeds PMD en GFT opgehaald, maar dienen de "reststoffen" (het kleine beetje restafval dat dan nog overblijft) weggebracht te worden naar centrale voorzieningen op korte loopafstand. Ook is er een pilot mbt. het stroomlijnen van de afvalinzameling (naar een grondstoffeninzameling) in het Centrumgebied in voorbereiding. Voordat er gestart wordt met een of meerdere pilots gaan wij eerst kijken naar de resultaten van vergelijkbare vormen van afvalinzameling in andere gemeenten. Als de pilot toch uitgevoerd wordt en uit de evaluatie blijkt dat dit de gewenste resultaten oplevert, kan dit voor de hele gemeente ingevoerd worden.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
hoeveelheid reststof per inwoner in de pilotgebieden	140	140	140	95

Dit kost het

Afval exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	2.954	2.893	2.981
Lasten	2.362	2.263	2.339
Saldo voor bestemming	592	629	642
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	592	629	642

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Afval	629	642	13

Het product afval is 100% kostendekkend. Het saldo dat ontstaat na bestemming (in 2019 € 642.000) is de btw-component die we meenemen in de afvaltarieven.

In de kadernota 2019 is een budget beschikbaar gesteld binnen afval van totaal € 50.000 voor uitbreiding van de afvalapp, applicatie van de digitale stortbonnen én onderzoekskosten voor plaatsing van één of meerdere ondergrondse afvalcontainers in het centrum. Deze kosten worden gedekt via de voorziening Egalisatie reinigingstarieven en/of de afvaltarieven.

Riolering

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij

Dit gaan we dit jaar doen

Uitvoering regulier technisch beheer: de aspecten van duurzaamheid worden zo veel als mogelijk ingebed in de concrete uitvoeringstaken en uitgangspunten binnen het technische rioolbeheer en onderhoud. Binnen regio De Meierij werken tien gemeenten, Brabant Water en twee waterschappen samen om ook dit onderwerp binnen het doelmatig waterbeheer te borgen.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Totaal aantal kilometer riolering	269	272	275	281
Aantal meldingen van wateroverlast	53	50	47	44
Aantal klachten aansluiting	9	9	8	8
Rioolheffing meerpersoons	162	168	171	pm

Dit kost het

Riolering exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	2.997	3.066	3.076
Lasten	2.873	2.921	2.929
Saldo voor bestemming	123	145	148
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	123	145	148

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Riolering	145	148	3

Het product riolering is 100% kostendekkend. Het saldo dat ontstaat na bestemming (in 2019 € 145.000) is de btw-component die meegenomen wordt in de rioolheffingen.

In 2019 zijn investeringskredieten geraamd volgens het huidige vGRP of eventuele doorschuivingen van voorgaande jaren. De kapitaallasten van deze investeringen zijn reeds vertaald in de begrotingscijfers 2019.

Milieu

Verantwoordelijke(n): Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

1. We geven invulling aan de agenda voor de ondergrond die in 2018/2019 is opgesteld.
2. We ondersteunen de verduurzaming van de agrarische sector.
3. We faciliteren stoppende bedrijven in het buitengebied in hun keuze voor de toekomst.
4. We toetsen ruimtelijke ontwikkelingen op externe veiligheid, geluid, bodem, luchtkwaliteit en bedrijven en milieuzonering.
5. Woningen die in aanmerking komen voor geluidsmaatregelen vanwege gemeentelijke wegen, krijgen hiervoor een concreet voorstel.
6. We bepalen op basis van de evaluatie van het luchtkwaliteitsplan, of er een geactualiseerd plan van aanpak voor fijnstof noodzakelijk is.

7. De ODBN zet in 2019 nog meer in op risicogericht toezicht bij bedrijven en projecten zoals Intensivering Toezicht Veehouderijen. Dit laatste project is een project van in totaal drie jaar en loopt tot en met 2020. Het is bedoeld om algeheel inzicht te krijgen in veehouderijen in Brabant. Onze gemeente neemt deel aan dit project en zal zelf ook een deel van de controles uitvoeren. Dit betreft dan controles bij de inrichtingen bij niet-basistaken bedrijven. Bij de controles die we zelf uitvoeren wordt de systematiek van de ODBN gebruikt. Onder andere de toekomst van het bedrijf komt aan bod, maar ook zaken als de verwijdering van asbestdaken voor 2024.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020
Aantal voorstellen geluidisolatie woningen*	0	0	46	0
Bedrijfsvoering bij inrichtingen in overeenstemming met wet Milieubeheer en WABO	1	10 en 30	10 en 30	10 en 30
Positief gevoel en rechtszekerheid van een goed en veilig milieu met het naleefgedrag als indicator	Conform 4	Conform programma 2018	Conform programma 2019	Conform pro- gramma
Veehouderijen die voldoen aan regelgeving	-	50%	65%	100%

* dit betreft woningen aan de Baroniestraat, Breukelsestraat en Eindhovenseweg

Dit kost het

Milieu exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	15	1	1
Lasten	836	893	899
Saldo voor bestemming	-820	-892	-898
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	-820	-892	-898

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Milieu	-892	-898	-6

In 2018 is een eenmalige raming opgenomen van € 9.000 voor het project "Transitie Landbouw". De toename van de lasten in 2019 ten opzichte van 2018 betreft de prijsindexatie.

Maatschappelijke ontwikkeling

Zo werkt dit programma mee aan Boxtel

Samen met inwoners kijken we hoe we de directe leefomgeving kunnen versterken. Hoe we mensen meer in hun kracht zetten en daar waar dat niet mogelijk is de gemeente via maatwerkoplossingen ondersteuning kan bieden.

Op deze manier zorgen we met elkaar bij voor dorpen waarin het prettig leven is en waar mensen zichzelf en hun talenten kunnen ontwikkelen.

Zó draagt dit programma bij aan meewerkend boxtel.

Dit valt eronder

Onder het programma Maatschappelijke Ontwikkeling vallen alle producten, die bijdragen aan de zelfredzaamheid van burgers:

- Maatschappelijk Werk
- Minderheden
- Jeugdzorg
- Wmo
- Inkomensvoorziening
- Participatie
- Volksgezondheid
- Onderwijs

Over al deze producten heen loopt het project van Transitie naar Transformatie.

Project van Transitie naar Transformatie

In juni 2017 hebben de raden van Boxtel, Sint-Michielsgestel en Haaren besloten, dat na 2 jaar ervaring opdoen met de decentralisaties in het Sociaal Domein, het tijd was om verder te gaan investeren in de borging van kwaliteit, innovatie en transformatie (van de 2e naar de 1e naar de 0e lijn). In een 2-jarig Transformatieproject dat van toepassing is voor de 3 gemeenten Boxtel, Sint-Michielsgestel en Haaren geven we hier met 5 projecten en 5 speerpunten uitvoering aan. In september is de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Projecten

1. Eén Sociaal Beleid
  - Ontschotting van beleid, budgetten en uitvoering van Jeugd, Wmo, Participatie en Onderwijs Eén (omgekeerde) verordening, de vraag van de burger centraal in plaats van de Wet.
  - Eén integrale inkoop Wmo/Jeugd specialistische hulp
2. Een integrale toegang / één loket passend bij de gemeente.
  - Kwaliteit van de dienstverlening op peil (gericht op de vraag en de eigen regie van de burger)

3. Het realiseren van een verschuiving van regio naar lokaal.
  - Lokale regie op inkoop & uitvoering met de gezamenlijke zorgaanbieders Wmo/Jeugdhulp
  - Aanbod in de wijken vergroten: lichtere vormen van zorg dichterbij organiseren
  - Ruimte om te investeren op 0e en 1e lijn door een beperking van verwijzingen naar specialistische hulp.
4. Monitoring van het Sociaal Domein op inhoud, financieel en bestuurlijk niveau.
5. Digitale dienstverlening is op orde, de inwoner heeft regie op zijn eigen gegevens conform de AVG.

Speerpunten

6. Sluitende keten voor kwetsbare jongeren 16 tot en met 26 jaar (tevens Interbestuurlijk Programma)
7. Sluitende keten integratie statushouders en nieuwkomers (tevens Interbestuurlijk Programma)
8. Armoede- en schuldenbestrijding (Interbestuurlijk Programma en Digitale Agenda VNG)
9. Een sluitende keten participatie, waaronder verdere uitwerking prototypes WSD.
10. Uitwerking aanbod woonvoorzieningen bijzondere doelgroepen.

Dit is het doel

Topprioriteit voor ons is binnen deze transformatie het sociale gezicht van Boxtel te behouden, terwijl we de verandering van het sociaal domein voortzetten. Uitgangspunt is en blijft dat niemand tussen wal en schip belandt. Daarbij hechten we veel waarde aan ideeën, inbreng van onze inwoners en inspiratie door hun initiatieven. Boxtel is er de afgelopen jaren in geslaagd haar hoofddoel te bereiken, maar de uitdaging om dit vol te houden is groot.

Binnen deze transformatie gaat het om verschuiving naar preventie en het voortdurend versterken van de sociale structuur rondom mensen en in de samenleving. Belangrijke elementen daarin zijn levensfasebewust beleid en inzet van mantelzorgers/vrijwilligers en een goede integratie van bevolkingsgroepen. Tot nu toe is een groot deel van de verandering op sociaal gebied regionaal ingevuld. Hier willen we meer regie op. Speerpunt daarbij is regionale inkoop voor een deel vervangen door lokale, zodat we onze inwoners in hun eigen kracht zetten, ze regie krijgen op hun eigen leven en ze kunnen meedoen in de samenleving (al dan niet met een vorm van ondersteuning).

In deze bestuursperiode stellen we een Integraal Huisvestingsplan op voor het onderwijs waarbij rekening gehouden wordt met de toekomstige krimp van het aantal leerlingen. Boxtel ondersteunt het onderwijs o.a. door Stichting Brede Scholen Boxtel in staat te stellen haar programma uit te voeren. Komende periode stuurt de BSB aan op een sterkere verbinding met het voortgezet onderwijs.

Speerpunten uit het Beleidsprogramma

Speerpunten	Start	Einde	Verantwoor- delijke	Samen met
Herijken regionale inkoop binnen het sociaal domein met meer regie op efficiëntie en kwaliteit als doel. We zetten ons hierbij in voor toegankelijke jeugdzorg rond de eigen kring met extra inzet op pleegzorg.	2018 Q2	2018 Q4	Maruška Lestrade-Brouwer	Sint- Michiels- gestel
Opstellen van een Integraal Huisvestingsplan, waarbij we rekening houden met de toekomstige krimp van het aantal leerlingen.	2018 Q2	2018 Q4	Maruška Lestrade-Brouwer	Sint- Michiels- gestel
Uitvoering Participatiewet met meer nadruk op concrete projecten om mensen aan de slag te krijgen door uitstroom naar regulier werk en het meetbaar maken van terugverdieneffecten.	2018 Q4	2018 Q4	Eric van den Broek	Sint- Michiels- gestel
Met de klankbordgroepen Vrijwilligers en mantelzorgers de gemaakte actie- en ondersteuningsplannen uitvoeren en waar nodig actualiseren.	2019 Q1	2022 Q1	Maruška Lestrade-Brouwer	Sint- Michiels- gestel
Verder uitwerken levensfasebeleid met daarbinnen een agenda voor jeugd- en seniorenbeleid.	2018 Q2	2022 Q1	Maruška Lestrade-Brouwer	
Intensieve voortzetting van het vastgestelde armoedebeleid met name ook gericht op begeleiding van jongeren. Focus op speciale groepen als laaggeletterden, kinderen, allochtonen en statushouders.	2018 Q2	2022 Q1	Eric van den Broek, Maruška Lestrade-Brouwer (Klijnsma- gelden)	Sint- Michiels- gestel
Inzet op 'derde domein jeugd' door na school activiteiten aan te bieden en zo jongeren te stimuleren hun talenten te ontwikkelen.	n.t.b	n.t.b	Maruška Lestrade-Brouwer	
Opzetten van wijkzorgservicecentra en wijkleerbedrijven. MBO-stagiaires gaan hand- en spandiensten verrichten in de	2020 Q1	2021 Q1	Maruška Lestrade-Brouwer	

wijken, waar vooral kwetsbare ouderen profijt van hebben.

- Een actieve rol nemen bij de omvorming van de WSD vanuit de ingezette pilot '3D-Ketensamenwerking'.

2018
Q2

2019
Q4

Eric van den Broek

- Omvormen van Welzijnswerk conform de lijn van de transformatie (organisatorische inbedding en bestaande welzijnsinstellingen).

2019
Q1

2019
Q2

Maruška Lestrade-Brouwer

Sint-Michiels-gestel

- We zetten in op het voorkomen en verminderen van taalachterstand, laaggeletterdheid en slechte digivaardigheid samen met onderwijs, bibliotheken en andere partners. Om laaggeletterdheid tegen te gaan stellen we een plan van aanpak op.

2019
Q1

2021
Q4

Maruška Lestrade-Brouwer (Jeugdzorg)

Eric van den Broek (Participatie)

Sint-Michiels-gestel

Dit kost het Decentralisatie-uitkering sociaal domein

Tot en met 2018 ontvangen gemeenten van het Rijk via een decentralisatie-uitkering middelen voor de uitvoering van taken voor de 3D's. Vanaf 2019 wordt deze 3D-uitkering toegevoegd aan de algemene uitkering uit het gemeentefonds en loopt mee in de ontwikkeling van het accres. Hierdoor zijn de van het rijk te verkrijgen budgetten voor de 3D's niet meer 1:1 te herleiden. Met ingang van begroting 2019 betekent dit:

- Dat we het beleidskader voor het toepassen van een 1:1-relatie tussen de Rijksinkomsten en vertaling hiervan naar de uitgavenbudgetten loslaten en;
- Op basis van de eigen begrotingsuitgangspunten de uitgavenbudgetten jaarlijks bijstellen voor volume- en prijsontwikkelingen;
- Voor onderdelen waarbij sprake is van regionale inkoop van gespecialiseerde hulp zijn de budgetten opgenomen volgens de begroting van de regio voor het aandeel van onze gemeente.

Aanbevelingen Provincie over financiën sociaal domein

In juli 2018 is door de toezichthouder, Provincie Noord-Brabant, een onderzoeksrapport gepubliceerd: "Analyse financiën decentralisaties sociaal domein 2018". Het onderzoeksrapport geeft de volgende aanbevelingen als handvat voor de begroting:

1. Laat de koppeling met de decentralisatie-uitkering vervallen en betrek de benodigde dekkingsmiddelen in een integrale afweging van alle dekkingsmiddelen. Zonder aanvullende dekkingsmaatregelen is het volgens de Provincie niet reëel om in de (meerjaren)begroting 2019-2022 het uitgangspunt van budgettair neutraal ramen te blijven hanteren.
2. Geef in de (meerjaren)begroting 2019-2022 duidelijk aan op welke uitgangspunten de ramingen zijn gebaseerd en leg hierbij ook een koppeling naar de realisatiecijfers in de jaarrekening 2017.
3. Wanneer er een taakstelling in de (meerjaren)begroting wordt opgenomen dan adviseert de provincie deze taakstelling reëel te onderbouwen.

In deze begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022 toegepaste uitgangspunten komen overeen met bovenstaande aanbevelingen van de Provincie. Boxtel heeft de 1:1 koppeling van rijksbaten en lasten losgelaten, gelet op de uitkomsten van de jaarrekening 2017 zijn de overeengekomen contracten voor regio-inkoop verwerkt in de begroting en is voor de meerjarige indexering dezelfde prijsstijging toegepast als voor de andere interne budgetten. Er is geen taakstelling in de (meerjaren)begroting opgenomen.

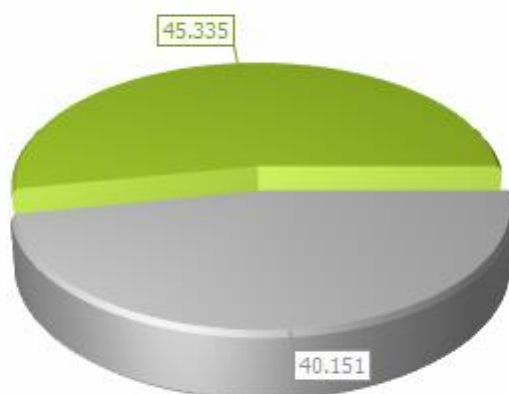
Baten x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Maatschappelijk werk	154	309	159
Minderheden	35	0	0
Jeugdzorg	774	1.059	417
WMO	643	469	436
Inkomensvoorziening	6.522	6.182	6.059
Participatie	230	0	0
Volksgezondheid	9	0	0
Onderwijs	2.148	1.714	1.009
Totaal baten	10.515	9.733	8.080
Lasten			
Maatschappelijk werk	1.268	1.604	1.607
Minderheden	295	250	188
Jeugdzorg	10.069	10.175	9.688
WMO	9.221	8.537	8.477
Inkomensvoorziening	10.123	10.200	9.757
Participatie	10.142	9.965	9.559
Volksgezondheid	980	1.101	1.089
Onderwijs	5.460	5.119	4.970
Totaal lasten	47.557	46.951	45.335
Totaal saldo	-37.042	-37.218	-37.255

Tabel bijdrage van het programma in relatie tot de gehele begroting

Begrote baten van dit programma

Begrote lasten van dit programma

Maatschappelijk werk

Verantwoordelijke(n): Maruška Lestrade-Brouwer

Dit gaan we dit jaar doen

1. Verder uitwerken levensfasebewust beleid door middel van het opstellen van een uitvoeringsagenda.
2. Uitvoering geven aan het vrijwilligersbeleid en de uitvoeringsagenda en waar nodig actualiseren.
3. Afstemmen van het welzijnswerk op de transformatie van het sociaal domein. In 2019 doen we een onderzoek naar de welzijnsinstellingen in Boxtel en Sint-Michielsgestel. Indien nodig richten we aan de hand van de onderzoeksresultaten het welzijnswerk opnieuw in.
4. Doorontwikkelen digitale dienstverlening maatschappelijk werk.
5. Uitvoering geven aan het huidige Subsidiebeleid.
6. Doorontwikkelen van de Sociale Kaart.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Verwezen kan worden naar Raadsinformatiebrief rapportage sociaal domein (1^e helft 2018) van 14-9-2018.

Dit kost het

Maatschappelijk werk exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	4	9	9
Lasten	1.268	1.604	1.607
Saldo voor bestemming	-1.264	-1.595	-1.598
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	150	300	150
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	150	300	150
Saldo na bestemming	-1.114	-1.295	-1.448

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Maatschappelijk werk	-1.295	-1.448	-153

Voor de uitbreiding van de formatie van het vrijwilligerssteunpunt stellen we vanaf 2019 structurele middelen beschikbaar (-€ 80.000).

Voor het verder uitwerken van levensfasebeleid stellen we in 2019 incidentele middelen beschikbaar voor de uitvoeringsagenda senioren (-€ 50.000).

De bedrijfsvoeringskosten die vanuit MijnGemeenteDichtbij worden doorbelast zijn in 2019 gestegen (-€ 11.000).

De incidentele middelen voor het in 2019 eindigende project Van Transitie naar transformatie zijn gehalveerd ten opzichte van 2018, omdat deze middelen voor een half jaar zijn opgenomen in tegenstelling tot 2018. Hetzelfde geldt uiteraard voor de dekking van deze incidentele middelen.

Minderheden

Verantwoordelijke(n): Eric van den Broek en Maruška Lestrade-Brouwer (jeugdige statushouders i.r.t. jeugdbeleid)

Dit gaan we dit jaar doen

Opvang en integratie Statushouders:

1. We gaan door met de huisvesting van statushouders om de wettelijke taakstelling te realiseren. De termijn om dit te doen is 3 maanden na toewijzing van de statushouder aan de gemeente.
2. We blijven vroegtijdige ondersteuning aanbieden in de thuissituatie aan statushouders door WMO-professionals, daar waar nodig. Vroegtijdig houdt in binnen één maand na vestiging in de gemeente.
3. We vertalen de verbeterpunten uit de klantreis Statushouders (onderdeel project Prototypen WSD: 3D-ketensamenwerking) in concrete acties.
4. We versterken de samenwerking met partners in het veld met en onder regie van de gemeente, zodat alle partners met de statushouder werken naar hetzelfde doel.

5. We bereiden ons (met de regio) voor op de wetswijziging Wet inburgering. Hiermee komt de inburgering in 2020 weer onder de verantwoordelijkheid van de gemeente en daarmee ook de regiefunctie.
6. We zetten duale trajecten in, waarbij we inburgering combineren met opleiding en/of betaald werk. Dit doen we om de uitkeringsduur te verkorten en integratie en zelfredzaamheid te bevorderen.
7. Beter benutten regionale trajecten (Agrifood Capital) om statushouders toe te leiden naar krapteberoepen. In 2019 verrichten we een nulmeting.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Taakstelling huisvesting statushouders	34	2018-I: 30 (= incl. achterstand 7) 2018-II: 20	Publiceert Rijk in oktober 2018.	Publiceert Rijk in oktober 2021.
% huisvesting statushouders binnen 3 maanden na koppeling aan gemeente	N.v.t.	01-07-2018 29%	N.t.b.	N.t.b.
% statushouders/migranten met uitkering t.o.v. alle uitkeringsgerechtigden	N.v.t.	01-07-2018 21%	N.t.b.	N.t.b.
Statushouders/migranten uitgestroomd uit de uitkering	N.v.t.	Nulmeting	N.t.b.	N.t.b.
Participatiegraad statushouders /migranten met een uitkering*	N.v.t.	01-07-2018 LMA: 24% GMA: 58% HMA: 18%	N.t.b.	N.t.b.

*) Participatiegraad

Laag maatschappelijk actief (LMA): geïsoleerd leven / sociale contacten buitenshuis.

Gemiddeld maatschappelijk actief (GMA): deelname georganiseerde activiteiten, onbetaald werk.

Hoog maatschappelijk actief (HMA): betaald werk (met ondersteuning).

Dit kost het

Minderheden exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	35	0	0
Lasten	295	250	188
Saldo voor bestemming	-259	-250	-188
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	-259	-250	-188

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Minderheden	-250	-188	63

In 2018 is er extra professionele begeleiding ingezet op eerdere gevestigde (jeugdige) statushouders uit Eritrea en Syrië.

Jeugdzorg

Verantwoordelijke(n): Maruška Lestrade-Brouwer

Dit gaan we dit jaar doen

1. Herijken regionale inkoop binnen het sociaal domein met meer regie op efficiëntie en kwaliteit als doel. We zetten ons hierbij in voor toegankelijke jeugdzorg rond de eigen kring met extra inzet op pleegzorg.
2. Beleid en uitvoering Jeugdwet.
3. Uitvoering geven aan het huidige Jongerenwerk waarbij we samen met ContourdeTwern en Brede Scholen Boxtel tot een integrale aanpak komen voor alle doelgroepen.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Verwezen kan worden naar Raadsinformatiebrief rapportage sociaal domein (1^e helft 2018) van 14-9-2018.

Dit kost het

Jeugdzorg exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	4	23	22
Lasten	10.069	10.175	9.688
Saldo voor bestemming	-10.064	-10.152	-9.665
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	769	1.036	395
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	769	1.036	395
Saldo na bestemming	-9.295	-9.116	-9.270

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Jeugdzorg	-9.116	-9.270	-154

In 2018 zijn er meer lasten voor de transformatieopgaven van de regionale inkoop jeugdzorg (€ 641.000). Dit komt onder andere doordat het project later is gestart waardoor een deel van het budget is overgeheveld naar 2018. Doordat dit gedekt wordt uit de reserve sociaal domein, is ook de onttrekking uit de reserve (€ 641.000) lager in 2019.

De decentralisatie-uitkering Jeugdzorg 3D wordt vanaf 2019 volledig opgenomen in de algemene uitkering met uitzondering van het budget Voogdij/18+. Het budget voor Voogdij/18+ is in 2018 nog bijgesteld, maar in 2019 € 124.000 lager.

Het uitgavenbudget voor jeugdzorg stijgt op grond van volume- en prijsontwikkelingen. Ook zijn nog niet alle knelpunten opgelost, wat zijn doorwerking heeft in 2019. Hierdoor stijgen de kosten voor de regionale inkoop jeugd in 2019 met € 260.000.

Het restant verschil is te verklaren door overige verschillen en mutaties in het budget jeugdzorg vanuit voorgaande circulaires.

Verantwoordelijke(n): Maruška Lestrade-Brouwer

Dit gaan we dit jaar doen

1. Herijken regionale inkoop binnen het sociaal domein met meer regie op efficiëntie en kwaliteit als doel.
2. Uitvoering geven aan het mantelzorgbeleid en de uitvoeringsagenda en waar nodig actualiseren.
3. Beleid opstellen en uitvoering geven aan de Wet maatschappelijke ondersteuning zodat de inwoners zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen.
4. Welzijnsdagbesteding evalueren en uitbreiden om de zorg meer af te schalen van de 1e lijns- naar de 0e lijnszorg.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Aantal cliënten met een indicatie specialistische hulp (begeleiding)	383	400	383	345

Dit kost het

WMO exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	449	429	436
Lasten	7.721	8.179	7.932
Saldo voor bestemming	-7.271	-7.750	-7.496
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	193	40	0
Storting in reserves	1.500	359	545
Saldo	-1.307	-319	-545
Saldo na bestemming	-8.578	-8.068	-8.041

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
WMO	-8.068	-8.041	27

Er is een overheveling gedaan van niet bestede pilotgelden Wmo over 2017 naar 2018 en voor het opzetten van een sociale kaart. Deze middelen zijn incidenteel beschikbaar voor 2018 en wijken daarom af van 2019 (-€ 65.000).

De pilotgelden Wmo werden bekostigd door een onttrekking aan de reserve Sociaal Domein (€ 40.000).

Om de reserve Sociaal Domein weer op niveau te brengen wordt in 2018 en 2019 een storting gedaan, de storting in 2019 is hoger dan die in 2018 (-€ 186.000).

In 2018 is incidenteel subsidie geraamd voor mantelzorg en indexering van subsidies. (€ 54.000)

De decentralisatie-uitkering Wmo 3D nemen we vanaf 2019 volledig op in de algemene uitkering. In 2018 is het budget vanuit het rijk nog bijgesteld. Het budget voor begeleiding is hierdoor lager in 2019 (€ 171.000).

Inkomensvoorziening

Verantwoordelijke(n): Eric van den Broek

Dit gaan we dit jaar doen

1. Intensieve voortzetting van het vastgestelde armoedebeleid met name ook gericht op begeleiding van jongeren. Focus op speciale groepen als laaggeletterden, kinderen, allochtonen en statushouders.
2. We voeren het huidige Armoedebeleid uit.
3. Uitkeringen worden rechtmatig verstrekt. Wanneer er sprake is van fraude vorderen we de ten onrechte verstrekte bijstand terug en overwegen we of er een boete opgelegd wordt conform wetgeving en jurisprudentie. Hoewel de rechtmatigheid van groot belang is, blijft handelen in de geest van de wet mogelijk indien de cliënt hierbij gebaat is.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Aantal toegekende aanvragen Welzijnsvoorziening	666	675	685	710
Aantal opgelegde boetes vanwege schending inlichtingenplicht	41	26	20	-

Dit kost het

Inkomensvoorziening exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	6.379	6.182	6.059
Lasten	10.123	10.200	9.757
Saldo voor bestemming	-3.744	-4.018	-3.698
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	143	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	143	0	0
Saldo na bestemming	-3.601	-4.018	-3.698

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Inkomensvoorziening	-4.018	-3.698	320

Nu de economie aantrekt is de verwachting dat het aantal bijstandsuitkeringen zal dalen door hogere uitstroom naar regulier werk. Deze trend wordt meerjarig opgenomen (€ 350.000).

De specifieke uitkering van het Ministerie van Sociale Zaken is voor 2018 incidenteel bijgesteld. Er is gekozen om dit niet meerjarig bij te stellen in verband met ontwikkelingen rondom het verdeelmodel van het macrobudget (-€ 123.000).

In 2018 zijn er incidentele middelen overgeheveld vanuit 2017 voor armoedebestrijding onder kinderen. Hierdoor zijn de voor 2019 begrote lasten voor minimaondersteuning lager (€ 132.000).

De bedrijfsvoeringskosten van MijnGemeenteDichtbij die worden doorbelast, zijn gestegen ten opzicht van 2018 (-€ 43.000).

Participatie

Verantwoordelijke(n): Eric van den Broek

Dit gaan we dit jaar doen

1. We gaan meer concrete projecten uitvoeren in kader van de Participatiewet om zo mensen naar regulier werk te begeleiden. En we maken beter meetbaar wat de effecten zijn van het ingezette beleid.
2. We gaan door met de uitvoering van het huidige re-integratiebeleid. Het biedt ruime mogelijkheden om maatwerk te leveren om duurzame uitstroom te bereiken. We willen voor 2019 een hogere uitstroom uit de uitkering bereiken van 30 vergeleken met het aantal uitkeringen in 2018.
3. We experimenteren in 2019 verder met de 10 uitgezette acties om het prototype 3D Ketensamenwerking te kunnen realiseren en nemen hierbij een actieve rol. De experimenteerfase wordt medio 2019 afgerond met een evaluatie. De raad zal op basis daarvan eind 2019 een definitieve keuze maken over de nieuwe rol van WSD en het daarbij horende prototype.

4. We werken mee in de arbeidsmarktregio Noordoost-Brabant (AgriFood Capital) aan gezamenlijke projecten en acties waar onze inwoners aan deel kunnen nemen om meer uitstroom te bereiken. Het betreft dan acties en projecten die we alleen lokaal niet kunnen uitvoeren wegens te gering volume of die een regionale aanpak vragen.
5. We blijven klanten aanleveren voor het Transitiearrangement en streven er naar dat we de norm realiseren.
6. We brengen eerder in beeld wanneer dagbesteding (met name arbeidsmatig) kan overgaan tot een vorm van participatie richting arbeid.
7. We werken meer samen met Jeugd om kwetsbare jongeren richting opleiding of werk te leiden. Voor acties ten aanzien van statushouders, zie paragraaf Minderheden.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Aantal klanten met arbeidsvermogen en een traject	308	345	345	
M.b.t. het Transitiearrangement is de te halen norm de indicator. Maandelijks overzicht van WSD vermeld de norm	-	80	80 (kan nog wijzigen)	-
Uitstroom uit uitkering	160	180	210	-

Dit kost het

Participatie exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	3	0	0
Lasten	10.142	9.965	9.559
Saldo voor bestemming	-10.139	-9.965	-9.559
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	227	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	227	0	0
Saldo na bestemming	-9.912	-9.965	-9.559

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Participatie	-9.965	-9.559	406

Een klein onderdeel van het decentralisatiebudget PW wordt overgeheveld naar de algemene uitkering. Het meerjarige re-integratie budget is oplopend in de begroting opgenomen, hierdoor is er in 2019 een hoger budget beschikbaar dan in 2018 (-€ 68.000).

De budgetten Participatie-WSW, die een afbouwend karakter hebben, blijven via een decentralisatie-uitkering beschikbaar en worden doorbetaald aan de WSD. Het budget is in 2019 lager dan in 2018 (€ 483.000).

Volksgezondheid

Verantwoordelijke(n): Maruška Lestrade-Brouwer

Dit gaan we dit jaar doen

1. We ondersteunen initiatieven om de gezondheid te bevorderen.
2. We voeren de Wet Publieke Gezondheid uit.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Jongeren 12/13 jaar met een normaal gewicht*	83%			
Jongeren 12/13 jaar met een afwijkend gewicht (onder- en overgewicht)*	17%			
Jongeren 12/13 jaar met (ernstig) ondergewicht*	2,8%			
Jongeren 12/13 jaar met (ernstig) overgewicht*	14%			

* Cijfers komen uit 2VO screening GGD

Dit kost het

Volksgezondheid exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	9	0	0
Lasten	980	1.101	1.089
Saldo voor bestemming	-971	-1.101	-1.089
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	-971	-1.101	-1.089

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Volksgezondheid	-1.101	-1.089	12

In 2018 zijn er veel plustaken ingekocht bij de GGD. Voor 2019 bouwen we deze plustaken af en zetten we ze gedeeltelijk in worden. Hierdoor is de bijdrage aan de GGD in 2019 lager (€ 12.000).

Onderwijs

Verantwoordelijke(n): Maruška Lestrade-Brouwer

Dit gaan we dit jaar doen

1. We stellen een Integraal Huisvestingsplan op, waarbij we rekening houden met de toekomstige krimp van het aantal leerlingen.
2. We zetten in op 'derde domein jeugd' door na school activiteiten aan te bieden en zo jongeren te stimuleren om hun talenten te ontwikkelen.
3. We zetten wijkzorgservicecentra en wijkleerbedrijven op. MBO-stagiaires gaan hand- en spandiensten verrichten in de wijken, waar vooral kwetsbare ouderen profijt van hebben.
4. We zetten een Taalhuis op en maken een actieplan om laaggeletterdheid aan te pakken samen met de bibliotheek, scholen en andere partners. Het Taalhuis ondersteunt inwoners die beter willen leren lezen, schrijven, rekenen en/of omgaan met de computer. Om de effecten van het Taalhuis meetbaar te maken, ontwikkelen we een evaluatiekader. Tot slot continueren we het aanbod voor volwasseneneducatie.

5. We voeren het huidige leerplicht- en RMC-beleid uit en gaan daarbij extra inzetten op vermindering van het aantal absoluut verzuimers.
6. We voeren het huidige Leerlingenvervoer uit. Samen met de gemeenten Haaren, Sint-Michielsgestel en Vught gaan we een nieuwe aanbestedingsprocedure aan voor de periode vanaf 01-08-2019. In samenwerking met het BJJ worden aanvragen om leerlingenvervoer geïntegreerd opgepakt.
7. We stellen visie en beleid vast op opvang, educatie en zorg 0-13 jaar
  - We voeren Passend onderwijs uit.
  - We voeren het huidige Beleid en uitvoering Wet Kinderopvang uit.
  - We voeren het VVE-beleid (Voor- en Vroegschoolse Educatie) uit na evaluatie en evt. bijstelling van het Boxtels Model- uitvoering VVE.
  - We voeren de nieuwe Lokale Educatieve Agenda (LEA) uit na onderzoek adviesbureau.
8. We ontwikkelen de Jongerenacademie door als opleidingsinstituut voor jongeren die tijdelijk de aansluiting met het reguliere onderwijs hebben verloren.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Aantal leerlingen met vervoersbeschikking	69	93	131	131

Dit kost het

Onderwijs exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	1.763	1.322	639
Lasten	4.564	5.090	4.940
Saldo voor bestemming	-2.801	-3.768	-4.301
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	385	392	369
Storting in reserves	896	29	30
Saldo	-511	363	340
Saldo na bestemming	-3.312	-3.405	-3.961

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Onderwijs	-3.405	-3.961	-556

De verdelingssystematiek van de middelen voor onderwijsachterstandenbeleid gaat veranderen. Hiervoor hanteren we vanaf 2019 een overgangstermijn van drie jaren. De definitieve verdeling per gemeente is nog niet bekend, daarom zijn in de begroting 2019 nog geen middelen (inkomsten en uitgaven) opgenomen voor het onderwijsachterstandenbeleid.

Het budget kinderopvang is in 2018 met € 100.000 verlaagd, deze verlaging is niet structureel doorgevoerd vanwege de wetswijzigingen en het hiermee samenhangende nieuwe beleid binnen kinderopvang. De wetswijzigingen op de kwaliteit van de kinderopvang (IKK) zullen namelijk meerkosten met zich mee brengen. Daarnaast is er budget nodig om de kinderopvang en het onderwijs te ondersteunen bij de lokale effecten op de wetswijzigingen.

Bij onderwijshuisvesting is in 2018 een inkomstenraming opgenomen van € 410.000 wegens verkoop van de schoolaccommodatie aan de Kerkstraat 1-3 te Liempde.

In 2018 is er een eenmalige uitkering van € 16.000 opgenomen voor achterstallig onderhoud aan de Princes Amaliaschool dat gedekt wordt uit de reserve.

De lasten van rente en afschrijving met betrekking tot de activa speciaal onderwijs zijn in 2019 € 27.000 hoger.

In 2018 is een eenmalig bedrag vanuit dienstjaar 2017 overgeheveld van € 35.000 voor buitenschilderwerk en bewegwijzering van de Brede School Oost.

Leefomgeving

Zo werkt dit programma mee aan Boxtel

Boxtel is trots op haar unieke woon- en leefomgeving centraal in het Groene Woud. De doorontwikkeling tot het Van Gogh Nationaal Park en de komende Landschapstriënnale ondersteunen wij van harte.

We zijn ons ten volle bewust van het feit dat we onze leefomgeving moeten aanpassen aan de veranderde behoeften. Het gaat bijvoorbeeld om de behoefte aan duurzame energiebronnen, duurzame woningbouw en een verantwoord gebruik van grondstoffen. Het gaat ook om een aanpassing van het woningbestand aan de veranderde bevolkingssamenstelling of om het faciliteren van nieuwe vormen van mobiliteit. Het gaat om een transformatie van de voormalige winkelstraten en het gaat om duurzame landbouw. En uiteraard om de noodzaak om onze dorpen en het buitengebied klimaatbestendig te maken.

Daarnaast wil de gemeente ook meewerken aan initiatieven van bewoners en ondernemers. We stimuleren bewoners, bedrijven, instellingen en organisaties om het beste uit zichzelf te halen en bij te dragen aan een duurzame leefomgeving. We kijken niet alleen naar mogelijkheden binnen onze eigen gemeente, maar sluiten ook aan bij ontwikkelingen en initiatieven in de regio Brainport en AgriFood Capital.

We geven de ontwikkeling van onze gemeenschap op een positieve manier samen met inwoners en ondernemers vorm. Dit maakt onze gemeente een prettige gemeente om te wonen, werken en recreëren.

Zó draagt dit programma bij aan meewerkend boxtel.

Dit valt eronder

Onder het programma Leefomgeving vallen alle activiteiten die bijdragen aan een goed gevoel bij inwoners, bedrijven en organisaties om te wonen, leven, werken en recreëren in de gemeente.

Hieronder vallen de producten:

- Volkshuisvesting
- Ruimtelijke ontwikkeling
- Grondexploitaties
- Beheer onroerend goed
- Groenbeheer
- Beheer openbare ruimte
- Verkeersmaatregelen
- Parkeren
- Begraafplaatsen

Dit is het doel

Het programma Leefomgeving draagt bij aan de doelstellingen van een breder maatschappelijk terrein. Het gaat niet alleen om de inrichting van de fysieke leefomgeving, maar om het faciliteren van alle maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de economische groei en het meewerkend bestuur. Het programma faciliteert niet alleen de wensen van vandaag, maar anticipeert ook op toekomstige wensen.

De aankomende Omgevingswet heeft grote invloed op de manier van plannen maken. De oude systematiek van Structuurvisie en bestemmingsplannen wordt in heel Nederland vervangen door een nieuwe omgevingsvisie met bijbehorend omgevingsplan. Groot pluspunt is dat we hiermee veel meer integraal naar de fysieke en sociale leefomgeving gaan kijken. Naast ruimtelijke aspecten komen hier ook zaken als milieu, volksgezondheid, mobiliteit, erfgoed en natuur aan bod. Het is belangrijk dat we bij dit traject de hele samenleving betrekken. De actualiseringsplicht vervalt, omdat elke nieuwe ontwikkeling feitelijk al een actualisering van het gehele plan is. Dit plan gaat de basis vormen voor stedelijk beheer.

Afgelopen periode is er al veel werk verzet om tegemoet te komen aan de groeiende en veranderende woonbehoeften. Het is belangrijk dat de ontwikkelde concepten en bestemmingsplannen tot uitvoering worden gebracht. Waar mogelijk faciliteren we nieuwe woonconcepten.

Met de groei van de kernen en met de sluiting van de dubbele overweg is ook een aanpassing van de infrastructuur nodig. Daar wordt al hard aan gewerkt en hier gaan we mee door. Daar waar het volledige Programma Hoogfrequent Spoorvervoer is afgerond, begint het nieuwe Gemeentelijk Verkeer- en Vervoer Plan, Move'31. Een van de grote opdrachten daarin is de actualisatie van de hoofdwegenstructuur, met als belangrijkste de verbinding N618-A2. Net als bij veel van onze ambities zullen we hier actief zoeken naar cofinanciering en werk met werk maken.

De ligging in het Van Gogh Nationaal Park impliceert een ligging tussen natuurgebieden en cultuurhistorisch waardevol gebied. Het Duits lijntje is een cultuurhistorisch interessante verbinding en ten oosten van de A2 tevens een belangrijke ecologische verbindingszone die bescherming verdient. Vanuit de gemeente Meijerijstad is de wens naar een fietsroute op hun tracé. We onderzoeken of we een verbinding kunnen leggen, met behoud van de ecologische waarden.

Speerpunten uit het Beleidsprogramma

Speerpunten	Start	Einde	Verantwoor- delijke	Samen met
• Innovatieve, duurzame woonvormen worden gestimuleerd.	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	Sint-Michiels-gestel
• Onderzoeken gelijkschakelen niveau groenonderhoud.	2018 Q4	2022 Q1	Herman van Wanrooij	Sint-Michiels-gestel
• De nieuwe omgevingsvisie en het bijbehorende omgevingsplan worden, vanuit een onderscheidende, vernieuwende aanpak, samen met de Boxtelse gemeenschap opgepakt.	2018 Q3	2019 Q4	Peter van de Wiel	Sint-Michiels-gestel
• De bouwplannen voor Boxtel, Liempde en Lennisheuvel die nog in de ideeënfase zitten, worden naar uitvoering gebracht. Minimaal Nul op de Meter, voldoende sociale en middeldure huur. Voorkeur voor starters en senioren.	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	
• We onderzoeken de mogelijkheid van (beperkte) woningbouw in 'De Oksel'.	2019 Q1	2019 Q4	Peter van de Wiel	
• We bouwen met het oog op de doorstroming op de woningmarkt.	2018 Q2	2022 Q1	Peter van de Wiel	
• Bij het ontwerp fietstunnel Tongersestraat blijven wij vasthouden aan een ontwerp van minimaal 6,00 m. breed en 2,60 m. hoog, waarmee wij zonder onomkeerbare fysieke beperkingen, nu en in de toekomst, voldoende dimensionering van de tunnel waarborgen. Bij vaststelling van het voorlopig ontwerp is door het college besloten om in de nadere uitwerking van het ontwerp constructief rekening te houden met de mogelijke aanleg van een hellingbaan vanaf Tongeren en om de	2018 Q2	2022 Q4	Herman van Wanrooij	

hellingspercentages van 5% terug te brengen.

• Wijken/kernen worden toekomstbestendig. De openbare ruimte is een plek voor iedereen met speciale aandacht voor mindervaliden.	2018 Q3	2018 Q4	Herman van Wanrooij
• Integraal onderzoek in 2018 naar haalbaarheid vrachtwagenverbod Kalksheuvel.	2018 Q3	2018 Q4	Herman van Wanrooij
• Brede aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers. Veilige verbindingen van en naar de kernen en het buitengebied, stallingen in het Centrum en fietskluizen bij het NS-station.	2018 Q3	2018 Q4	Herman van Wanrooij
• We zetten in op ontsluiting via een oostelijke randweg, samen met de provincie.	2018 Q2	2019 Q4	Herman van Wanrooij
• Snelfietsroute, onder andere als hefboom ontwikkeling noord-zuid-as en verbetering luchtkwaliteit.	2019 Q1	2019 Q4	Herman van Wanrooij

Dit kost het

Baten x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Volkshuisvesting	235	328	218
Ruimtelijke ontwikkeling	720	970	974
Grondexploitaties	2.173	4.627	3.830
Beheer onroerend goed	1.016	2.635	1.566
Groenbeheer	62	56	16
Beheer openbare ruimte	2.325	248	221
Verkeersmaatregelen	221	33	5
Parkeren	184	288	352
Begraafplaatsen	127	179	183
Totaal baten	7.064	9.364	7.365
Lasten			
Volkshuisvesting	698	401	420
Ruimtelijke ontwikkeling	2.073	2.514	2.347
Grondexploitaties	2.173	4.697	3.975
Beheer onroerend goed	1.471	2.149	1.563
Groenbeheer	2.162	2.317	2.315
Beheer openbare ruimte	6.212	4.541	4.682
Verkeersmaatregelen	1.187	1.359	1.262
Parkeren	328	208	224
Begraafplaatsen	192	190	193
Totaal lasten	16.497	18.375	16.982
Totaal saldo	-9.432	-9.011	-9.616

Tabel bijdrage van het programma in relatie tot de gehele begroting

Begrote baten van dit programma

Begrote lasten van dit programma

Volkshuisvesting

Verantwoordelijke(n): Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

1. In juni 2016 is de Woonvisie 2016-2025 vastgesteld. Ook in 2019 zetten we in op realisatie van de doelen uit de woonvisie. Met als speerpunten onder andere:
  - Het stimuleren van innovatieve, duurzame woonvormen.
  - De lopende initiatieven op het gebied van woningbouw Boxtel, Liempde en Lennisheuvel worden indien haalbaar naar uitvoering gebracht. Daarbij is aandacht voor voldoende sociale en middeldure huurwoningen en een voorkeur voor starters en senioren. Uiteraard blijven we de markt monitoren. Als er zich mogelijke opties voor doen onderzoeken we de haalbaarheid hiervan.
  - We bouwen met het oog op doorstroming op de woningmarkt.
2. Woonagenda: Om de doelen uit de woonvisie te bereiken, stellen we de woonagenda op met concrete acties voor 2019.

3. Prestatiecontract: De gemeente maakt samen met de woningcorporatie en de huurdersbelangenvereniging prestatieafspraken over de lokale woonopgaven. We evalueren de prestatieafspraken van het afgelopen jaar en maken nieuwe.
4. Woonwensenonderzoek: In 2019 voeren we een nieuw woonwensenonderzoek uit.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Aantal gerealiseerde woningen*	11%	20%	25%	45%
% sociale huurwoningen van gerealiseerde woningen**	23%	30%	30%	35%

Toelichting op de indicatoren.

* Aantal gerealiseerde woningen: in de woonvisie is als doel omschreven om in de periode 2015-2024 per saldo 1315 woningen in totaal toe te voegen. Uitgaande van 160 sloop in deze periode, is de gewenste nieuwbouw om aan de behoefte te voldoen 1475 woningen. Het streven is om 25% van dit aantal woningen te realiseren tot en met 2019. In 2020 zal 45% van de gewenste nieuwbouw zijn gerealiseerd.

** % sociale huurwoningen van gerealiseerde woningen: in de woonvisie is gesteld dat de behoefte aan woningen in de sociale huur tussen de 25% en 45% ligt. In 2019 zal 30% van de gerealiseerde woningen in de sociale huur zijn gebouwd en in 2020 zal van het aantal gerealiseerde woningen 35% in het sociale huursegment zijn gerealiseerd.

Dit kost het

Volkshuisvesting exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	235	328	218
Lasten	698	401	420
Saldo voor bestemming	-463	-74	-202
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	-463	-74	-202

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Volkshuisvesting	-74	-202	-129

Voor het periodieke Woonwensenonderzoek is in 2019 een budget beschikbaar van € 25.000. In 2022 vindt een nieuwe onderzoek plaats.

In 2018 is een eenmalige bijdrage te ontvangen van € 97.500 voor een bijdrage in gemeentelijke kosten met betrekking tot het bouwproject Sparrenlaene.

Door aflossingen op verstrekte leningen wordt minder rente ontvangen en zijn daardoor ook de kapitaallasten lager.

Ruimtelijke ontwikkeling

Verantwoordelijke(n): Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

1. Visies

- De nieuwe omgevingsvisie en het bijbehorende omgevingsplan pakken we, vanuit een vernieuwende aanpak, samen met de Boxtelse gemeenschap op. We trekken daarin zoveel mogelijk samen op met Sint-Michielsgestel.
- De visie op Boxtel Binnen de Bruggen werken we uit tot een plan. Ook buiten de bruggen in de aanloopstraten zal een visie op de toekomst nodig zijn, wat in combinatie met dit project wordt opgepakt.
- Ook de energietransitie vraagt om een visie op de mogelijkheden van energie-opwekking en geschikte locaties.
- Dit geldt ook voor de arbeidsmigranten en de Ruimte voor Ruimte-woningen.

2. Actualisatie bestemmingsplannen

- In 2018 zal het bestemmingsplan Boxtel-centrum aan de raad worden aangeboden ter vaststelling en ter voldoening aan de actualisatieplicht. Dit is het laatste plan (op een paar ondergeschikte punten na) Daarna vindt actualisatie via het omgevingsplan plaats.
- Nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een aanpassing van het ruimtelijk beleid voor het buitengebied. Te denken valt bijvoorbeeld aan beleid voor Vrijkomende Agrarische bedrijfsbebouwing en de energietransitie. Hiervoor starten we met de integrale herziening van het bestemmingsplan buitengebied. We trekken in dit verband samen op met de gemeente Sint-Michielsgestel.

3. Woningbouwprogramma

- In 2019 zullen volgens planning diverse bestemmingsplannen voor woningbouw tot vaststelling komen. Dit zijn de projecten Selissen, Pastorietuin Boxtel, Kleine Aarde, Achter Den Eijngel, Boxtelseweg-Kerkheiseweg, Pastorietuin Liempde, woon-werklocatie Hamsestraat, Ronduutje, Albinonistraat en De Hobbendonk. Voor de overige projecten kan waarschijnlijk een plan in procedure worden gebracht, zoals Schijndelseweg, Hamsestraat-Roderweg en Benneken (Munselse Hoeve).
- Daarnaast maken we een visie op de ontwikkeling van de Oksel in afstemming met de hierboven genoemde visies.

4. Ondersteuning overige programma's

- Het team Ruimtelijke Ontwikkeling ondersteunt de uitbreiding van bedrijventerreinen (Vorst B), aanpassing infrastructuur (Maatregelenpakket PHS, reconstructie Bosscheweg), herontwikkeling maatschappelijk vastgoed en herontwikkeling van vrijkomende gronden (aansluitend op nieuwe fietstunnel en omgeving Keulsebaan).
- We ondersteunen verduurzaming van de agrarische sector.
- Deelname aan regionale en landelijke werkgroepen op het gebied van landbouw en gezondheid.
- We faciliteren stoppende bedrijven in het buitengebied in hun keuze voor de toekomst.

5. Meewerkend boxtel

- Meewerken is meer dan faciliteren van particuliere initiatieven. In de samenwerking is structuur nodig, waarbij steeds vaker een regisserende rol voor de gemeente is weggelegd. De gemeente ondersteunt met visievorming en waar nodig met strategische grondaankopen.
- Ook in 2019 zullen we initiatieven van particulieren en ontwikkelaars ondersteunen.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Ruimtelijke ontwikkeling exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	720	970	974
Lasten	2.073	2.514	2.347
Saldo voor bestemming	-1.353	-1.544	-1.373
Resultaatbestemming			
Ottrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	-1.353	-1.544	-1.373

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Ruimtelijke ontwikkeling	-1.544	-1.373	172

In 2019 is extra budget opgenomen van € 100.000 ten opzichte van 2018 voor het ontwerpen van een bestemmingsplan Buitengebied.

In 2018 zijn eenmalige budgetten vrijgemaakt voor onderzoek bouwlocaties (€ 60.000) Binnendommeltjes (€ 30.000) en bestemmingsplan Herenboeren (€ 50.000). Wegens een hoge werklast met betrekking tot ingediende bouwplannen door de aantrekkende economie is in 2018 € 181.000 extra budget vrijgemaakt.

In de begroting 2018 is voor het opstellen van een Bestemmingsplan Buitengebied inclusief de reikwijdte Heerenboeren een budget opgenomen van € 75.000. Dit budget wordt voor 2019 verhoogd tot € 150.000.

Grondexploitaties

Verantwoordelijke(n): Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

Binnen de grondexploitatie zijn vier exploitaties actief. Het gaat hier om de volgende grondexploitaties:

1. In Goede Aarde. Binnen het plan In Goede Aarde zijn in 2017 en 2018 kavels verkocht aan een ontwikkelaar en kavels aan de Munselse Hoeve ten behoeve van zelfbouw. Op een aantal kavels is inmiddels met de bouw van de woningen begonnen. Na de realisatie kan de afbouw ter hand genomen worden.
2. Princenlant. In 2017 is de realisatieovereenkomst voor de bouw van 34 appartementen ondertekend. De start van de bouw is afhankelijk van meerdere factoren. Naar verwachting zal in het vierde kwartaal 2019 met de bouw aangevangen worden.
3. Bedrijventerrein Vorst. Voor bedrijventerrein Vorst A geldt dat de verkoop van de in 2018 nog voor uitgifte beschikbare grond van circa 2.000 vierkant meter voortvarend ter hand genomen wordt. Na verkoop zijn we afhankelijk van de bouw op de kavels waarna de afbouw uitgevoerd kan worden.

4. Spoorzone. Voor 2018 en 2019 staat de verkoop van de kavels gelegen binnen het gebied van de spoorzone op de rol. Afhankelijk van de beschikbaarheid van kandidaten zal de verkoop voortvarend ter hand genomen worden.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Grondexploitaties exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	2.072	4.526	3.830
Lasten	2.057	4.580	3.812
Saldo voor bestemming	15	-55	18
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	102	101	0
Storting in reserves	116	117	163
Saldo	-15	-15	-163
Saldo na bestemming		-70	-145

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Grondexploitaties	-70	-145	-75

De grondexploitaties actualiseren we na vaststelling van de jaarrekening. Dit heeft effect op de ramingen voor 2018 en 2019. Ramingen qua kosten en opbrengsten binnen de grondexploitaties zijn meestal eenmalig. Verschillen in de exploitaties zijn in 2019 ten opzichte van 2018 gering.

Na actualisatie voor de projecten In Goede Aarde, Princenlant en Vorst zijn de verliesvoorzieningen in 2018 verlaagd met € 117.000 en is dit positief resultaat gestort in de reserve Grondexploitatie. De exploitatie Spoorzone is negatiever geworden doordat nog geen verkopen hebben plaats gevonden. De verliesvoorziening moet worden verhoogd met € 101.000 en dit bedrag is uit de reserve Grondexploitatie onttrokken. In 2019 is een storting in de reserve Grondexploitatie geraamd voor aanvulling van deze reserve.

Beheer onroerend goed

Verantwoordelijke(n): Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

1. Volgens het huidige beleid houden we enkel panden in eigendom die direct- strategisch en/of maatschappelijk nut hebben. Overige gebouwen worden zo mogelijk verkocht zodra deze vrij komen. Dit jaar gaan we ten aanzien van de panden aan de Albinonistraat (86a) / Apollopad (60) en Ronduutje (11) verder in gesprek met Sint Joseph om tot een ontwikkelovereenkomst te komen.
2. Het pand gelegen aan de Burgakker 4 wordt deels (begane grond) gehuurd door Bibliotheek 's-Hertogenbosch. Dit betekent dat de eerste verdieping dus leeg staat. Deze wordt tijdelijk gebruikt door de cultuurverbinder. We bekijken of het mogelijk is om de MuBo hier te gaan vestigen. Deze gesprekken bevinden zich in een verkennende fase en zullen naar verwachting dit jaar worden afgerond.
3. Dit jaar zullen ook de plannen voor Villa Pfaff afgerond worden, dan zal duidelijk worden of we het pand afstoten of dat we de villa voor gebruik van MGD/ instanties behouden.
4. Dit jaar herzien we, net als Sint-Michielsgestel, het reststrokenbeleid. De bedoeling is om deze zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
gebouwen	29	29	29	29
woningen	12	12	12	12
sportzalen (binnensport)	4	4	4	4
sportvereniging (buitensport)	13	13	13	13
zwembad	1	1	1	1

gezien de ontwikkelingen kunnen de aantallen per onderdeel wijzigen.

Dit kost het

Beheer onroerend goed exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	900	2.437	1.367
Lasten	1.300	1.536	1.384
Saldo voor bestemming	-400	901	-17
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	116	198	198
Storting in reserves	172	613	179
Saldo	-56	-415	20
Saldo na bestemming	-456	487	3

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Beheer onroerend goed	487	3	-484

In de begroting 2018 zijn opbrengsten uit verkoop onroerend goed geraamd tot een bedrag van ruim € 1 miljoen. De opbrengst van de verkoop van de voormalige school aan het Rondoutje komt ten gunste van de reserve Grondexploitaties. In 2019 zijn geen opbrengsten uit verkoop geraamd.

Voor de verzekering van onroerend goed zijn periodieke taxaties verplicht gesteld. In 2018 is hiervoor € 24.000 geraamd. In 2022 vinden wederom weer taxaties plaats.

Voor herhuisvesting instellingen Ursula in het gemeentehuis is in 2018 een eenmalig onderzoeksbudget beschikbaar van € 7.500.

In 2018 is extra dividend ad € 46.000 ontvangen uit aandelen BNG. Deze opbrengst is gestort in de voorziening Legaat van Cooth.

Door volledige afschrijving van activa zijn de kapitaallasten € 10.000 lager.

Groenbeheer

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij en Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

1. Actualiseren bomenbeleidsplan.
2. We onderzoeken wat de organisatorische en financiële effecten zijn om te komen tot een algeheel hoger kwaliteitsniveau van het openbaar groen.
3. Regulier, planmatig beheer: Los van het beleidsprogramma is er de jaarcyclus daar waar het gaat over het communiceren (bewoners), voorbereiden, aanbesteden en uitvoeren van uitvoeringsprogramma's en bestekken die te maken hebben met het technisch beheer en onderhoud van openbaar groen, faunavoorzieningen en bomen. Daarbinnen geldt de intake en behandeling van de klachten/meldingen Openbare Ruimte die situatie- en seizoenafhankelijk veel tijd vergen.
4. Projecten: aanbesteding nieuwe- en directievoering lopende projecten, advisering en begeleiding burger- wijkinitiatieven vanuit Wijkmakelaars.
5. Wijkbeheer: jaarrond de inspanning volgens het principe van "schoon, heel en veilig". Daarnaast de intake en coördinatie van de dagelijkse klachten/ meldingen incl.de interne/externe afstemming en dienstverlening.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
sober- (doelmatig) groenbeheer op beeld	* 6- 6,5	*6-6,5	*6-6,5	*6,5- 7

* cijfermatige indicator volgens beeldmeetlat.

Dit kost het

Groenbeheer exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	21	16	16
Lasten	2.162	2.317	2.315
Saldo voor bestemming	-2.141	-2.300	-2.298
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	42	40	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	42	40	0
Saldo na bestemming	-2.099	-2.260	-2.298

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Groenbeheer	-2.260	-2.298	-38

In Kadernota 2019 is voor het jaar 2018 extra geld beschikbaar gesteld voor bestrijding van invasieve exoten (zoals Japanse duizendknoop) in het groen (€ 25.000). Daartegenover staat in 2019 extra gelden voor areaaluitbreiding en de reguliere indexering.

Beheer openbare ruimte

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij

Dit gaan we dit jaar doen

1. Wijken/kernen worden toekomstbestendig. De openbare ruimte is een plek voor iedereen met speciale aandacht voor mindervaliden.
2. Regulier, planmatig beheer: Los van het beleidsprogramma is er de jaarcyclus daar waar het gaat over het communiceren (bewoners), voorbereiden, aanbesteden en uitvoeren van uitvoeringsprogramma's en bestekken voor het technisch beheer en onderhoud van wegen en verhardingen, openbaar groen, openbare verlichting, kunstwerken, riolering/water, begraafplaatsen, gebouwen en alle andere voorzieningen die zich in de openbare ruimte bevinden. Daarbinnen geldt de intake en behandeling van de klachten/meldingen Openbare Ruimte die situatie- en seizoensafhankelijk veel tijd vergen.
3. Projecten: aanbesteding nieuwe- en directievoering lopende projecten, advisering en begeleiding burger- wijkinitiatieven vanuit Wijkmakelaars.

4. Wijkbeheer: jaarrond de inspanning volgens het principe van "schoon, heel en veilig". Daarnaast de intake en coördinatie van de dagelijkse klachten/ meldingen incl.de interne/externe afstemming en dienstverlening.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
beheer/onderhoud wegen (verhardingen) in miljoen m2.	ca 1,75	ca. 1,80	ca. 1,80	ca. 1,80
beheer/onderhoud kunstwerken	80 st	80 st	80 st	80 st
beheer/onderhoud openbare verlichting	7.600 st	7.650 st	7.700 st	7.750 st
beheer/onderhoud verkeersborden	3.500 st	3.500 st	3.500 st	3.500 st
beheer/in stand houding VRI's	10 st	10 st	10 st.	10 st

Dit kost het

Beheer openbare ruimte exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	2.263	157	93
Lasten	4.121	4.495	4.682
Saldo voor bestemming	-1.858	-4.338	-4.589
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	62	91	128
Storting in reserves	2.091	46	0
Saldo	-2.029	45	128
Saldo na bestemming	-3.887	-4.293	-4.461

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Beheer openbare ruimte	-4.293	-4.461	-168

Het verschil tussen de begrotingsjaren 2018 en 2019 is met name in 2019 de hogere kapitaallasten van de doorgeschoven investeringen (conform kadernota 2019) met daartegenover wel een hogere onttrekking uit de reserve van € 37.000, de doorbelasting vanuit MijnGemeenteDichtbij (€ 83.000) en indexeringen.

In 2018 was extra budget begroot als gevolg van de stormschade in januari (€ 30.000) en bijdragen aan werkzaamheden Korenmolen/Koppelloop (per saldo € 17.000).

De correctie door onterechte opvoering van een gedeelte van de degeneratievergoedingen over voorgaande jaren door storting in de reserve wegbeheer van € 46.000 in 2018 (volgens Kadernota 2019).

Verkeersmaatregelen

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij

Dit gaan we dit jaar doen

1. Bij het ontwerp fietstunnel Tongersestraat blijven wij vasthouden aan een ontwerp van minimaal 6,00 m. breed en 2,60 m. hoog, waarmee wij zonder onomkeerbare fysieke beperkingen, nu en in de toekomst, voldoende dimensionering van de tunnel waarborgen.
2. Los van het feit of het plan voor de Verbindingsweg Ladonk-Kapelweg (VLK) het al dan niet haalt bij de Raad van State gaan wij onderzoek uitvoeren naar een vrachtwagenverbod in buurtschap Kalksheuvel, eventueel in relatie met de ontwikkelingen rond de N65. Dit onderzoek is recent opgestart.
3. Brede aandacht voor kwetsbare verkeersdeelnemers. Veilige verbindingen van en naar de kernen en het buitengebied, stallingen in het Centrum en fietskluizen bij het NS-station. Dit maakt onderdeel uit van de nieuwe Mobiliteitsvisie en krijgt plaats in het uitvoeringsprogramma.
4. Inzetten op ontsluiting via een oostelijke randweg (VAN) Verbindingsweg A2-N618 in samenspraak met de provincie.

5. Inzetten op de snelfietsroute 's-Hertogenbosch-Eindhoven voor de verbetering van de fietsmobiliteit, als hefboom voor de infrastructurele ontwikkeling langs de Eindhovenseweg en verbetering luchtkwaliteit.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Verkeersmaatregelen exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	221	33	5
Lasten	1.187	1.359	1.262
Saldo voor bestemming	-966	-1.326	-1.257
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	-966	-1.326	-1.257

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Verkeersmaatregelen	-1.326	-1.257	70

In 2018 is extra budget beschikbaar gesteld voor onderzoek flankerend beleid PHS (€ 100.000), onderzoek herinrichting markt (€ 100.000) en een eenmalige inkomst van € 28.000 voor ontvangen subsidie van de provincie voor een fietsproject uit 2016.

Daartegenover staat vanuit de kadernota 2019 extra budget in 2019 voor studie van de gevolgen verkeer en woningbouw Oksel-Tongeren (€ 25.000), onderzoeken hoofdstructuur omgeving Eindhovenseweg voor de aanleg van de snelfietsroute (€ 25.000) en de terugkerende verkeerstellingen die één keer per drie jaar gedaan worden (€ 35.000).

Overige verklaring van het verschil zit met name in doorbelaste kosten van MijnGemeenteDichtbij en indexering.

Parkeren

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij

Dit gaan we dit jaar doen

1. Afronden van de evaluatie van de blauwe zone Breukelen-Zuid en het Centrum. Het beheer van de blauwe zone zal verbeterd moeten worden. De kostendekkendheid van het parkeersysteem zal onderzocht en aangepast worden indien nodig via het legessysteem.
2. Onderzoeken en het mogelijk invoeren van betaald parkeren met Smart-parkeren voor een aantal zones.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Parkeren exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	184	284	344
Lasten	328	208	224
Saldo voor bestemming	-144	76	119
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	4	8
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	4	8
Saldo na bestemming	-144	81	128

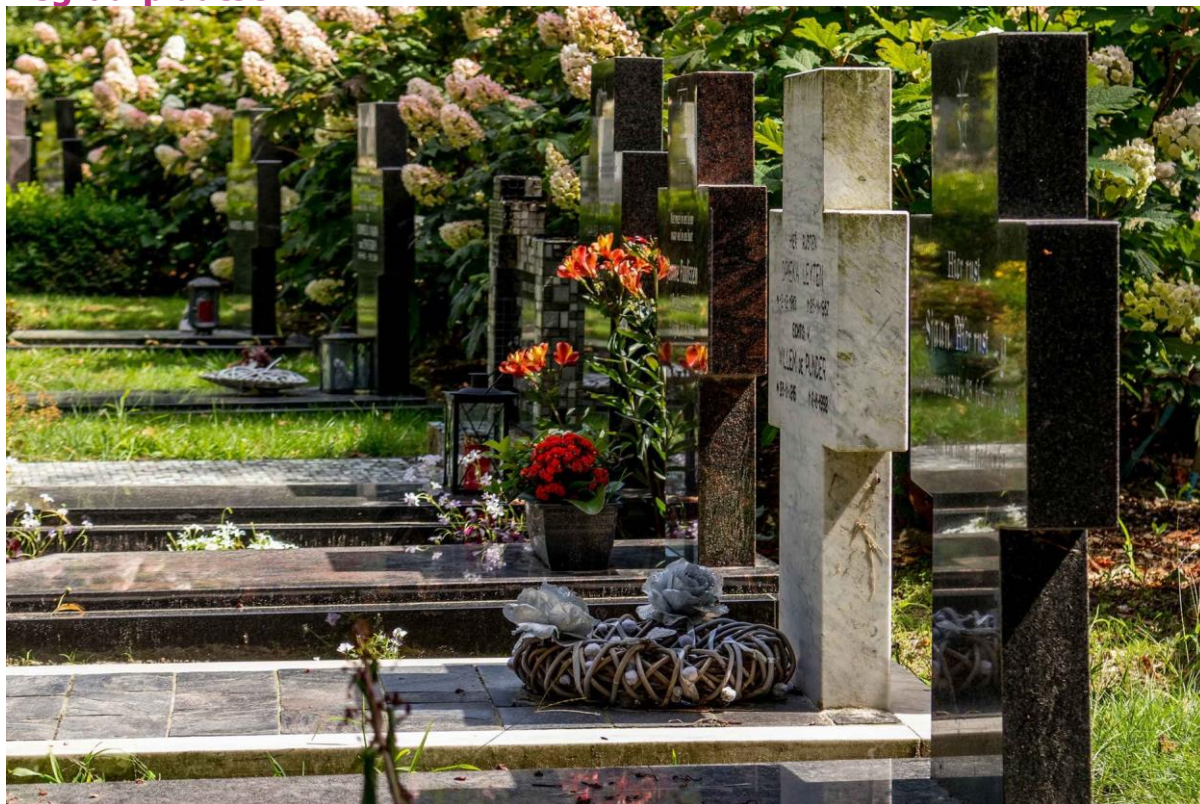
Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Parkeren	81	128	47

Het grootste verschil kan verklaard worden doordat de proef voor blauwe zone loopt tot en met 2018. Daardoor zijn in 2018 lagere parkeeropbrengsten van de parkeerautomaten begroot van € 60.000.

In kadernota 2019 is voor 2018 budget beschikbaar gesteld voor advisering in parkeeraangelegenheden (€ 5.000) en in 2019 van € 10.000 voor onderzoek en invoeren van smart-parkeren in het centrum.

Begraafplaatsen

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij

Dit gaan we dit jaar doen

1. We onderhouden en beheren de begraafplaats volgens het reguliere beleid.
2. In 2019 stellen we een nieuwe beleidsvisie op waarbij we de behoefte voor de toekomst en capaciteitsmogelijkheden in kaart brengen.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
aantal uitvaarten	40	40	42	42
asbus bijzettingen	11	10	10	10
asverstrooiing	1	1	1	1

Dit kost het

Begraafplaatsen exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	127	179	183
Lasten	190	187	191
Saldo voor bestemming	-63	-8	-8
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	2	2	3
Saldo	-2	-2	-3
Saldo na bestemming	-65	-11	-10

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Begraafplaatsen	-11	-10	1

De verschillen in budgetten hebben geen nadere analyse nodig.

Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport

Zo werkt dit programma mee aan Boxtel

Een krachtige economie is de motor van een bloeiende samenleving. Daarom ondersteunen we plannen die bijdragen aan een sterke economie. We stimuleren bewoners, bedrijven, instellingen en organisaties om het beste uit zichzelf en hun omgeving halen. Centraal staan initiatieven die ondernemers helpen om zich verder te ontwikkelen en waarbij de werkgelegenheid behouden blijft of groter wordt. Speciale aandacht hebben we daarbij voor kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. We kijken niet alleen naar mogelijkheden binnen onze eigen gemeente, maar sluiten ook aan bij ontwikkelingen en initiatieven in de regio Brainport en AgriFood Capital.

Een belangrijke voorwaarde voor een sterke economie en werkgelegenheid is dat de gemeente zich kan blijven ontwikkelen. Bij de ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen), vergunningverlening en handhaving ligt er daarom ook de uitdaging om initiatieven, waar mogelijk en niet strijdig met andere beleidsuitgangspunten, vooral mogelijk te maken en te faciliteren.

Daarnaast is ook het cultureel aanbod van belang. Kunst en cultuur staan niet naast de economie, maar leveren samen met de economische sector juist een sterke combinatie. Een sterk cultureel aanbod is maatgevend voor het vestigings- en woonklimaat en maakt onze gemeente concurrerend. Boxtel heeft op dat vlak veel te bieden. Boxtel heeft prachtige natuur en is gastvrij, bourgondisch, authentiek, duurzaam, innovatief, dynamisch, Brabants en ondernemend. Dit blijkt uit het prachtige aanbod aan maatschappelijke- en sportvoorzieningen, vele vormen van cultuur en cultuurbeoefening en mooie recreatie- en verblijfsmogelijkheden. Van avontuurlijk en uniek in de natuur overnachten in een Box&Breakfast, tot klimmen in de stal, of met de fluisterboot langs het Kasteel Stapelen: onthaasten kun je prima in onze goed bereikbare gemeente.

Met de centrale ligging van Boxtel in Het Groene Woud en het Van Gogh Nationaal Park willen we het economisch aandeel van toerisme en recreatie verder uitbouwen. We spreken in het kader van toerisme & recreatie dan ook steeds vaker over de vrijetijdseconomie. Vanzelfsprekend werken we mee aan initiatieven van inwoners op deze terreinen. Hierdoor ontstaat een goed toekomstperspectief voor onze dorpen.

Zó draagt dit programma bij aan meewerkend boxtel.

Dit valt eronder

Onder het programma Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport vallen de volgende beleidsproducten:

- Economische aangelegenheden
- Toerisme & Recreatie
- Maatschappelijke voorzieningen
- Kunst
- Sport
- Monumentenzorg en oudheidkunde

Dit is het doel

Het programma Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport draagt in hoofdzaak bij aan de realisatie van doelstellingen op een breder maatschappelijk terrein, zoals een sterke economie, maatschappelijke participatie en gezondheid. Het doel is om samen met ondernemers, inwoners en instellingen activiteiten te steunen of mogelijk te maken, die bijdragen aan een goede economie, werkgelegenheid en maatschappelijke ontwikkeling, en daarmee het welzijn van de gemeenschap bevorderen.

Afgelopen periode is er veel focus op economische ontwikkeling geweest. Met zoveel mogelijk sturing via concrete prestatie-indicatoren gaan we de komende periode nieuwe ambitieuze stappen zetten. Dankzij inzet van bedrijfscontactfunctionarissen, sterke focus op ondernemersparticipatie- en ondernemerscontact, herijking van de samenwerking met SPIN, evaluatie centrummanagement en het faciliteren van een online ontmoetingsplek voor ondernemers, verwachten we dit te bereiken. Economische ontwikkeling blijft daarmee een absolute prioriteit binnen ons gemeentelijk beleid.

De relatie tussen gemeente en een aantal ondernemers wordt gekenmerkt door een geschiedenis van vallen en opstaan. Dat vraagt om andere manier van samenwerken. Met elkaar moeten we economische ambities waarmaken. Samenwerking blijft dus geboden, waarbij we altijd oog hebben voor verbetering.

Boxtel hoort bij de regio Agrifood Capital en we blijven ons hier de komende periode op richten. Daarnaast willen we ons pro-actiever opstellen richting Brainport Eindhoven. Voor een belangrijk deel van ons bedrijfsleven is ook Brainport namelijk een belangrijke regio. We willen zichtbaar maken wat we doen en wat het oplevert. Mede gedragen door de grote toeristische trekkers – het Oertijdmuseum, Classic Park en de groene omgeving – gaan we toerisme en recreatie meer accent geven en verder inbedden in ons economisch beleid. Het creëren van mogelijkheden voor meer verblijfsrecreatie en van ruimte voor innovatieve en creatieve starters zijn op economisch vlak belangrijke ambities.

Daarnaast willen we dat Boxtel een bruisende gemeente is waar de inwoners voldoende vermaak vinden, toeristen graag verblijven en recreanten naar toe komen.

Speerpunten uit het Beleidsprogramma

Speerpunten	Start	Einde	Verantwoor- delijke	Samen met
Herijken van het gemeenschapshuizenbeleid, waarbij we inzetten op gemeenschapsfuncties in de wijken.	2018 Q2	2019 Q4	Maruška Lestrade-Brouwer	Sint- Michiels- gestel
Afstemmen en doorontwikkelen centrum management.	2018 Q2	2022 Q4	Eric van den Broek	Sint- Michiels- gestel
Aanpak leegstand centrum en kernwinkelgebied.	2018 Q2	2019 Q1	Eric van den Broek	Sint- Michiels- gestel
Verder structureren van ons economisch beleid.	2018 Q3	2019 Q3	Eric van den Broek	Sint- Michiels- gestel
Organiseren van een nieuw koopstromenonderzoek.	2018 Q3	2019 Q2	Eric van den Broek	Sint- Michiels- gestel
Na definitieve besluitvorming over het nieuwe fonds duurzame bedrijfslocaties gaan we dit fonds verder uitrollen.	2019 Q1	2022 Q1	Eric van den Broek	
Samen met de eigenaren en stakeholders komen tot ontwikkeling Oosterhof.	2018 Q2	2019 Q2	Eric van den Broek	
Afronding van de in gang gezette Centrumprojecten op gebied van parkeren, toerisme en economie en aantrekkelijke inrichting van de aanloopstraten met focus op de Stationsstraat en Fellenoord.	2018 Q2	2019 Q4	Eric van den Broek	
Noodzaak en mogelijkheden voor uitbreiding bedrijventerreinen onderzoeken. Ontwikkeling van de Spoorzone, na onlangs gebleken interesse.	2018 Q3	2022 Q1	Eric van den Broek	

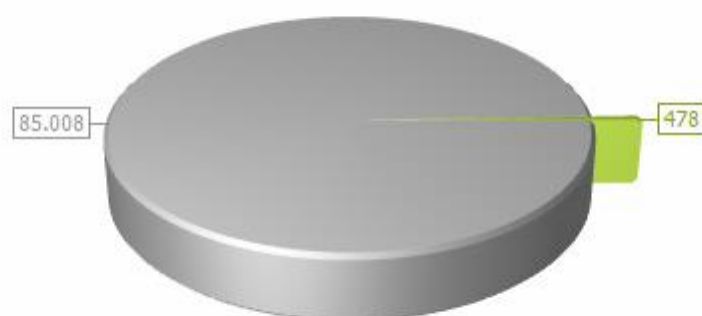
• Kunst en cultuur toegankelijk en belangrijk maken voor alle inwoners door de structuur van het culturele veld, waaronder muziekonderwijs en musea, te veranderen. Hierbij is de bibliotheek voor ons een belangrijke partner.	2018 Q2	2019 Q1	Maruška Lestrade-Brouwer	
• Privatisering buitensportaccommodaties afronden en stimuleren sport- en bewegingsactiviteiten voor diverse doelgroepen.	2018 Q2	2019 Q1	Herman van Wanrooij	
• Op initiatief van ondernemers komen tot een ondernemersloket.	2018 Q2	2018 Q4	Eric van den Broek	Sint- Michiels- gestel
• De ondernemers vijfdaagse organiseren.	2019 Q1	2021 Q3	Eric van den Broek	Sint- Michiels- gestel
• Komen tot goede indicatoren om economische ontwikkelingen te meten en te monitoren.	2018 Q4	2019 Q2	Eric van den Broek	Sint- Michiels- gestel

Dit kost het

Baten x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Economische aangelegenheden	57	1.122	46
Recreatieve voorzieningen	140	70	71
Maatschappelijke voorzieningen	44	43	42
Kunst	15	0	0
Sport	343	356	318
Monumentenzorg en oudheidkunde	0	1	1
Totaal baten	599	1.593	478
Lasten			
Economische aangelegenheden	946	1.506	1.037
Recreatieve voorzieningen	719	595	614
Maatschappelijke voorzieningen	727	732	755
Kunst	568	828	620
Sport	2.368	2.500	2.484
Monumentenzorg en oudheidkunde	145	192	194
Totaal lasten	5.473	6.353	5.704
Totaal saldo	-4.874	-4.760	-5.225

Tabel bijdrage van het programma in relatie tot de gehele begroting

Begrote baten van dit programma

Begrote lasten van dit programma

Economische aangelegenheden

Verantwoordelijke(n): Eric van den Broek en Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen **Algemeen economie**

1. Afstemmen en doorontwikkelen centrum management.
  - Door middel van centrummanagement hebben de centrumondernemers hun krachten gebundeld. Hierdoor kan de gemeente samen met centrummanagement inspelen op nieuwe ontwikkelingen en projecten en samen werken aan de kwaliteit van het centrum. Begin 2019 bepalen we aan de hand van een evaluatie van de samenwerking welke actiepunten we met elkaar oppakken.
2. Aanpak leegstand centrum en kernwinkelgebied. We werken op meerdere manieren aan de leegstand in het centrum:
  - Centrumprojecten: met de afronding van de Centrumprojecten waaronder de herstructurering van de Markt, verbeteren we de aantrekkelijkheid van het centrum als vestigingsgebied.
  - Centrummanager: de centrummanager vervult een makelaarsrol om leegstand tegen te gaan. De gemeente draagt aan deze inzet financieel bij en werkt mee waar mogelijk.

- We gaan ruimdenkend om met mogelijke functiewijzigingen in de aanloopstraten, zoals bijvoorbeeld maatschappelijke- en woonfuncties.
  - De wijkmakelaar werkt samen met het burgerinitiatief van de Stichting Toekomst Stationsstraat aan de uitwerking van plannen om de Stationsstraat toekomstbestendig te maken.
3. Verder structureren van ons economisch beleid.
- In 2019 houden we de uitgangspunten van huidig beleid kritisch tegen het licht, ook gezien vanuit de ontwikkelingen rondom de Omgevingswet.
  - We kijken kritisch naar onze informatievoorziening en samenwerkingsvormen zonder te verzanden in overlegstructuren. We overleggen en werken samen waar mogelijk. Op grond van de bevindingen maken we een voorstel of en hoe we het beleid moeten voortzetten.
4. Koopstromenonderzoek.
- De gegevens uit het koopstromenonderzoek, waarmee we het koopgedrag van consumenten in onze gemeente in kaart brengen, zorgen ervoor dat we vanaf 2019 gericht kunnen werken aan een toekomstbestendig winkelaanbod voor inwoners en bezoekers. Begin 2019 stellen we hiervoor een plan van aanpak op.
5. Na definitieve besluitvorming over het nieuwe gemeentelijke fonds werklocaties gaan we dit fonds verder uitrollen.
- Het nieuwe fonds draagt bij aan de kosten van haalbaarheidsonderzoeken voor ondernemersinitiatieven (van twee of meer lokale ondernemers) die inzetten op innovatie, vestigingsvraagstukken en/of (sociale) duurzaamheid. Met een aansprekende promotiecampagne dagen we ondernemers uit om met hun ideeën te komen. De accountmanager bedrijven is hiervoor eerste aanspreekpunt.
6. Samen met de eigenaren en stakeholders komen tot ontwikkeling Oosterhof.
- Het jaar 2018 stond in het teken van een nieuwe manier van samenwerking binnen project Oosterhof. Het is de inzet dat deze nieuwe gezamenlijke aanpak in 2019 resulteert in een aanvraag omgevingsvergunning door de Centrale Vereniging van Eigenaren van Winkelcentrum Oosterhof.
7. Afronding van de in gang gezette Centrumprojecten.
- 2019 staat in het teken van de verdere afronding en evaluatie in samenwerking met de centrumondernemers. Met de afronding van de ruimtelijke en infrastructurele projecten gaan we een nieuwe fase in en is het nu tijd om samen met de centrumondernemers en inwoners het centrum te laten bruisen.

8. Noodzaak en mogelijkheden voor uitbreiding bedrijventerreinen onderzoeken.
  - Buxtelse ondernemers spraken in 2018 hun zorg uit dat er onvoldoende groeimogelijkheden zijn op onze huidige bedrijventerreinen. In 2018 zijn we daarom gestart met een verdiepend (lokaal) onderzoek naar de ruimtevrage bij in ieder geval onze huidige ondernemers. Voor input van dit onderzoek bevragen we onze lokale ondernemers. De uitkomsten van dit onderzoek verwachten we in 2019. Deze uitkomsten delen we gemeentebreed en brengen we in in de regionale discussie over de uitgifte van bedrijventerreinen.
9. Op initiatief van ondernemers komen tot een ondernemersloket.
  - In 2018 is de eerste fase van het vernieuwde digitale ondernemersloket opgeleverd met nieuwe functionaliteiten, zodat ondernemers elkaar en de gemeente beter kunnen vinden. In 2019 wordt het loket verder geïmplementeerd en geoptimaliseerd.
10. De ondernemers-vijfdaagse organiseren.
  - Omdat ondernemers in Buxtel en Sint-Michielsgestel zeer positief reageerden op de ondernemers-vijfdaagse in 2017, zetten we deze tweejaarlijks voort. Tijdens de ondernemers-vijfdaagse zetten we onze ondernemers in het zonnetje. Daarbij staat ontmoeting tussen ondernemers uit Sint-Michielsgestel en Buxtel centraal. Samen met Buxtelse en Gestelse ondernemers stellen we een gevarieerd programma op waarbij de focus ligt op nieuwe manieren van netwerken en samenwerken.
11. Komen tot goede indicatoren om economische ontwikkelingen te meten en te monitoren.
  - We willen de effectiviteit van ons beleid periodiek meten. We kunnen ons daarbij baseren op verschillende indicatoren en onderzoeksrapportages. In 2019 maken we een keuze met welke indicatoren en onderzoeksrapportages we het beleid inzichtelijk en meetbaar maken.
12. Verzelfstandiging weekmarkt.
  - In 2018 en 2019 worden in samenwerking met de marktkoopliden alle voorbereidingen getroffen om te komen tot de verzelfstandiging van de weekmarkt. Het is de planning dat dit op 1 maart 2019 in werking treedt.
13. Regionale rol t.a.v. economie en triple helix samenwerking.
  - Buxtel hoort bij de regio Agrifood Capital en we blijven ons hier de komende periode op richten. Naast een intensievere inzet ambtelijk en bestuurlijk, maken we zichtbaar wat we doen en wat het oplevert. Daarnaast stellen we ons pro-actiever op richting Brainport Eindhoven.
  - De 1-loketfunctie wordt intensiever gebruikt om binnen de regio het juiste bedrijf op de juiste plek te huisvesten.
  - Expats wijzen we nadrukkelijk op de mogelijkheden van het expatcenter.
  - Voor wat betreft de ontwikkelingen rondom de transitie landbouw zoeken we regionaal aansluiting. Door een integrale aanpak maken we duurzame bedrijfsontwikkeling en innovatie mogelijk voor bedrijven die meegaan in deze

transitie. Daarnaast zoeken we naar andere manieren om de bedrijven die stoppen te ondersteunen. Met name voor deze groep zoeken we aansluiting bij de (regionale) arbeidsmarktprogramma's vanuit het sociale domein.

14. Dutch Technology Week.

- Het vinden de juiste arbeidskrachten is wellicht de grootste uitdaging voor de maakbedrijven in Boxtel. We willen daarom techniek onder de aandacht brengen van een breed publiek en zoeken aansluiting bij succesvolle initiatieven op dit gebied zoals de Dutch Technology Week. In 2018 bezochten we de Dutch Technology Week samen met een aantal ondernemers. Inzet is om als Boxtel in 2019 deel te nemen aan de Dutch Technology Week. De vorm en invulling is afhankelijk van de inzet en ideeën van ondernemers.

15. Contacten bedrijventerrein.

- Onder meer naar aanleiding van de gesprekken met ondernemersverenigingen en individuele ondernemers en herijking van de afspraken met SPIN in 2018, is besloten om ondernemerscontact en -participatie op meer integrale wijze vorm te geven. Voorbeelden hiervan zijn; structureel bezoeken individuele ondernemers, organiseren ondernemersevenementen en deelname in ondernemersverenigingen. Hier zal in 2019 verdere invulling aan gegeven worden.

Vrijetijdseconomie

16. Boxtel in de regio. Het Groene Woud blijft belangrijk voor Boxtel. De doorontwikkeling naar Van Gogh Nationaal Park biedt bovendien extra kansen voor natuur, landschap, biodiversiteit, economie en leefbaarheid. We willen ons regionaal en provinciaal nadrukkelijker profileren door:

- In 2019 Beleef Boxtel regionaal door te ontwikkelen om zo Boxtel sterker te profileren in Het Groene Woud.
- het voortouw te nemen in projecten als Mozaïek Dommelvallei.
- gebruik te maken van bovenlokale promotionele activiteiten door onder andere aan te sluiten bij de themajaren van Visit Brabant.
- mee te doen aan de Landschapstriënnale 2020 in Het Groene Woud. Dit is een gouden kans om de landschappelijke kwaliteiten van het buitengebied van Boxtel breed onder de aandacht te brengen en te versterken. In 2019 vinden hiervoor, in samenwerking met onze partners in Het Groene Woud, de voorbereidingen plaats.

17. Authentiek en innovatief Boxtel.

- We zijn trots op onze attracties en evenementen als het Oertijdmuseum, Classic Park, Bloedprocessie, Dommeltheater en de Boeremèrt. Op Landgoed Velder hebben in 2018 populaire evenementen plaatsgevonden zoals We Are Electric en New Wine. In 2019 juichen we nieuwe initiatieven/evenementen van harte toe die een versterking zijn van, of aanvulling op, het profiel van Boxtel. Samen met partners als Beleef Boxtel

en het VVV brengen we dit onder de aandacht, en zoeken in 2019 naar authentieke verhalen om ons toeristische product te verbeteren door het een verhaal en een gevoel te geven. SPPILL is hier vanuit haar bezoekerscentrum in Liempde volop mee bezig. We werken hierbij ook samen met de heemkundekringen en andere partijen in Boxtel. Verder werken we mee aan projecten die het authentieke en innovatieve karakter van Boxtel benadrukken zoals "Boxtel Binnen de Bruggen".

18. Boxtel als verblijfsbestemming versterken.

- Met initiatieven zoals Box & Breakfast maakten we in 2018 een mooie en succesvolle start om het verblijfsaanbod op een unieke manier aan te vullen en te versterken. Minstens zo belangrijk is echter dat we hiermee de aandacht op de unieke kwaliteiten van Boxtel hebben gevestigd. De evaluatie die eind 2018 plaatsvindt met alle betrokkenen, leidt hopelijk tot een vervolg in 2019. We stimuleren en werken mee aan initiatieven van ondernemers op dit gebied; van ontwikkeling van camperplaatsen aan de zijde van de Kampina tot aan verblijfsrecreatie voor mindervaliden. Kleinschaligheid en de passendheid van een ontwikkeling in zijn omgeving zijn hierbij bepalend.

19. Avontuurlijk Paars als nieuwe doelgroep

- Met de toeristisch recreatieve visie beogen we om met ons toeristisch-recreatieve aanbod de doelgroep "Avontuurlijk Paars" aan te trekken. In 2019 zetten we in op het beter vermarkten van ons aanbod aan onder andere deze doelgroep. Dit doen we o.a. via samenwerking met de VVV, inzet van het stimuleringsfonds en in gesprek te gaan met onze partners over het optimaliseren van het bezoekersmanagement (zoals het inrichten van informatiepunten e.d.).

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Banen recreatie en toerisme	35,8	37	37,5	38
Unieke bezoekers / totaal aantal pagina's bezocht www.beleefboxtel.nl	29.314 / 90.128	40.000 / 110.000	45.000 / 120.000	50.000 / 130.000
Aantal overnachtingen o.b.v. toeristenbelasting	29.348	26.000	26.500	28.000
Aantal bedden AirBnB / Vrienden op de fiets	55 / 28	70 / 30	80 / 30	80 / 30
Aantal voorzieningen / bedden in B&B, hotel, appartement, pension	*	60 / 170	63 / 180	65 / 190
Aantal banen per 1.000 inwoners	769,1	*	771	775
Leegstand-% detailhandel WVO (bron: jaarlijks leegstandsrapport Locatus, s.v.z. januari volgende jaar)	5,8	7,0	5,7	5,4

* geen gegevens beschikbaar

Dit kost het

Economische aangelegenheden exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	46	578	46
Lasten	946	1.506	1.037
Saldo voor bestemming	-900	-928	-991
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	11	544	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	11	544	0
Saldo na bestemming	-889	-384	-991

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Economische aangelegenheden	-384	-991	-607

In de Kadernota is € 20.000 opgenomen voor uitvoering van het project "We are food". Tevens is een structureel werkbudget vrijgemaakt van € 50.000 voor promotionele activiteiten ter ondersteuning van de economische samenwerking. In 2019 wordt gestart met een tweejaarlijkse Ondernemers-vijfdaagse. Hiervoor wordt € 10.000 beschikbaar gesteld. In 2019 vindt dekking plaats uit bestaande budgetten maar vanaf 2021 komt dit ten laste van de algemene middelen.

Vanuit de jaarrekening 2017 zijn in de begroting 2018 overhevelingsbudgetten opgenomen van € 50.000 voor aanpassingen in de aanloopstraten van het centrum, € 77.000 voor acquisitie van bedrijven en scholen en € 267.000 voor stimulering economie.

In 2018 is de reserve "Lokaal Herstructureringsfonds" opgeheven en is netto saldo van € 405.000 ten gunste gebracht van de algemene middelen. In 2018 is een provinciale bijdrage geraamd van € 531.000 in het project Herstructurering Ladonk.

Recreatieve voorzieningen

Verantwoordelijke(n): Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

1. Kermis Boxtel/Liempde.

- We zetten ons in voor een aantrekkelijke, gevarieerde kermis tegen schappelijke ritprijzen. De kermis is onderdeel van een aantrekkelijk centrum waar ook de centrumondernemers de vruchten van plukken.
- Boxtel heeft vaste- en éénjarige contracten. Vaste contracten lopen nog t/m 2019. Na de herinrichting van de Markt moet worden gekeken of er voor enkele éénjarige contracten nog plaats is.

2. Speelvoorzieningen.

- We willen een gevarieerd aanbod van veilige speelvoorzieningen op bereikbare afstand voor iedere doelgroep van 0 tot 99 jaar. Het aanbod moet gevarieerd zijn in doelgroep leeftijd, speelwaarden, omvang terrein en uitstraling. Er is binnen het beleid ruimte voor particuliere initiatieven.

3. Hertenkamp.

- Onderdeel van een aantrekkelijk recreatief park voor ontspanning en uitjes met kinderen.

4. Kinderboerderij.

- We blijven de Kinderboerderij ondersteunen, die ook in 2019 een breed scala aan activiteiten aanbiedt gericht op jonge kinderen. Ook geven we aandacht aan het educatieve element met onder andere workshops waarin milieu en duurzaamheid centraal staan.
- De Kinderboerderij krijgt in 2019 de beschikking over een zogenaamde Vlaamse schuur.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Kermisstandplaatsen	52	55	52	52
Aantal speeltoestellen	530	534	550	550
Aantal speeltuin locaties	90	91	93	93

Dit kost het

Recreatieve voorzieningen exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	140	70	71
Lasten	645	595	614
Saldo voor bestemming	-505	-525	-542
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	74	0	0
Saldo	-74	0	0
Saldo na bestemming	-580	-525	-542

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Recreatieve voorzieningen	-525	-542	-17

In de kadernota 2019 is voor 2019 een bedrag beschikbaar gesteld voor de actualisatie van het speelruimteplan (€ 12.000).

Maatschappelijke voorzieningen

Verantwoordelijke(n): Maruška Lestrade-Brouwer

Dit gaan we dit jaar doen

1. We geven het gemeenschapshuizenbeleid opnieuw vorm. Daarbij zetten we in op gemeenschapsfuncties in de wijken.
2. Er is een aantal workshops met stakeholders georganiseerd. Naar aanleiding daarvan doen we eind 2018 een nieuw beleidsvoorstel. In 2019 werken we de aanbevelingen en doelstellingen verder uit en zorgen we voor de implementatie ervan.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

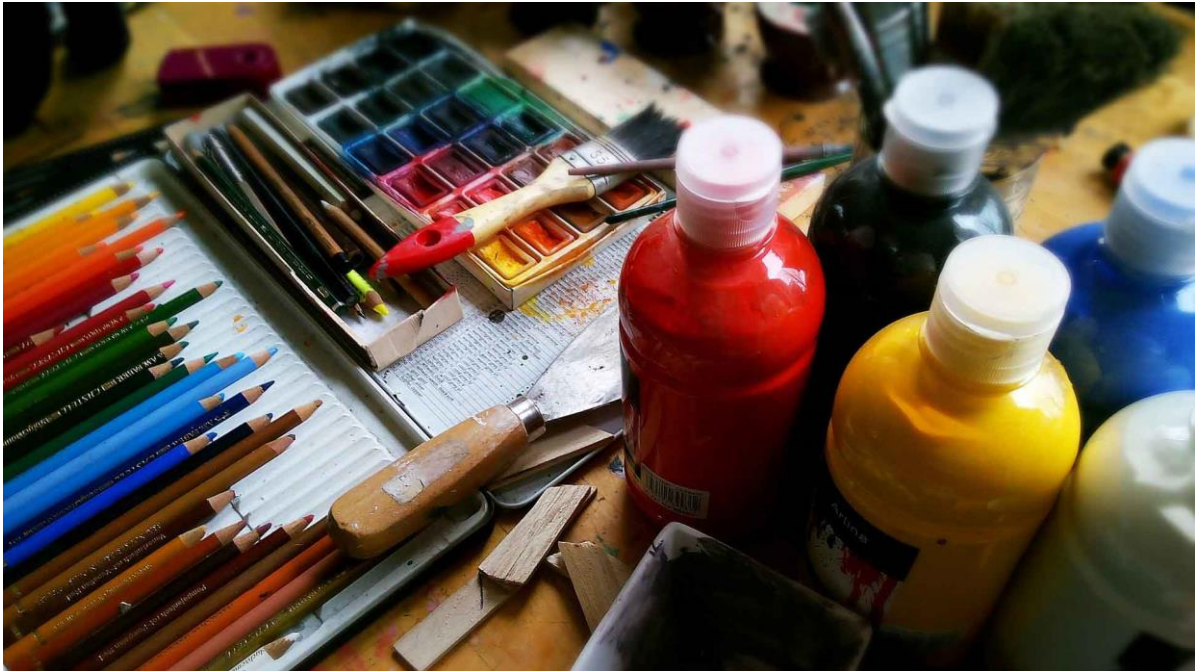
Maatschappelijke voorzieningen exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	38	37	36
Lasten	727	732	755
Saldo voor bestemming	-689	-695	-719
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	6	6	6
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	6	6	6
Saldo na bestemming	-683	-689	-713

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Maatschappelijke voorzieningen	-689	-713	-24

In de begroting 2019 is een eenmalig budget opgenomen van € 13.000 voor ondersteuning bij beleid gemeenschapsfuncties. De overige afwijking betreft prijscompensaties toegepast op de subsidies Bibliotheekvoorzieningen en Gemeenschapshuizen.

Kunst

Verantwoordelijke(n): Maruška Lestrade-Brouwer

Dit gaan we dit jaar doen

We maken kunst en cultuur toegankelijk en belangrijk voor alle inwoners door de structuur van het culturele veld, waaronder muziekonderwijs en musea, te veranderen. Hierbij is de bibliotheek voor ons een belangrijke partner.

Activiteiten kunst en cultuur

1. Uitvoering Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK)
We geven prioriteit aan de uitvoering van de landelijke regeling cultuureducatie met kwaliteit (CmK) in het onderwijs en aan talentontwikkeling. De ontwikkeling van sociale en creatieve competenties is bepalend voor de toekomst van kinderen. Ook voor het Boxtelse bedrijfsleven is dit belangrijk: in de toekomst (en ook nu al) is er behoefte aan inventieve/creatieve werknemers.
2. Verder bouwen aan een sterke culturele infrastructuur Boxtel
We geven prioriteit aan het versterken van de 'culturele infrastructuur Boxtel met betekenis'. Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) biedt een gemeenschappelijk houvast voor het vormgeven van een sterk samenhangend en weloverwogen beleid dat niet alleen het onderwijs maar ook het lokale voorzieningenniveau beslaat.

3. Investeren in een sterk cultuur aanbod

We gaan voor culturele instellingen die een kwalitatief goed, divers, samenhangend en laagdrempelig aanbod voor alle Boxtelaren verzorgen. We gaan investeren in geld en ruimte voor innovaties en experimenten.

4. Investeren in cultureel ondernemerschap

We ondersteunen de ontwikkelingsrichting van de professionele instellingen richting het cultureel ondernemerschap, een brede samenwerking en integratie dienstverlening.

- We maken zorgvuldige keuzes bij het al dan niet (financieel) ondersteunen van culturele instellingen en activiteiten op basis van de criteria van de subsidieregeling incidentele subsidie cultuur.
- Met onze culturele partners die budgetsubsidie ontvangen maken we prestatieafspraken over het programma dat zij gedurende de subsidieperiode uitvoeren. Deze afspraken zijn gekoppeld aan de uitgangspunten van de Cultuurnotitie 'Bouwen aan betekenis'.
- We verwachten van culturele instellingen dat zij andere inkomsten proberen te verwerven naast de gemeentelijke subsidies. Voor de incidentele projectsubsidies zullen we maximaal drie jaren subsidiëren met een afbouw (1e jaar 100%, 2e jaar 66% en 3e jaar 33%).

5. Vergroten participatie inwoners

We gaan inwoners van Boxtel betrekken bij kunst- en cultuuruitingen. We willen de kracht van de voor Boxtel kenmerkende vrijwillige inzet versterken. We willen de vele kunst- en cultuurinitiatieven van culturele instellingen, ondernemers en particulieren met elkaar verbinden en benutten als middel tot participatie. Daarbij is een belangrijke rol weggelegd voor de Cultuurverbinder Boxtel.

6. Investeren in brede samenwerking

Culturele instellingen die samenwerken met elkaar en met andere sectoren ontwikkelen nieuwe activiteiten en initiatieven. Samenwerken en het uitbreiden en delen van netwerken zorgen voor een levendig en toekomstbestendig Cultureel Boxtel. We verwachten van al onze gesubsidieerde instellingen inzet op meer samenwerking en een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid voor een toekomstbestendig en levendig cultureel klimaat in de gemeente Boxtel. Waarbij het motto is: Iedereen doet mee. Investeren in brede muziekstructuur Boxtel: iedereen doet mee

7. We gaan werken met vouchers voor de ouders van kinderen die muziekonderwijs volgen. We stimuleren hiermee de ouderbetrokkenheid, een meer evenwichtige verdeling van de subsidiemiddelen muziekonderwijs. Hiermee sluiten we aan bij de steeds veranderende eisen van deze tijd. Doelen zijn:
- een eerlijke verdeling van de middelen.
  - muziekdocenten stimuleren om responsief en proactief te reageren op veranderingen.
  - muziekdocenten versterken in de bewustwording van de verschillende rollen die zij moeten vervullen.
8. Economische spin-off en toerisme
- We willen creatief ondernemerschap en culturele initiatieven verder benutten als motor voor economische spin-off op basis van de rijke historie van Boxtel, het historisch centrum en het (kunstzinnig) onderwijs in Boxtel. We willen de gemeente ook als podium presenteren. Voorbeelden zijn de Bloedprocessie, Street Art project van stichting Tunnel Vision, kunstproject op de muren van het Burgakker'plein'. Maar ook nieuwe projecten zoals de ontwikkeling van de kunstapp Boxtel, met een mogelijke uitbreiding naar de verborgen schatten van Boxtel.
9. Kunstenaars (makers) en cultuurverbinder
- We stimuleren de creatieve innovatieve rol van de cultuurverbinder en kunstenaars (makers) in de samenleving. Hierdoor proberen we een bijdrage te leveren aan innovatie in de kunsten in samenhang met de veranderingen in de maatschappij. Doel is om kunstenaars te helpen responsief en proactief te reageren op veranderingen. En zich bewust te laten zijn van de verschillende rollen die zij moeten vervullen. De Cultuurverbinder heeft een verbindende rol in Boxtel. Daarnaast bewaakt hij de Buxtelse identiteit en promoot hij meewerkend boxtel.
10. Investeren in kunst in de openbare ruimte
- We gaan kunst in de openbare ruimte en ons cultureel erfgoed benutten om de uitstraling, betekenis en kwaliteit van de openbare ruimte in Buxtel te versterken. We willen een eigentijdse dynamische kunstinvulling in de openbare ruimte. Kunst is voor alle inwoners, bezoekers en bedrijven toegankelijk. Kunst is een middel voor beleving en het versterken van de dialoog over de kernwaarden van de samenleving. Enkele voorbeelden zijn:
- Tunnel Vision in combinatie met groen en wandelroute onder de viaduct Liempde
  - Kunst op Stapelen (KSB)
  - locaties gevelkunst en combinaties zoeken met belangrijke onderwerpen uit onze samenleving zoals bijv. 3D Climate street Painting
  - continueren van het programma Meerjarenonderhoudsplanung Kunst in de openbare ruimte

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Kunst exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	15	0	0
Lasten	568	828	620
Saldo voor bestemming	-552	-828	-620
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	-552	-828	-620

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Kunst	-828	-620	209

In de begroting van 2018 is een overhevelingsbudget opgenomen van € 45.000 voor het project "Muurschildering Burgakker". Van het in 2016 terugontvangen subsidiebudget van de Kunststichting Boxtel resteerde per einde 2017 nog een budget van € 176.000. Dit restantbudget is vanuit de jaarrekening 2017 overgeheveld naar de begroting 2018.

Sport

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij

Dit gaan we dit jaar doen

1. We ronden de privatisering van buitensportaccommodaties af en we stimuleren verschillende doelgroepen om te gaan sporten en bewegen.
2. Op gebied van sport zien we een uitbreiding van reguliere wedstrijdelementen, bijvoorbeeld wandelvoetbal en -hockey. Met verenigingen moeten wij de ambitie hebben dit verder uit te dragen zodat meer groepen, waaronder ouderen, langer kunnen meedoen in een bewegingsvorm die fysiek en ook verbindend belangrijk is.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Sport exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	203	228	229
Lasten	2.368	2.500	2.484
Saldo voor bestemming	-2.165	-2.272	-2.255
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	140	128	89
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	140	128	89
Saldo na bestemming	-2.026	-2.143	-2.166

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Sport	-2.143	-2.166	-23

De kapitaallasten zijn in 2019 € 37.000 lager dan in 2018. In 2018 is een eenmalige onttrekking uit de reserve opgenomen. In 2019 is geen onttrekking meer geraamd uit de reserve met een bedrag van € 35.000 in verband met het nieuwe sportcomplex ODC. Het overige verschil betreft de prijsindexeringen op de verschillende budgetten.

Monumentenzorg en oudheidkunde

Verantwoordelijke(n): Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

1. Het bestaande, gebouwde erfgoed wordt beschermd doordat bij verbouwing en restauratie omgevingsvergunningen nodig zijn waarbij de monumentencommissie vanuit deskundigheid adviseert.
2. In 2017 en 2018 hebben we nieuw erfgoed geïnventariseerd uit de Wederopbouwperiode (1940-1965). In 2019 beginnen we met het beschermen daarvan door de belangrijkste panden aan te wijzen als nieuwe gemeentelijke monumenten. Zo blijft ook de architectuur uit deze periode bewaard voor het nageslacht.
3. Door het verruimde subsidiebudget kunnen we niet alleen de monumenten die in 2014-2015 zijn aangewezen subsidiëren, maar ook het nieuwe erfgoed uit 2019 en daarna.
4. Het archeologisch erfgoed beschermen we door het opnemen van dubbelbestemmingen in het bestemmingsplan conform het archeologiebeleid.

5. Het archeologiebeleid herzien we in 2019. Daarmee zijn we ook wat archeologie betreft voorbereid op de Omgevingswet die in 2021 ingevoerd wordt.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2022
Aantal gemeentelijke monumenten	189	190	210	230
Aantal rijksmonumenten	74	74	74	74
Aantal restauraties / verbouwingen*	16	25	25	30
Aantal verstrekte subsidies	8	10	12	12
Aantal archeologische onderzoeken	21	25	25	25

* gemeten a.d.h.v. van het aantal omgevingsvergunningen voor monumenten en andere cultuurhistorisch waardevolle objecten.

Dit kost het

Monumentenzorg en oudheidkunde exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	0	1	1
Lasten	145	192	194
Saldo voor bestemming	-145	-191	-193
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	-145	-191	-193

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Monumentenzorg en oudheidkunde	-191	-193	-3

Budgetten zijn in 2019 aangepast met de prijscompensatie.

Meewerkend bestuur

Zo werkt dit programma mee aan Boxtel

Boxtel is van ons allemaal: van ons als gemeente, maar ook van onze inwoners, onze bedrijven en onze maatschappelijke instellingen. Samen staan we voor de opgave om er iets van te maken in onze gemeente. Het gemeentebestuur nodigt inwoners daarbij nadrukkelijk uit om met initiatieven te komen die het aantrekkelijker maken om te wonen en te werken in onze dorpen. Vanuit de gemeente zetten we een extra stap om deze initiatieven gerealiseerd te krijgen. Dat doen we sinds een paar jaar onder de noemer meewerkend boxtel.

Het wijkgericht of gebiedsgericht werken is de afgelopen jaren uitgegroeid tot een van de belangrijkste pijlers van meewerkend boxtel. De belangrijkste kernwaarden daarbij zijn een open houding, kijken naar wat wél kan en het bieden van financiële ruimte.

Hoewel we afgelopen jaren al mooie resultaten geboekt hebben, blijven we onze inwoners en ondernemers keihard nodig hebben. Voor ideeën in de fase dat plannen vorm krijgen. Maar ook voor de uitvoering ervan. Meewerken impliceert dat er meerdere partijen aan het werk zijn. De gemeente is er daar één van. Maar wel één die erop inzet om met modern bestuur en samen met inwoners dingen voor elkaar te krijgen.

Zó draagt dit programma bij aan meewerkend boxtel.

Dit valt eronder

Onder het programma Meewerkend bestuur vallen:

- Bestuur
- Basisregistraties
- Openbare orde en veiligheid
- Algemene dekkingsmiddelen
- Algemeen budgettair

Dit is het doel

Sinds 2015 zetten we met meewerkend boxtel stevig in op de veranderende rolverdeling tussen inwoners en gemeente. Van bepalende instantie wordt de gemeente meer en meer de faciliterende speler in het veld. Wij creëren een klimaat waarbij inwoners uitgenodigd en uitgedaagd worden om, waar mogelijk, zelf de verantwoordelijkheid voor hun leefomgeving te nemen. Waar dat in verband met omstandigheden niet mogelijk is of inwoners daar niet toe in staat zijn, neemt de gemeente haar verantwoordelijkheid.

Op wijkniveau kunnen we meewerkend boxtel het beste tot zijn recht laten komen. Met de doorontwikkeling van ons merk meewerkend boxtel willen we gemeente en inwoners, bedrijven en maatschappelijke instellingen verbinden. Wijkgericht werken en de wijkmakelaars vervullen hierbij richting inwoners een belangrijke rol.

Iedere inwoner van onze gemeente heeft recht op een veilige leefomgeving. Daar gaan we voor en daar staan we voor. Credo is hierbij 'Aanpakken en niet weggijken'. Problemen op het gebied van openbare orde en veiligheid staan namelijk zelden op zichzelf. Vaak is er sprake van een complexe situatie waarin ook sociale vraagstukken meespelen. We investeren daarom in een aanpak waarbij problemen sneller en bij de bron aangepakt worden. Daarmee voorkomen we erger. Integrale veiligheid en sociaal domein trekken hierbij samen op met partners zoals de politie. We hebben deze manier van werken afgelopen jaar met succes in Boxtel geïntroduceerd. We zijn ervan overtuigd dat de extra capaciteit die dit aan de voorkant kost, zich terugverdient. 'Aanpakken en niet weggijken' geldt ook voor criminaliteit die het openbaar bestuur ondermijnt. Ondermijning tast namelijk de leefbaarheid van onze samenleving aan. Ook hier treden we samen met partners stevig op tegen vermenging van de onderwereld en de bovenwereld.

We hebben al benoemd dat de komende jaren financieel niet makkelijk zullen zijn. Daarom willen we verder onderzoek naar toekomstige pijnpunten. Alle partijen hebben ambitieuze plannen gepresenteerd. We zullen dan ook nadrukkelijk moeten kijken naar manieren om meer inkomsten te genereren, als we de komende jaren de ambities binnen onze gemeenschap willen ondersteunen. Alleen al de wens van alle partijen voor voldoende flankerende maatregelen op verkeersgebied rechtvaardigt dit.

Speerpunten uit het Beleidsprogramma

Speerpunten	Start	Einde	Verantwoordelijke	Samen met
• We vergroten de sociale veiligheid door het BIN-netwerk in 2018 nieuw leven in te blazen.	2018 Q4	2018 Q4	Mark Buijs	Sint-Michiels-gestel
• Integrale aanpak van problemen op het gebied van openbare orde en veiligheid doorontwikkelen.	2018 Q4	2018 Q4	Mark Buijs	Sint-Michiels-gestel
• Awareness creëren voor ondermijning in de samenleving en organisatie.	2018 Q3	2019 Q1	Mark Buijs	Sint-Michiels-gestel
• Een goede brandweezorg in Boxtel; jeugdbrandweer.	2020 Q1	2020 Q4	Mark Buijs	Sint-Michiels-gestel
• Projecten steunen die de leefbaarheid in wijken vergroten.	2018 Q2	2022 Q4	Eric van den Broek	
• Burgerinitiatieven van bewoners van de Stationsstraat en de Centrumondernemers in verbinding brengen met 'Boxtel Binnen de Bruggen'.	2018 Q2	2022 Q1	Eric van den Broek	
• De grote maatschappelijke veranderingen in volle breedte koppelen aan de veranderende rolverdeling tussen inwoners en gemeente.	2018 Q2	2022 Q1	Mark Buijs	
• Organiseren van het burgeractivatieprogramma. Projecten goed formuleren en hieraan koppelen. Meer ruimte voor verwachtingenmanagement.	2018 Q2	2022 Q1	Eric van den Broek	
• Bewoners worden op een heldere manier geïnformeerd. Zij weten waar ze moeten zijn voor informatie, met vragen en klachten. De website van de gemeente wordt overzichtelijk en compleet.	2018 Q3	2019 Q3	Mark Buijs	

• Vrij toegankelijke sport- en speelvoorzieningen in parken en op straat en in de zomermaanden leefstraten in de wijken; evaluatie speelruimtebeleid. Samen met wijkvertegenwoordiging en kinderen komen tot nieuw beleids- en actieplan.	2019 Q3	2022 Q1	Eric van den Broek	
• Bewoners kunnen samen bepalen wat nodig is voor hun straat, voor hun wijk; wijkplannen.	2018 Q2	2022 Q4	Eric van den Broek	Sint-Michiels-gestel
• Mocht de financiële situatie hier de komende jaren om vragen, dan liggen onze eerste prioriteiten bij het sociaal domein, bij energietransitie en klimaatverandering en bij Move'31.	2018 Q2	2022 Q1	Herman van Wanrooij	

Dit kost het

Baten x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Bestuur	1.083	1.033	953
Basisregistraties	628	547	536
Openbare orde en veiligheid	89	13	14
Algemene dekkingsmiddelen	9.057	8.954	8.941
Algemeen budgettair	55.850	53.716	52.977
Totaal baten	66.706	64.264	63.420
Lasten			
Bestuur	5.329	5.913	5.103
Basisregistraties	1.630	1.636	1.628
Openbare orde en veiligheid	2.088	2.111	2.334
Algemene dekkingsmiddelen	72	-181	-177
Algemeen budgettair	5.172	2.879	1.567
Totaal lasten	14.292	12.358	10.456
Totaal saldo	52.414	51.906	52.963

Tabel bijdrage van het programma in relatie tot de gehele begroting

Begrote baten van dit programma

Begrote lasten van dit programma

Verantwoordelijke(n): Mark Buijs en Peter van de Wiel

Dit gaan we dit jaar doen

1. We koppelen de grote maatschappelijke veranderingen aan de veranderende rolverdeling tussen inwoners en gemeente. Na de introductie van meewerkend boxtel een paar jaar geleden, gaan we ons merk in 2019 verbreden. Het is daarbij de bedoeling om meewerkend boxtel uit te rollen als een merk van en voor iedereen die meewerkt in onze dorpen.
2. We steunen projecten die de leefbaarheid in wijken vergroten. De wijkmakelaars leggen onder meer via hun netwerk in de wijken voortdurend contacten en richten zich daarbij specifiek op het aanjagen, ondersteunen en verbinden van bewonersinitiatieven in samenwerking met maatschappelijke partners.
3. We verbinden initiatieven van bewoners van de Stationsstraat en de centrumondernemers met 'Boxtel Binnen de Bruggen'. De verschillende ideeën en plannen stemmen we waar nodig op elkaar af. Het gaat dan over de ontwerpen, aanvragen van de benodigde budgetten en naar de toekomst toe ook de fasering.

4. We volgen de vastgestelde actiepunten van het burgeractivatieprogramma op, zodat nog meer initiatieven tot bloei komen. We communiceren toekomstperspectieven zo goed mogelijk vooraf, om onduidelijkheden voor initiatiefnemers te voorkomen.
5. We informeren inwoners op een heldere manier. Zij weten waar ze moeten zijn voor informatie, met vragen en klachten. De informatie op de website van de gemeente maken we overzichtelijk en goed toegankelijk.
6. We onderzoeken de mogelijkheden om een Online Contact Centrum op te richten, om actief te kunnen inspelen op de onderwerpen die onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners bezig houden.
7. We stellen een persbeleid op voor de omgang met vertegenwoordigers van de media. Hierbij betrekken we ook Sint-Michielsgestel.
8. We voeren een onderzoek uit onder onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners, om onze communicatie zo goed mogelijk af te stemmen op hun vraag.
9. We blijven het merk meewerkend boxtel en het platform wijwerkenmee.nl onder de aandacht brengen met goede voorbeelden en campagnes. Projecten communiceren wij waar mogelijk vanuit het merk meewerkend boxtel.
10. We gaan voor vrij toegankelijke sport- en speelvoorzieningen in parken en op straat en in de zomermaanden leefstraten in de wijken. We evalueren het speelruimtebeleid. Samen met wijkvertegenwoordiging en kinderen komen we tot een nieuw beleids- en actieplan.
11. We geven bewoners de mogelijkheid om samen te bepalen wat nodig is voor hun straat, voor hun wijk; wijkplannen. Wijkplatforms die een nieuw wijkplan nodig hebben, maken dat zoveel mogelijk zelf (uiteraard met input van bewoners). De gemeente werkt desgewenst mee door te ondersteunen en faciliteren.
12. We gaan vanaf 2019 breed ingestoken huiskamergesprekken voeren, in principe zonder agenda. Daarbij gaan inwoners met de wethouder wijkgericht werken en de wijkmakelaar in gesprek over wat er leeft. Hieruit kunnen vervolgens verbeteracties voortvloeien voor de inwoners zelf en/of de gemeente.
13. We geven invulling aan de digitaliseringsopgaven.
14. Herindeling Haaren; Esch naar Boxtel; ontvlechting werkzaamheden voor Haaren van MijnGemeenteDichtbij.
15. We ondersteunen verschillende verkiezingen. Voor 2019 staan verkiezingen voor Provinciale Staten, het waterschap en het Europees Parlement gepland.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Bestuur exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	1.083	951	953
Lasten	5.247	5.913	5.103
Saldo voor bestemming	-4.164	-4.962	-4.151
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	82	0
Storting in reserves	82	0	0
Saldo	-82	82	0
Saldo na bestemming	-4.247	-4.880	-4.151

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Bestuur	-4.880	-4.151	729

Verkiezingen: in 2018 is voor verkiezingen een extra bijdrage beschikbaar (meicirculaire) voor het houden van een referendum € 10.800.

Algemeen bestuur, bestuurlijke ondersteuning: in 2018 is er een bedrag van € 50.000 uitgaven begroot voor oplossen personele problemen.

Bestuurlijke Samenwerking, algemeen: de voorziening Nazorg Vlagheide is in 2018 verhoogd met € 95.000 op basis van de begroting van het Stadsgewest 2019.

Bestuurlijke samenwerking, GR MGD: in 2018 is een bedrag begroot van € 49.000 voor niet verrekenbare BTW factuur GR MGD.

In 2018 een bedrag begroot van € 159.000 inzet personele frictie MGD t.l.v. batig jaarsaldo MGD 2017.

In 2018 is de inzet egalisatiereserve IV/ICT t.b.v. MGD begroot op € 82.300. In 2019 is het bedrag voor deze reserve nog niet bekend.

Bestuurlijke ondersteuning mutaties reserve: in 2017 is de ICT egalisatiereserve van MGD bij de gemeente belegd voor een bedrag van € 82.300. In 2019 is het bedrag voor deze reserve nog niet bekend.

Wijkbeheer: in 2018 is door overhevelingen uit 2017 een bedrag begroot van € 238.000.

Basisregistraties

Verantwoordelijke(n): Mark Buijs

Dit gaan we dit jaar doen

Vanuit de Basisregistratie Personen (BRP):

1. We verwerken gegevens juist, volledig en actueel. Ook controleren we persoonsgegevens proactief (geboorten, huwelijken, echtscheidingen, verhuizingen, wonen, overlijden, etc.).
2. We identificeren, controleren en verstrekken bewijzen/verklaringen en bevestiging/gegevens.
3. We voeren de Landelijke Aanpak Adreskwaliteit uit en gaan mogelijke adresfraude tegen. Daardoor neemt de kwaliteit van de Basis Registratie Persoonsgegevens nog verder toe.
4. We pakken de (digitale) werkprocessen aan, zodat we de hoge kwaliteit borgen.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Basisregistraties exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	628	547	536
Lasten	1.630	1.636	1.628
Saldo voor bestemming	-1.002	-1.089	-1.093
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	-1.002	-1.089	-1.093

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Basisregistraties	-1.089	-1.093	-3

Basisregistratie BRP: in 2019 een lagere bijdrage aan MGD voor het project Landelijke Aanpak Adreskwaliteit € 13.500.

In 2018 was eenmalig een budget beschikbaar gesteld voor personele capaciteit MGD voor een bedrag groot € 18.000.

Openbare orde en veiligheid

Verantwoordelijke(n): Mark Buijs

Dit gaan we dit jaar doen

1. We vergroten de sociale veiligheid door het BIN-netwerk verder door te ontwikkelen.
2. Integrale aanpak van problemen op het gebied van openbare orde en veiligheid doorontwikkelen.
3. Awareness creëren voor ondermijning in de samenleving en organisatie.
4. Een goede brandweezorg in Boxtel; jeugdbrandweer.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Omschrijving indicator/kengetal	Rekening 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
Iedere ex-gedetineerde wordt tijdens en na detentie begeleid om terugval te voorkomen	100%	100%		
Bewoners zijn positief over de veiligheid in hun leefomgeving	>7,5	>7,5		
Vragen van burgers via meldpunt veiligheid@mijngemeentedichtbij.nl worden binnen 2 dagen beantwoord	98%	98%		

Dit kost het

Openbare orde en veiligheid exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	89	13	14
Lasten	2.083	2.106	2.329
Saldo voor bestemming	-1.994	-2.093	-2.316
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	5	5	5
Saldo	-5	-5	-5
Saldo na bestemming	-1.999	-2.098	-2.320

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Openbare orde en veiligheid	-2.098	-2.320	-223

Openbare orde en veiligheid, algemeen: vanaf 2019 is een bijdrage van € 2,00 per inwoner voor Integraal Veiligheidsbeleid 2019-2022 opgenomen (op basisteam Meierij niveau) voor 2019 is dat een bedrag van € 61.300.

Brandweer en rampenbestrijding, Veiligheidsregio: in 2019 stijging van de bijdrage Veiligheidsregio als gevolg van een aantal knelpunten binnen de Veiligheidsregio/ Regionale Brandweer € 140.000.

Algemene dekkingsmiddelen

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij

Dit gaan we dit jaar doen

Elk jaar blijven we werken aan het behouden en zo mogelijk versterken van een financieel gezonde positie.

Hierbij hoort een passende belastingdruk en een efficiënt en verantwoord leningenbeheer. De toegepaste uitgangspunten voor de belastingdruk 2019 zijn:

- Een trendmatige verhoging van de Onroerende Zaak Belasting.
- 100% kostendekking via de afvalstoffenheffing.
- 100% kostendekking via de rioolheffing.

Voor het leningenbeheer geldt dat we niet meer lange leningen willen aangaan dan strikt noodzakelijk. We maken dus optimaal gebruik van de ruimte onder de kasgeldlimiet door het aantrekken van leningen met een looptijd korter dan 1 jaar.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

Krachtens de BBV-regels wordt een vijftal kengetallen die inzicht geven in de (ontwikkeling van de) financiële positie opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Dit kost het

Algemene dekkingsmiddelen exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	9.057	8.954	8.941
Lasten	72	-181	-177
Saldo voor bestemming	8.985	9.135	9.117
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	0	0	0
Storting in reserves	0	0	0
Saldo	0	0	0
Saldo na bestemming	8.985	9.135	9.117

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Algemene dekkingsmiddelen	9.135	9.117	-18

Het rente- en dividendresultaat daalt met € 171.000 ten opzicht van de begroting 2018. Het resultaat op belastingen (met name OZB) stijgt per saldo met € 153.000.

Algemeen budgettair

Verantwoordelijke(n): Herman van Wanrooij

Dit gaan we dit jaar doen

Ook voor het jaar 2019 presenteren we een sluitende begroting. In het beleidsprogramma is opgenomen dat wanneer de financiële situatie hier de komende jaren om mocht vragen, de eerste prioriteiten liggen bij het sociaal domein, bij energietransitie en klimaatverandering en bij Move'31.

Voor het Gemeentefonds geldt dat de financiële effecten van de meicirculaire 2018 verwerkt zijn in deze begroting 2019. De belangrijkste aanpassingen van de meicirculaire zijn uitgebreid toegelicht in de Kadernota begroting 2019. Hieronder een weergave van de belangrijkste zaken van die circulaire:

- In de circulaire is een korting opgenomen wegens het plafond BCF. In deze begroting is verwerkt dat het bedrag van de korting jaarlijks voor 20% tot uitkering komt. Dit heeft de instemming van de provinciale toezichthouder.
- Met ingang van 2019 gaan de 3D-budgetten over naar de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Dat betekent dat deze budgetten voortaan meelopen met de

jaarlijkse ontwikkeling van het accres. Voorheen werd voor deze budgetten de vergoeding voor loon- en prijscompensatie door het rijk expliciet vastgesteld. Tot op heden hebben we in de Boxtelse begroting voor de 3D-budgetten het uitgangspunt gehanteerd dat mutaties vanuit de inkomsten van het Rijk 1:1 vertaald worden naar de uitgavenbudgetten. Dit moeten we nu loslaten. Gemeenten worden daar ook min of meer toe verplicht omdat de bedragen voor de 3D-uitkeringen vanaf 2019 niet langer te herleiden zijn uit de algemene uitkering.

- Door de overgang van de 3D-budgetten naar de algemene uitkering en daarmee het loslaten van de 1:1 relatie tussen inkomsten en uitgaven is het noodzakelijk om op basis van de eigen begrotingsuitgangspunten jaarlijks de 3D-uitgavenbudgetten voor volume- en prijsontwikkelingen te herzien. De in deze begroting gebruikte meerjarige indexering van de 3D-budgetten is het percentage prijsstijging interne budgetten.
- Een beperkte bijstelling van het budget voor Participatie (Wsw).

Ook de effecten van de nog komende circulaires zullen we tijdig in de begroting 2019 verwerken, te beginnen met de septembercirculaire 2018.

Zo maken we dit meetbaar (indicatoren/kengetallen)

geen indicatoren/kengetallen beschikbaar

Dit kost het

Algemeen budgettair exploitatie x € 1.000	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019
Baten	48.246	50.318	51.367
Lasten	884		
Saldo voor bestemming	47.362	50.318	51.367
Resultaatbestemming			
Onttrekking aan reserves	7.603	3.398	1.610
Storting in reserves	4.288	2.879	1.567
Saldo	3.316	520	43
Saldo na bestemming	50.677	50.838	51.410
Exploitatie resultaat			

Financiële toelichting

Product (verschil 2019 - 2018) x € 1.000	Begroting 2018	Begroting 2019	Verschil
Algemeen budgettair	50.838	51.410	572

Via dit product wordt er in 2018 per saldo € 520.000 onttrokken aan de reserves en in 2019 is hiervoor een bedrag van € 43.000 begroot. Dit leidt tot een nadeel van € 477.000. De gemeentefondsuitkering is basis van de meicirculaire 2018 begroot, en deze leidt tot een verhoging van de inkomsten met € 909.000. De overige afwijking (een voordeel van € 140.000) heeft betrekking op de stelpost kapitaallasten.

Paragrafen

Lokale heffingen

Inleidende tekst

In het beleidsprogramma 2018-2022 staat dat Boxtel uitgaat van een terughoudende ontwikkeling van OZB en lokale lastendruk. Uitgangspunt is dat we deze niet meer dan trendmatig verhogen en dat burgers profijt hebben van een efficiëntere aanpak op het terrein van riool- en afvalstoffenheffing.

Het beleid algemeen

Conform de in de kadernota Begroting 2019 benoemde uitgangspunten houden we in de begroting 2019 rekening met een trendmatige stijging van de OZB-opbrengst en de legestarieven met 2,0%. Naast deze trendmatige indexering zorgen areaaluitbreidingen voor een stijging van de belastingopbrengst in 2019 ten opzichte van 2018.

Een wetswijziging verplicht de gemeenten om per 2022 de herwaardering van het onroerend goed uit te voeren op basis van oppervlakte (nu is de inhoud nog een bepalende factor). Dit is een grootschalig project waarbij we de kwaliteit van de gegevens binnen onder andere de Basisregistraties Woz en BAG optimaliseren.

Bij de kostendekkende heffingen plaatsen we overzichten waaruit blijkt dat de geraamde baten de ter zake geraamde lasten niet overschrijden. In het vervolg presenteren we de beleidsuitgangspunten per belasting/legessoort, de in deze begroting opgenomen opbrengsten en de voorlopige tarieven. In december 2018 stelt de raad bij een apart raadsbesluit de definitieve tarieven vast.

Het beleid per belastingsoort

Onroerende zaakbelasting

De Onroerende zaakbelasting (OZB) is een belasting die de gemeente heft over de vastgestelde waarde van elke onroerende zaak en die wordt aangemerkt als een algemeen heffing/dekkingsmiddel. Hiervoor is geen specifieke onderbouwing van de tarieven noodzakelijk.

Voor het jaar 2019 verhogen we, op basis van de Kadernota begroting 2019, de OZB-opbrengst trendmatig met 2,0%. De tarieven 2019 baseren we op de WOZ-waarden per peildatum 1 januari 2018. Deze zijn nu nog niet bekend en daarom rekenen we in deze begroting met landelijk gemiddelde waardemutaties zoals die in de meicirculaire 2018 staan. Dat is een waardestijging van 7% voor de woningen en een waardestijging van 1% voor niet-woningen. In december 2018 stelt de raad de OZB-tarieven voor 2019 definitief vast op basis van de dan wel bekende WOZ-waarden per 1 januari 2018 van het Boxtels onroerend goed.

Toeristenbelasting

De toeristenbelasting merken we aan als een algemene heffing/dekkingsmiddel. Hiervoor is geen specifieke onderbouwing van de tarieven noodzakelijk. Voorstel voor 2019 is om de tarieven trendmatig te verhogen.

Rioolheffing

Uitgangspunt blijft 100% kostendekkendheid op begrotingsbasis. Op basis van de uitkomsten van de jaarrekening 2017 is een nieuwe doorrekening gemaakt van de egalisatievoorziening rioolheffing. Hierbij is rekening gehouden met de inzet van deze voorziening zodanig dat het saldo van deze voorziening per 1 januari 2023 zich bevindt tussen € 0 en 20% van de jaarlijkse omzet van de rioolheffing. De egalisatievoorziening is voor het opvangen van onvoorziene fluctuaties in jaarlijkse kosten en opbrengsten. De spelregels over de egalisatievoorziening zijn vastgelegd in de nota Reserves en Voorzieningen (laatste vastgesteld in 2014). Daarin staat: 'Bij een stand die aan het einde van de geldende meerjarenbegroting negatief is, dienen de tarieven opwaarts aangepast te worden'.

Bij een trendmatige stijging van de rioolheffing van 2,0% komt de voorziening Egalisatie rioolheffing per 1 januari 2023 uit op € 87.601. Dit is binnen de marge van € 0 en 20% van de jaarlijkse omzet van de rioolheffing.

Onderbouwing tarieven riolering (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
bijdrage inzet MijnGemeenteDichtbij	671	700	658
energiekosten	77	37	38
inhuur personeel	21		
kapitaallasten	1.499	1.598	1.767
overige goederen en diensten	236	314	342
reserveringen voorzieningen	370	271	123
compensabele BTW	123	145	148
Totaal lasten	2.997	3.066	3.076
leges en andere rechten	2.641	2.893	3.024
overige bijdragen	52	20	20
resultaat, vrijval egalisatievoorziening tarieven		153	32
Totaal baten	2.693	3.066	3.076
Dekkingsresultaat	-304	0	0
Dekkingspercentage	89,9%	100%	100%

Afvalstoffenheffing

De geraamde lasten en baten met betrekking tot afval en de omvang van de egalisatievoorziening Afvalstoffenheffing vormen de basis voor het tariefbeleid. In meerjarig perspectief streven we naar een 100% kostendekking.

De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn de laatste jaren niet verhoogd. In december 2017 heeft de raad tarieven voor 2018 vastgesteld die ten opzichte van die van 2017 fors lager waren met uitzondering van een bescheiden stijging van het variabele tarief voor lediging van een 140 liter kliko voor restafval.

De jaarrekening 2017 is als basis genomen voor de doorrekening van de egalisatievoorziening afvalstoffenheffing. Per 1 januari 2023 bedraagt de voorziening € 121.398. Dit past binnen de beleidskaders van de voorziening. De hoogte van deze voorziening mag zich bewegen tussen de € 0 en 20% van de omzet van de afvalstoffenheffing.

In deze begroting 2019 zijn de tarieven afvalstoffenheffing trendmatig verhoogd met 2,0%.

Onderbouwing tarieven afval (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
bijdrage inzet MijnGemeenteDichtbij	743	778	795
energiekosten	34	33	34
inhuur personeel	104	88	89
kapitaallasten	192	180	169
overige goederen en diensten	1.289	1.185	1.253
compensabele BTW	592	629	641
Totaal lasten	2.954	2.893	2.981
leges en andere rechten	2.698	2.226	2.270
overige bijdragen	80	335	342
resultaat, vrijval egalisatievoorziening tarieven		332	369
Totaal baten	2.778	2.893	2.981
Dekkingsresultaat	-176	0	0
Dekkingspercentage	94,1%	100%	100%

Parkeerbelasting

De parkeerbelasting (inclusief parkeervergunningen) merken we aan als een algemeen heffing/dekkingsmiddel. Hiervoor is geen specifieke onderbouwing van de tarieven noodzakelijk. In november 2018 bij afloop van de proef van de blauwe zone, kijken we naar de parkeeropbrengsten en naar mogelijk modernere methodes om parkeerbelasting in rekening te brengen bij de parkeerder van een voertuig. Nu brengen we bijvoorbeeld nog een bedrag in rekening voor een bepaalde tijdsduur (14 minuten), maar in de toekomst kunnen we wellicht de precieze geparkeerde tijd in rekening brengen.

Reclamebelasting

De reclamebelasting merken we aan als een algemeen heffing/dekkingsmiddel. Hiervoor is geen specifieke onderbouwing van de tarieven noodzakelijk. Deze belasting brengt Boxtel in rekening bij alle winkeliers, dienstverleners en horecaondernemers in het afgebakende centrummanagement gebied.

De netto-opbrengst stort de gemeente in het ondernemersfonds. In deze begroting 2019 zijn de tarieven trendmatig verhoogd. In overleg met het Centrummanagement is de laatste jaren hiervoor gekozen; de drempel WOZ-waarde waarboven extra betaald moet worden, staat al een aantal jaren op € 131.000. Ook in deze begroting is die niet aangepast met de verwachte waardeinstijging van de niet-woningen (+1%).

Leges omgevingsvergunning

De leges omgevingsvergunning baseren we op de laatst bekende inzet van menskracht per af te geven vergunning. In combinatie met de omvang van het tarief en het aantal af te geven vergunningen voor woningbouw (185 nieuwbouw woningen in 2019) verwachten wij dat de opbrengsten zich zullen bewegen naar het begrote niveau. Een trendmatige aanpassing met 2,0% van de tarieven voor 2019 kan hierdoor volstaan.

Onderbouwing tarieven omgevingsvergunning (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
bijdrage inzet MijnGemeenteDichtbij	835,2	1.058	1.071
kapitaallasten	2,1	2	0
overige goederen en diensten	50,5	46,3	46,3
Totaal lasten	887,8	1.106,3	1.117,3
leges en andere rechten	617,1	941,6	945,7
Totaal baten	617,1	941,6	945,7
Dekkingsresultaat	-270,7	-164,7	-171,6
Dekkingspercentage	69,5%	85,1%	84,6%

In de tabel zijn in 2018 en 2019 de incidentele kosten voor de bijdrage voor het project omgevingswet meegenomen.

Leges dienstverlening/burgerzaken

De leges burgerzaken worden voor een deel bepaald door de van Rijksweg vastgestelde (maximum) bedragen. Voor zover deze Rijkstarieven niet van toepassing zijn, kan de gemeente het zelf bepalen. Voor dit deel verhogen we de tarieven in 2019 trendmatig. Van elke dienstverlening is een geschatte inzet van menskracht de basis voor het bepalen van die tarieven. 100% kostendekking is vanwege de door het rijk opgelegde maximering van de tarieven niet haalbaar.

Onderbouwing tarieven burgerzaken (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
bijdrage inzet MijnGemeenteDichtbij	721	759	733
inhuur personeel	0	0	0
overige goederen en diensten	66	81	83
rijksleges	247	117	119
Totaal lasten	1.034	957	934
leges en andere rechten	619	537	526
Totaal baten	619	537	526
Dekkingsresultaat (tekort)	416	420	409
Dekkingspercentage	60%	56%	56%

Grafrechten

Uitgangspunt is 100% kostendekkendheid. Bij een trendmatige verhoging van de tarieven, zoals opgenomen in deze begroting, wordt dit niet helemaal gehaald.

Onderbouwing tarieven grafrechten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
bijdrage inzet MijnGemeenteDichtbij	102	109	111
energiekosten	1		
kapitaallasten	12	16	16
overige goederen en diensten	75	28	28
reserveringen voorzieningen	2	2	3
Totaal lasten	192	190	193
leges en andere rechten	127	179	183
Totaal baten	127	179	183
Dekkingsresultaat	65	-11	-10
Dekkingspercentage	69,5%	94%	95%

Marktgelden

In de begroting 2019 zijn de tarieven voor marktgelden trendmatig verhoogd. De omzet voor 2019 is onder andere hierop gebaseerd. We streven naar een kostendekking van 100%, maar zullen die met een trendmatige verhoging van de tarieven niet helemaal bereiken.

Onderbouwing tarieven markt (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Begroot 2019
bijdrage inzet MijnGemeenteDichtbij	26	28	28
overige goederen en diensten	7	6	7
Totaal lasten	33	34	35
leges en andere rechten	30	32	33
Totaal baten	30	32	33
Dekkingsresultaat	-3	-2	-2
Dekkingspercentage	92%	94%	94%

De tarieven en de verwachte opbrengsten

Tarieven belastingen en heffingen

belasting/heffing	heffingsgrondslag	vastgesteld tarief 2018 in dec. 2017	begroot tarief 2019
Onroerende zaakbelasting			
Woningen:			
* eigenaren	WOZ-waarde	0,1296%	0,1235%
Niet-Woningen:			
* eigenaren	WOZ-waarde	0,2752%	0,2779%
* gebruikers	WOZ-waarde	0,2201%	0,2223%
Toeristenbelasting	overnachting	€ 0,93	€ 0,95
Rioolheffing			
* waterverbruik	t/m 200 m3	€ 168,00	€ 171
* waterverbruik	per m3 > 200 m3	€ 1,57	€ 1,60
Afvalstoffenheffing			
* eenpersoonshuishouden	vast tarief	€ 133,00	€ 138,00
	eenmalige korting	- € 20,00	- € 23,00
* meerpersoonshuishouden	vast tarief	€ 165,00	€ 170,00
	eenmalige korting	- € 25,00	- € 28,00
* diftar	lediging 240 liter rest	€ 5,17	€ 5,27
	lediging 180 liter rest	€ 4,36	€ 4,45
	lediging 140 liter rest	€ 3,82	€ 3,90
Parkeerbelasting	diverse tarieven	indexering, + 1,5%	indexering, +2,0%

belasting/heffing	heffingsgrondslag	vastgesteld tarief 2018 in dec. 2017	begroot tarief 2019
Reclamebelasting	WOZ-waarde: waarde tot € 131.000 waarde vanaf € 131.000 maximaal bedrag aanslag	 € 206,00 0,1570% € 771,00	 € 210 0,1601% € 786
Leges omgevingsvergunning	diverse tarieven	indexering, + 1,5%	indexering, +2,0%
Leges burgerzaken	diverse tarieven	indexering, + 1,5%	indexering, +2,0%
Begrafnisrechten	diverse tarieven	indexering, + 1,5%	indexering, +2,0%
Marktgelden	diverse tarieven	indexering, + 1,5%	indexering, +2,0%

Opbrengsten belastingen en heffingen

belasting/heffing	begrote opbrengst 2018 (x € 1.000)	begrote opbrengst 2019 (x € 1.000)	toelichting
Onroerende zaakbelasting			
Woningen:			
* eigenaren	4.152	4.239	tarief 2019 gebaseerd op waardeontwikkeling van 0% en trendmatige aanpassing van +2,0%
Niet-Woningen:			
* eigenaren	1.661	1.687	tarieven 2019 gebaseerd op waardeontwikkeling van 0% en trendmatige aanpassing van +2,0%
* gebruikers	1.156	1.213	
Toeristenbelasting	27	27	
Rioolheffing	2.893	3.024	
Afvalstoffenheffing	2.226	2.270	de begrote opbrengst 2019 bestaat voor 588 uit diftaropbrengst.
Parkeerbelasting	284	344	in 2018 eindigt de proef met de blauwe zone.
Reclamebelasting	46	47	
Leges omgevingsvergunning	938	942	
Leges burgerzaken	537	526	
Begrafenisrechten	179	183	
Marktgelden	27	28	
TOTAAL	14.080	14.530	

Aanduiding van de lokale lastendruk

Jaarlijks wordt bij de begroting een overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de lokale lastendruk (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing) in verschillende woonsituaties. Een huurder betaalt geen OZB. Wat betreft afvalstoffenheffing wordt voor de vergelijking in deze situaties uitgegaan van een meerpersoonshuishouden met 10 ledigen van een 240 liter container voor restafval per jaar. Voor rioolheffing wordt uitgegaan van een waterverbruik van minder dan 200 m³.

Bij een veronderstelde waardestijging van de woningen met 7% is een woning van € 200.000 in 2018 gestegen tot € 214.000 waarde in 2019. Die van € 250.000 tot € 267.500, die van € 400.000 tot € 428.000 en die van € 600.000 tot € 642.000.

Ontwikkeling lokale lasten	lasten 2018	lasten 2019	mutatie
huurder	€ 360	€ 366	+ 1,7%
eigenaar met een woning van € 200.000	€ 619	€ 630	+ 1,7%
eigenaar met een woning van € 250.000	€ 684	€ 696	+ 1,8%
eigenaar met een woning van € 400.000	€ 878	€ 895	+ 1,9%
eigenaar met een woning van € 600.000	€ 1.137	€ 1.159	+ 1,9%

Landelijk geeft de lokale lastendruk het volgende resultaat over 2018. Met name vanwege de daling van de tarieven voor de afvalstoffenheffing voor 2018 (circa 18% t.o.v. 2017) is Boxtel op de ranglijst gedaald van nr. 152 in 2017 naar nr. 107 in 2018.

Coelo Atlas 2018	Landelijk gemiddeld *)	Boxtel	Rangnummer
Meerpersoonshuishouden	€ 721	€ 691	107
Eenpersoonshuishouden	€ 654	€ 630	geen rangnummer
*) 380 gemeenten, nummer 1 is de goedkoopste			

Overzicht gemeentelijke tarieven Coelo Atlas

Overzicht gemeentelijke tarieven Coelo Atlas 2018

Overzicht tarieven 2018	Boxtel	SMG	landelijk
OZB tarief woningen	0,1296	0,1395	0,1180
OZB tarief eigenaar niet-woningen	0,2752	0,2370	0,2740
OZB tarief gebruiker niet-woningen	0,2201	0,1547	0,2043
Afvalstoffenheffing eenpersoonshuishouden	147	117	205
Afvalstoffenheffing meerpersoonshuishouden	208	166	253
rioolheffing huishoudens eenpersoonshuishouden	168	134	176
rioolheffing huishoudens meerpersoonshuishouden	168	164	194
rioolheffing bedrijven, waterverbruik 500 m3	639	288	333
woonlasten eenpersoonshuishouden	630	668	654
woonlasten meerpersoonshuishouden	691	748	721
toeristenbelasting per nacht	0,93	1,52	1,98
Hondenbelasting	0,00	70,00	49,84
Paspoort	65,30	64,76	65,22
Identiteitskaart	51,08	50,66	51,00
Rijbewijs	39,45	38,99	39,20
uittreksel BRP	11,50	9,50	11,19
Omgevingsvergunning 45.000 euro	1.970	1.865	1.334

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtscheldingsbeleid

Als een belastingplichtige (natuurlijke persoon), of een zelfstandige ondernemer die voor zijn privé woning, geen of weinig financiële middelen heeft om de belastingaanslag voor de gemeentelijke heffingen te kunnen voldoen, kan onder voorwaarden aan deze belastingplichtige kwijtschelding worden verleend. De beoordeling wordt gebaseerd op het wettelijk vastgestelde toetsingsinkomen en –vermogen. Het kwijtscheldingspercentage wordt gebaseerd op de zogenaamde 100%-norm.

Kwijtschelding wordt verleend voor de onroerende zaakbelasting, afvalstoffenheffing en rioolheffing. De overige heffingen zijn uitgezonderd van kwijtschelding.

De geraamde kwijtscheldingen voor het jaar 2019 bedragen € 236.600.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleidende tekst

Het beleid

Op basis van de in december 2015 door de raad vastgestelde financiële verordening neemt het college in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing bij de begroting ten minste op de verplichte onderdelen op grond van artikel 11 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten. In dit artikel is het volgende opgenomen:

1. Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen:
  - a. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
  - b. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.
  - c.
2. De paragraaf betreffende het weerstandsvermogen en risicobeheersing bevat ten minste:
  - a. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit;
  - b. een inventarisatie van de risico's;
  - c. het beleid omtrent de weerstandscapaciteit en de risico's;
  - d. een kengetal voor de:
    - 1a. netto schuldquote;
    - 1b. netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
    2. solvabiliteitsratio;
    3. grondexploitatie;
    4. structurele exploitatieruimte; en
    5. belastingcapaciteit.
  - e. een beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie.

De gemeente Boxtel heeft nog geen vastgestelde beleidsnota Risicomanagement op basis waarvan invulling wordt gegeven aan de wettelijke regelgeving. Het is de bedoeling het beleid en de uitvoering van het risicobeheer binnen het samenwerkingsverband voor zowel de gemeente Sint-Michielsgestel, de gemeente Boxtel en van de gemeenschappelijk regeling MijnGemeenteDichtbij op elkaar af te stemmen en waar mogelijk te uniformeren. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een rapportage van de Rekenkamercommissie Boxtel van februari 2017 over risicomanagement. Eind 2018 kan een nieuwe Nota Risicomanagement tegemoet worden gezien.

De weerstandscapaciteit

Voor het in beeld brengen van de weerstandscapaciteit van de gemeente wordt beoordeeld of de gemeente bij een risicoscenario de schuldverplichtingen in de toekomst kan blijven nakomen zonder dat de uitgaven aan en de investeringen in noodzakelijke publieke voorzieningen in de knel komen.

De weerstandscapaciteit bestaat uit de incidentele en structurele weerstandscapaciteit. Bij de incidentele capaciteit gaat het om de mogelijkheid tot opvangen van calamiteiten en eenmalige tegenvallers zonder dat het invloed heeft op voortzetting van taken op het vastgestelde niveau.

Met de structurele capaciteit worden de middelen bedoeld die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen zonder dat dit ten koste gaat van uitvoering van de bestaande taken.

De volgende middelen rekenen we tot de weerstandscapaciteit:

- Incidenteel: post onvoorzien, algemene (risico) reserve en stille reserves
- Structureel: eventuele begrotingsruimte en onbenutte belastingcapaciteit

Aanwezige weerstandscapaciteit

Incidenteel

Boxtel heeft geen post onvoorzien in de meerjarenbegroting opgenomen.

De Algemene reserve kent een verwachte stand per ultimo 2019 van € 7.454.000.

Stille reserves (vooral opgesloten in panden en gronden als de marktwaarde uitkomt boven de boekwaarde) rekenen we niet mee bij de bepaling van de weerstandscapaciteit en wel om de volgende redenen:

- de waardering van de stille reserves is vaak discutabel en op basis van schattingen;
- stille reserves zijn vaak niet op korte termijn in geld om te zetten.

Structureel

Onder het programma Modern meewerkend bestuur, beleidsproduct Algemeen budgettair is de structurele begrotingsruimte behorend bij deze meerjarenbegroting 2019-2022 opgenomen. Deze is nihil voor de jaren 2018 en 2019, € 631.000 voor 2020, € 2.542.000 voor 2021 en € 2.365.000 voor 2022.

De onbenutte belastingcapaciteit wordt berekend rekening houdend met de eisen die worden gesteld aan de eigen heffingen om in aanmerking te komen voor een zogenaamde artikel 12-uitkering van het Rijk. Deze eisen zijn: 100% kostendekking voor riolering en reiniging en een redelijk peil van de OZB-inkomsten. Voor 2019 is het OZB-percentages van de WOZ-waarde voor toelating tot artikel 12 door het Rijk vastgesteld op 0,1905 (was 0,1952 voor 2018) Bij een WOZ-waarde voor 2019 van het Boxtels onroerend goed van € 4.035 miljoen (woningen en niet-woningen) leidt dit tot een normopbrengst van € 7.686.000; de begrote opbrengst is € 7.139.000. Dit betekent een structurele weerstand van € 547.000.

De risico's

De risico's die niet zijn afgedekt via verzekeringen of voorzieningen zijn hieronder vermeld. De gemeente heeft verschillende verzekeringen afgesloten. Wanneer de gemeente wordt geconfronteerd met een claim van een derde kan dit meestal worden verhaald op de verzekering. Idem bij schadegevallen. Het is wel zaak dat de gemeente in deze niets te verwijten valt. Er moet schade-preventief gewerkt worden, o.a. door voldoende onderhoud te plegen, het correct naleven van bestaande procedures en het goed gemotiveerd afhandelen van bezwaarschriften. Risico's van achterstallig onderhoud beheerst de gemeente door het opstellen van beheerplannen. In onze gemeente zijn beheerplannen met daarbij horende budgetten opgesteld voor wegen, groen, verlichting, riolering, kunstwerken, sportaccommodaties, speeltoestellen en gemeentelijke gebouwen. De raad heeft in december 2017 vijf onderhoudsvoorzieningen omgezet in vijf (egalisatie)reserves voor onderhoud.

Risico's hoeven niet per se negatieve financiële gevolgen te hebben. Ook een financieel positief effect is mogelijk. De kwantificering van een risico is vaak lastig, evenals de bepaling van de kans dat het risico daadwerkelijk zal gaan optreden. Daarom maken we voor de kans een onderscheid tussen hoog (75%), midden (50%) en laag (10%). Door de financiële indicatie van het risico te vermenigvuldigen met de kans ontstaat het financieel effect. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen eenmalige en structurele effecten.

1. Risico's met een eenmalig financieel effect

Omschrijving risico's met een eenmalig financieel effect (bedragen x 1000)	Geschat risico	Kans	Kans x effect
Grondexploitatie, 1 jaar vertraging	€ 185	0,75	€ 139
Wachtgelden bestuurders	€ 800	0,25	€ 200
Niet uitvoeren correcte aanbestedingsprocedure	€ 446	0,50	€ 223
Kostenstijgingen grote projecten	€ 288	0,50	€ 144
Verstrekke garanties	€ 320	0,25	€ 80
Aansprakelijkheid eigendom/onderhoudsplichtige	€ 20	0,50	€ 10
Juridische procedures	€ 0	0,50	€ 0
Leegstand	pm		pm
Fiscaliteit sportbesluit	pm		pm
Totaal	€ 2.059		€ 796

Toelichting

Grondexploitatie

Vertragingen, en die kunnen ook optreden vanwege redenen die buiten de invloedssfeer van de gemeente liggen, leiden in het grondbedrijf tot financieel nadeel. Er zijn in Boxtel vier in exploitatie genomen complexen. Voor alle 4 waren eind 2017 verliesvoorzieningen getroffen ten bedrage van € 10,7 miljoen. Voor een meer uitgebreidere risicoanalyse wordt verwezen naar paragraaf G, grondbeleid. We schatten de risico's van een jaar vertraging hoog in. Wanneer een project één jaar vertraagt, moet er één jaar extra rente betaald worden. De boekwaarde eind 2017 bedroeg € 18,3 miljoen, hetgeen betekent dat € 7,6 miljoen niet is afgedekt met verliesvoorzieningen. Een jaar vertraging tegen een rentelast van 2,44% betekent een financieel nadeel van € 185.000.

Wachtgelden bestuurders

Voor aftredende collegeleden geldt dat zij gedurende een bepaalde periode van maximaal 3 jaar en 2 maanden recht kunnen hebben op wachtgeld. Uitgaande van 4x een uitkering van zo'n 3 jaar van 75% van het salaris van een wethouder ontstaat een maximale last van circa € 800.000. Gelet op de leeftijd zal niet elke wethouder voor de maximale termijn een beroep op wachtgeld hoeven doen. De kans dat alle wethouders tussentijds zullen aftreden achten we niet zo groot.

Niet uitvoeren correcte procedure van aanbesteding

Bij een aanbesteding zijn diverse juridische aspecten van toepassing, de aanbestedingsprocedure in praktische zin is nogal complex. Door de concurrentie in de markt is men alert op een eventuele omissie en juridische procedures worden steeds sneller aangespannen. Opgemerkt is dat het niet naleven van de regels de gemeente kwetsbaar maakt voor claims van concurrente leveranciers die menen door het handelen van de gemeente benadeeld te zijn.

Procedures rondom aanbesteding en de aanbestedingsregels worden getoetst en indien nodig aangescherpt en geharmoniseerd (Gemeente Boxtel, Gemeente Sint-Michielsgestel en het samenwerkingsverband MijnGemeenteDichtbij). In de loop van 2017 is een inkoopconsulent aangesteld bij MijnGemeenteDichtbij. De accountant heeft bij de controles over de boekjaren 2015, 2016 en 2017 geconstateerd dat in enkele gevallen ten onrechte geen Europese aanbestedingsprocedure is gevolgd. Dit leidde tot fouten in de rechtmatigheid van € 340.000, resp. € 107.000 resp. € 892.000. Op basis van het voortschrijdend gemiddelde schatten we het risico voor 2019 in op € 446.000.

Kostenstijgingen grote projecten

Het blijft altijd onzeker of voorgenomen grote werken binnen de gevoteerde kredieten kunnen worden gerealiseerd. Is de eerste globale schatting van de te maken kosten juist geweest? Zijn er goede opgestelde bestekken waardoor er geen discussie ontstaat over al dan niet meerwerk? Grote werken in de komende jaren zijn onder andere investeringen in de PHS met de aanleg van de verbindingsweg Ladonk-Kapelweg, Keulsebaan (deelplan 4c), de aanpassingen van de Molenwijkseweg, Bosscheweg-Dukaat en de diverse rioleringswerken.

De totaal geraamde investeringen in de jaren 2019 tot en met 2022 bedragen € 26,0 miljoen waarvan € 3,7 miljoen betrekking heeft op de kostendekkende activiteit riolering en € 10,3 mln. PHS-uitgaven die volledig gedekt worden door provinciaal subsidie en bijdrage Spoor en € 0,5 mln. investeringsuitgaaf Ontsluitingsweg Dukaat die gedekt wordt uit een exploitatiebijdrage Selissen. Een niet voorziene, niet verhaalbare kostenstijging van 10% zou neerkomen op een bedrag van € 1,15 mln. over een periode van 4 jaar ofwel € 288.000 in een jaar.

Indien de kostenontwikkeling tegenvalt, proberen we eerst bij te sturen door het kwaliteitsniveau aan te passen of bepaalde investeringsuitgaven achterwege te laten.

Verstrekte garanties

De grootste partij waaraan de gemeente borgstellingen en leningen heeft verstrekt zijn de Boxtelse woonstichtingen. De stichting Goed Wonen Liempde is inmiddels gefuseerd met de Boxtelse woonstichting Sint Joseph. Hoewel de woonstichting met ingang van 2014 verhuurdersheffing moet betalen, is haar financiële positie nog als gezond te kenschetsen.

Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw staat als eerste garant, de gemeente is ultimo 2017 achtervang voor € 91,1 miljoen verstrekte borgstellingen. De gemeente staat verder borg voor een bedrag van € 5,3 miljoen voor leningen verstrekt aan verenigingen, stichtingen en particulieren. Het hieraan verbonden risico schatten we in op 5% van € 5,3 miljoen = € 320.000.

Aansprakelijkheid gemeentelijke eigendommen of als onderhoudsplichtige

Vernielingen aan gemeentelijke eigendommen vallen niet onder de verzekering. Als de dader(s) niet meer te achterhalen is (zijn), komen de kosten van herstel voor rekening van de gemeenten. In dit verband kan ook gedacht worden aan het dumpen van xtc-afval in het buitengebied. Ook als de gemeente tekort is geschoten in haar wettelijke taak als onderhoudsplichtige kan zij aansprakelijk worden gesteld. De niet verhaalbare schade van vernieling of tekortschietend onderhoud wordt geschat op € 20.000.

Juridische procedures

Voor de financiële gevolgen van rechterlijke uitspraken heeft de gemeente een verzekering afgesloten. Daarbij is een maximumbedrag per geval van toepassing. Er zijn momenteel geen procedures waarbij verwacht wordt dat een financiële claim wordt neergelegd bij de gemeente.

Leegstand

Ondanks de opleving van de economische conjunctuur is er nog steeds sprake van leegstand in gemeentelijke gebouwen. Dit heeft nadelige financiële consequenties. Daarnaast heeft leegstand van gebouwen een negatieve uitstraling op de directe omgeving.

Fiscaliteit Sportbesluit

In het Bridport-arrest (19 december 2013, zaak C-495/12) oordeelt het Hof van Justitie van de EU dat de btw-vrijstelling voor (niet winst beogende) sportdiensten niet alleen geldt voor diensten van sportorganisaties aan hun leden, maar ook voor diensten door sportorganisaties aan niet-leden (volgens de Europese btw-richtlijn).

De Staatssecretaris heeft aangegeven dat vanwege het Bridport-arrest Nederland de btw-wetgeving inzake sport moet aanpassen. De aanpassing leidt er toe dat het gelegenheid geven tot sportbeoefening (zonder winstoogmerk) voortaan vrijgesteld zal zijn van heffing van btw. Dit betekent een btw nadeel, met name omdat de btw op investeringen en exploitatie niet meer terug vorderbaar zal zijn.

Met het verruimen van de btw-sportvrijstelling per 1 januari 2019 verandert het landschap van de financiering van sportaccommodaties. Het recht op vooraftrek van btw die aan gemeenten in rekening is gebracht over de kosten die toerekenbaar zijn aan de ter beschikkingstelling van sportaccommodaties vervalst.

De rijksoverheid zal de gemeenten voor dit nadeel compenseren via de nieuwe specifieke uitkering Sport (SPUK Sport). Gemeenten zullen om in aanmerking te kunnen komen vóór 1 december 2018 een aanvraag moeten indienen waarbij zij alle btw belaste kosten in kaart brengen met betrekking tot de bouw, het onderhoud van sportaccommodaties en het beheer van sport en de aanschaf en het onderhoud van sportmaterialen. De kosten die voor de aanvraag in aanmerking komen betreffen uitsluitend kosten die vanaf 1 januari 2019 gemaakt zijn.

Met Prinsjesdag zal de definitieve regeling opgevoerd worden vanuit het Rijk. Het is niet de intentie vanuit het Rijk om een btw nadeel te creëren voor de sport. De uitwerking van de nieuwe regeling zal uitwijzen hoe de nieuwe organisatie omtrent de sportstichtingen ingericht kan/moet worden.

2. Risico's met een structureel financieel effect

Omschrijving risico's met een structureel financieel effect (bedragen x 1000)	Geschat risico	Kans	Kans x effect
Gemeentefondsuitkering	€ 0	0,50	€ 0
Ontwikkelingen sociaal domein	€ 500	0,50	€ 250
Mutaties uitkeringenbestand	€ 250	0,50	€ 125
Verbonden partijen	€ 50	0,50	€ 25
MijnGemeenteDichtbij	€ 0	0,50	€ 0
Opheffing gemeente Haaren	Pm		pm
Vennootschapsbelasting overheidsbedrijven	€ 0	0,50	€ 0
Totaal	€ 800		€ 400

Toelichting

Gemeentefondsuitkering

Naast de aanpassing van het accres zijn de jaarlijkse aanpassingen in de uitkeringsbasis van belang (vooral mutaties in aantallen bijstandsontvangers, woonruimten en inwoners, maar ook leerlingenaantallen onderverdeeld naar diverse soorten onderwijs). Hierbij spelen landelijke ontwikkelingen een rol, maar ook Buxtelse ontwikkelingen.

De door het kabinet Rutte II doorgevoerde bezuinigingen op apparaatslasten gemeenten i.v.m. opschaling gemeenten kennen een jaarlijks oplopend bedrag gedurende nog een groot aantal jaren. Hoewel de vorming van 100.000+ gemeenten van de baan is, heeft het kabinet besloten de daaraan gekoppelde bezuiniging te handhaven. Deze bezuiniging loopt voor Buxtel op tot € 1.475.000 in 2025. Tot en met 2022 is deze korting i.v.m. bezuinigingen op apparaatslasten gemeenten in onze begroting verwerkt, maar de verhogingen 2023-2025 zijn nog te gaan.

Tot en met 2018 is de ruimte onder het BCF-plafond, bij wijze van voorschot, onderdeel van de algemene uitkering uit het gemeentefonds. Met ingang van 2019 wordt in de circulaire voorafgaand aan het begrotingsjaar geen rekening meer gehouden met bevoorschotting via de algemene uitkering. In de toekomst wordt jaarlijks op basis van de laatste inzichten bij de septembercirculaire van dat jaar een nieuw voorschot gegeven. Dat voorschot wordt vervolgens afgerekend bij de meicirculaire in het volgend jaar. Tot en met 2018 was de voorschotregeling, als onderdeel van de algemene uitkering, een structureel dekkingsmiddel in de (meerjaren)begroting. De gezamenlijke provinciale toezichthouders hebben m.b.t. de veranderde werkwijze m.b.t. het in de begroting opnemen van de ruimte onder het BCF-plafond het volgende standpunt ingenomen: "Op de eerste plaats zien ook wij een onzekere

c.q. afnemende ruimte onder het BCF-Plafond. Wij onderschrijven dan ook de oproep van BZK om bij het ramen van de ruimte onder het BCF-plafond de nodige voorzichtigheid in acht te nemen. maar hebben ook geconstateerd dat in deze fase ieder percentage minder dan 100% arbitrair is. In afwachting van de uitkomsten van het onderzoek, om te bezien of het mogelijk en wenselijk is om voor de begroting 2020 nadere richtlijnen op te stellen voor de wijze waarop de ruimte onder het BCF-plafond geraamd kan worden, accepteren wij daarom voor de (meerjaren)begroting 2019 – 2022) een 100% raming van de ruimte onder het BCF-plafond als structureel dekkingsmiddel". Bij een raming van 100% wordt geadviseerd dit risico op te nemen in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Zoals reeds in de Kadernota begroting 2019 aangegeven acht Boxtel een verwachte uitkering van 20% van het plafond verantwoord en deze is dan ook als inkomst opgenomen. De begrote uitkering van het 20%-aandeel van het plafond bedraagt € 147.000 in 2019 oplopend tot € 246.000 in 2022. Gelet op het standpunt van de toezichthouders kan gesteld worden dat Boxtel hier behoudend raamt en hier nog sprake kan zijn van een structureel positief risico van 80% (€ 588.000 in 2019).

Om er voor te zorgen dat de OZB jaarlijks niet te veel toeneemt heeft de rijksoverheid met de Vereniging Nederlandse Gemeenten een bovengrens afgesproken voor de stijging van het ozb-tarief. Deze macronorm is in 2015 en 2016 overschreden, maar in 2017 en 2018 geldt dat de landelijke stijging binnen de norm is gebleven. De macronorm voor 2019 is vastgesteld op 4,0%. De norm is niet in de wetgeving vastgelegd, maar het Rijk kan wel besluiten sancties op te leggen als gemeenten zich niet aan de afspraken houden. Tot op heden zijn geen sancties opgelegd. In de begroting van Boxtel is voor 2019 een stijging van de OZB voorzien van 2,0%, derhalve minder dan toegestaan volgens de macronorm.

Zoals aangegeven in de meicirculaire wordt vanaf 2019 het integreerbare deel van de integratie-uitkering Sociaal domein opgenomen in de Algemene uitkering van het Gemeentefonds. Gevolg van deze operatie is dat voortaan de één-op één relatie van de ontvangen middelen en de beschikbare budgetten niet meer aantoonbaar is. Ook de vergoeding voor loon- en prijscompensatie loopt vanaf 2019 mee in de jaarlijkse ontwikkeling van het accres.

In de begroting 2019 en de meerjarenraming 2020-2022 zijn de uitgaven van het sociaal domein losgekoppeld van de van het rijk ontvangen middelen sociaal domein. Gelet op de tekorten 2017 die in Boxtel zijn opgetreden in het sociaal domein en de in 2018 geactualiseerde afspraken m.b.t. de regionale inkoop zijn bij de Kadernota begroting 2019 de uitgavenbudgetten sociaal domein opgehoogd ten laste van de algemene middelen.

Per saldo geldt dat er binnen de Gemeentefondsuitkering sprake is van zowel positieve als negatieve risico's.

Ontwikkelingen sociaal domein

In het jaarverslag 2017 viel bij het sociaal domein een kanteling te constateren van een overschot 2016 naar een tekort 2017.

De specialistische jeugdzorg is door Boxtel belegd in een regionaal samenwerkingsverband. Uit een provinciale enquête is gebleken dat het volgens veel gemeenten moeilijk is om voldoende grip op deze regelingen c.q. samenwerkingsverbanden te houden. In het bestuursakkoord 2018-2022 is opgenomen dat het voor de komende jaren een speerpunt is om de regionale inkoop voor een deel te vervangen door lokale. Tot en met 2019 zijn we echter contractueel gebonden aan de afspraken met de regio. De komende tijd moet nog blijken in hoeverre de geactualiseerde afspraken met de regio niet opnieuw, net als in 2017, zullen leiden tot overschrijding van de begrote uitgavenbudgetten.

Bij de jeugdzorg is vaak sprake van complexe problematiek; een unieke cliënt in de zwaar specialistische jeugdzorg kan financieel grote gevolgen hebben. Daarnaast hebben we als gemeente weinig grip op verwijzingen via de huisarts.

Bij de WMO is er sprake van een risico omdat vanaf 2019 de kosten van de WMO mogelijk nog verder gaan stijgen, omdat de eigen bijdrage voor huishoudelijke hulp dan niet meer inkomensafhankelijk zal zijn, maar er een vast abonnementstarief gaat gelden.

Hoewel we de ramingen voor de uitgaven in het sociaal domein hebben aangepast aan de uitkomsten van het jaar 2017, bestaat er toch nog een risico dat deze aanpassing onvoldoende is geweest. Ingeschat wordt een maximaal nadeel van € 500.000.

Mutaties uitkeringenbestand

In de Kadernota begroting 2019 is een structureel voordeel ingeboekt vanwege minder bijstandsgerechtigden omdat de economie aantrekt. Dit ingeboekte voordeel bedraagt € 455.000 in 2019 en € 665.000 vanaf 2020. Het blijft een risico of deze bedragen gerealiseerd gaan worden door een daling van het uitkeringenbestand zonder korting van het door het rijk te ontvangen BUIG-budget (Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten). Het verschil tussen de programma-uitgaven en –inkomsten van het product Inkomensvoorzieningen 2019 benoemen we als risico; afgerond is dit een bedrag van € 250.000.

Verbonden partijen niet zijnde MijnGemeenteDichtbij

In het algemeen geldt dat de invloed van een individuele gemeente in een gemeenschappelijke regeling beperkter is dan bij het volledig zelf uitvoeren van de taak. Uit de jaarverslagen 2017 van met Boxtel verbonden partijen blijkt dat enkele partijen een structureel hogere bijdragen (ODBN, Veiligheidsregio) van de deelnemende gemeenten gaan vragen. Dit is reeds meegenomen in de Kadernota begroting 2019. ODBN heeft verder te kennen gegeven dat haar begroting 2019 niet binnen de wettelijke termijn bij de toezichthouder zal worden aangeleverd. Dit kan leiden tot een vermindering van de

bevoorschotting van de Gemeentefondsuitkering van de deelnemende gemeenten. Bij de Kadernota zijn op incidentele basis de gemeentelijke bijdrage aan de GGD en aan het Stadsgewest i.v.m. nazorg Vlagheide aangepast. Door deze aanpassingen zijn naar verwachting de bijdragen aan verbonden partijen op een juist niveau opgenomen in de begroting. Omdat ook verbonden partijen geconfronteerd kunnen worden met risico's die we nu nog niet kennen, houden we rekening met een niet nader benoemd risico van € 50.000.

MijnGemeenteDichtbij

In de Kadernota's begroting 2019 van de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel zijn de wensen van MijnGemeenteDichtbij (MGD) opgenomen en bij raadsbesluit gehonoreerd door beide gemeenteraden. Dat betekent dat MGD geen taakstelling meer heeft in haar begroting en voldoende geëquipeerd is om uitvoering te geven aan het gemeentelijk beleid zoals dat in de begrotingen 2019 van Boxtel en Sint-Michielsgestel is opgenomen. Risico van € 0.

Opheffing gemeente Haaren

De gemeente Haaren neemt via de gemeente Boxtel diensten af in het kader van de uitvoering op het terrein van het sociaal domein. Voor ICT en gemeentelijke belastingen zijn met Haaren in 2017 nieuwe dienstverleningsovereenkomsten gesloten met MijnGemeenteDichtbij. Het huidige tijdspad voorziet in de opheffing van de gemeente Haaren in 2021. Dit zal zeker ook gevolgen hebben voor MijnGemeenteDichtbij. Een deel van deze gemeente (het dorp Esch) wordt toegevoegd aan de gemeente Boxtel.

De opsplitsing van deze gemeente heeft een grote impact op MGD en op Boxtel. Het financiële belang voor MGD bedraagt ongeveer € 2 miljoen structureel. Dit is als volgt gekwantificeerd: $26 \text{ fte} \times € 60.000 = € 1.560.000$ en overhead € 440.000. Er zullen afspraken gemaakt moeten gaan worden tussen de verschillende gemeenten die delen van de gemeente Haaren zullen overnemen. In hoeverre dat financiële consequenties heeft voor Boxtel is op dit moment nog niet te duiden.

Vennootschapsbelasting overheidsbedrijven

Gemeentelijke activiteiten die in concurrentie plaatsvinden in het economisch verkeer vallen met ingang van 2016 onder de vennootschapsbelasting. In dit verband valt onder andere te denken aan verhuur van gebouwen en grondexploitatie waarvan over de fiscale winst vennootschapsbelasting moet worden betaald.

Uit een uitgevoerd onderzoek is naar voren gekomen dat Boxtel niet onderworpen zal worden aan de vennootschapsbelasting dan wel dat er sprake is van objectieve vrijstellingen. De gemeente moet wel jaarlijks onderbouwen dat de vpb-plicht voor haar niet van toepassing is.

Samenvattend

Omschrijving	Kans x effect
Totaal risico's met een eenmalig financieel effect = benodigde incidentele weerstandscapaciteit	€ 796
Totaal risico's met een structureel financieel effect = benodigde structurele weerstandscapaciteit	€ 400

Weerstandsvermogen

De verhouding tussen de aanwezige weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit geeft de ratio weerstandsvermogen aan. Geconcludeerd kan worden dat het weerstandsvermogen per einde 2019 zowel op incidentele als op structurele basis voldoende is. Onderstaande weergave verduidelijkt dat.

Ratio weerstandsvermogen	incidenteel	structureel

(bedragen x € 1.000)

Feitelijke weerstandscapaciteit	7.454	547
Benodigde weerstandscapaciteit	796	400

Kengetallen

Zoals in het begin van deze paragraaf vermeld dient m.i.v. de begroting 2016 een set van vijf financiële kengetallen te worden opgenomen. De invoering van deze set van vijf kengetallen is bedoeld om de financiële positie voor raadsleden meer inzichtelijk te maken. Per kengetal wordt een korte beoordeling gegeven.

1A. Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de begrotingsomvang.

netto schuldquote per 31 december	rekening 2017	begroting 2018	begroting 2019
	58,48%	59,49%	65,38%

Een netto schuldquote tussen 0% en 100% wordt door de VNG als normaal beoordeeld, bij een percentage >100% is voorzichtigheid geboden. Er zijn gemeenten die weinig vreemd vermogen op hun balans hebben staan, maar bij Boxtel is dat niet het geval en dat is niet op korte termijn te veranderen. Van belang is dat Boxtel in staat blijft om de rente en aflossing te kunnen blijven voldoen (en daarvoor is kengetal 4 een indicatie). Boxtel heeft aandacht voor zijn schuldenpositie. De toename van de netto schuldquote van 2019 t.o.v. 2018 wordt veroorzaakt door enerzijds een toename van de schulden op begrotingsbasis en anderzijds een afname van de begrotingsomvang, i.c. de totale baten.

1B. Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen.

**netto schuldquote per 31
december gecorrigeerd voor
alle verstrekte geldleningen**

rekening 2017 begroting 2018 begroting 2019

	47,14%	48,75%	54,83%

De door Boxtel verstrekte leningen zijn in 2019 lager dan in 2018.

2. De solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat uit de Algemene reserve (inclusief jaarresultaat na bestemming) en de bestemmingsreserves.

Solvabiliteitsratio

rekening 2017

begroting 2018

begroting 2019

	25,66%	26,06%	24,81%

De VNG beoordeelt een solvabiliteitsratio tussen 30% en 80% als normaal. Voor Boxtel blijft voorzichtigheid geboden. De begrote solvabiliteit 2019 loopt terug door enerzijds een afname van de bestemmingsreserves en anderzijds een toename van het balanstotaal. De Algemene reserve geeft voor 2019 een lichte stijging te zien ten opzichte van 2018.

3. Kengetal grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden (=€ 0 voor Boxtel) en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen.

Kengetal grondexploitatie

rekening 2017

begroting 2018

begroting 2019

	9,42%	6,08%	8,08%

Een lagere boekwaarde en daarmee een lager percentage is in dit geval gunstig.

4. Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte er is om tekorten of extra lasten te kunnen opvangen. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarvan het omgekeerde geldt. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Structurele exploitatieruimte	rekening 2017	begroting 2018	begroting 2019
	3,07%	1,89%	2,08%

Geconcludeerd kan worden dat op dit punt sprake is van enige flexibiliteit van de Boxtelse begroting. Immers alle drie de jaren kennen geen uitkomst met een percentage beneden 0.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van de gemeente wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in jaar t (voor 2019 in Boxtel begroot op € 688) te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (€ 721) en uit te drukken in een percentage. Hierbij moet worden aangetekend dat hier wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden van 2 personen of meer in een huis met een gemiddelde Boxtelse WOZ-waarde, een rioolheffing gebaseerd op maximaal 200 m³ waterverbruik en een afvalstoffenheffing gebaseerd op een meerpersoonshuishouden verhoogd met 10 ledigingen 240 liter container diftar.

Woonlasten meerpersoonshuishouden	rekening 2017	begroting 2018	begroting 2019
	98,58%	93,32%	95,38%

De belastingdruk in Boxtel ligt al jaren iets beneden het landelijk gemiddelde.

Kapitaalgoederen

Inleidende tekst

Inleiding

1. De paragraaf betreffende het onderhoud van kapitaalgoederen bevat ten minste de volgende kapitaalgoederen:

- a. Wegen
- b. Openbare verlichting
- c. Riolering
- d. Water
- e. Groen
- f. Speeltoestellen
- g. Begraafplaats
- h. Gebouwen

2. Van de kapitaalgoederen, bedoeld onder 1, worden aangegeven:

- a. het beleidskader
- b. de uit het beleidskader voortvloeiende financiële consequenties
- c. de vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Veel gemeentelijke voorzieningen zijn van invloed zijn op hoe mensen wonen, werken en recreëren. De kwaliteit van de kapitaalgoederen zoals gebouwen, wegen, openbare verlichting en groen wordt mede bepaald door de wijze waarop deze worden beheerd en onderhouden. Het beleid van onze gemeente op dit terrein is vastgelegd in diverse beleid- en beheerplannen.

Wegen (inclusief Openbare verlichting)

Het jaarbudget voor het beheer, uitvoering en regulier onderhoud voor wegbeheer bedraagt in 2019 afgerond € 1.998.845 (excl. kapitaallasten en doorbelasting vanuit MGD). Hierbij is onderscheid te maken in:

- Groot wegenonderhoud € 942.539
- Overig wegenonderhoud € 573.516
- Openbare verlichting € 346.933
- Civiele kunstwerken € 135.857

Groot wegenonderhoud

Beleidsuitgangspunten wegbeheer zijn in 2005 door de raad vastgesteld, uitgaande van de actuele inspectiemethoden CROW en het door de raad vastgestelde maximaal toelaatbaar percentage achterstallig onderhoud op enig moment. De raad stelde daarbij prioriteitsvolgorden en wegingsfactoren vast. Het thema veiligheid en de centrumwegen in de kernen krijgen de hoogste prioriteit. De financiële middelen voor wegenonderhoud zijn op dat beheersniveau afgestemd. Bij een inrichting van een weg schenken we extra aandacht aan mindervaliden. Elk jaar stellen we een bedrag beschikbaar voor groot wegenonderhoud (jaarlijks aangepast voor prijsindexering en areaaluitbreiding) dat geëgaliseerd wordt vanuit de reserve egalisatie onderhoud wegen aan het eind van het dienstjaar.

Elke twee jaar worden alle wegen geïnspecteerd volgens de CROW-richtlijnen. Op basis daarvan verschijnt elke twee jaar een uitvoeringsprogramma Groot wegenonderhoud volgens de beleidsuitgangspunten.

Overig wegenonderhoud

Naast het groot wegenonderhoud stellen we jaarlijks budgetten vast voor overig wegenonderhoud, die ook geïndexeerd worden.

Dit betreft onder meer:

- Klein herstelwerk ter borging veiligheid weggebruiker (herstel scheuren, graafwerkzaamheden, boomwortels);
- Constructief onderhoud bermen;
- Verkeersveiligheidsmaatregelen (onderhoud verkeersborden c.a., wegmarkeringen);
- Schoonhouden straten, wegen en pleinen (vegen, prullenbakken, onkruidbestrijding);
- Gladheidsbestrijding.

In 2015 is door de raad beleid vastgesteld voor integraal wijkonderhoud op basis van beeldkwaliteit, waarin zowel de uitgangspunten voor groenonderhoud als straatreiniging zijn ondergebracht. In 2012 had de raad al vastgesteld dat onkruidbestrijding op verhardingen chemievrij plaatsvindt.

Openbare verlichting

De lange termijn beleidsvisie Openbare Verlichting dateert van 2010. In 2014 stelde de raad op basis daarvan een beleidsplan Openbare Verlichting vast, met een 5-jarig maatregelprogramma beheer en onderhoud. Het verlichtingsniveau wordt bepaald op basis van NSVV- richtlijnen en het Politiekeurmerk Veilig Wonen. Het beleidsplan geeft meer ruimte aan LED-toepassing in centrum en buitengebieden, en de omschakeling van geel naar wit licht komt in een eindfase.

Bij onderhoud openbare verlichting wordt onderscheid gemaakt in:

- Klein- en storingsonderhoud
- Groot onderhoud/remplace

Beleidsplan en maatregelprogramma vormen basis voor jaarlijks vastgestelde uitvoeringsprogramma's aanpassing en onderhoud openbare verlichting.

Voor groot onderhoud en groepsremplace is een jaarlijkse storting in de voorziening Openbare verlichting in de begroting opgenomen. Hieruit wordt ook het ombouwprogramma 'Van geel naar wit licht' en ombouw naar LED- verlichting van het beleidsplan bekostigd.

Civiltechnische kunstwerken

Voor onderhoud aan civiltechnische kunstwerken (bruggen, tunnels, c.a.) is in de begroting een bedrag opgenomen dat is gebaseerd op het in 2007 vastgestelde Beheerplan Kunstwerken. Programmering jaarlijks onderhoud geschiedt vanuit het beheersysteem en periodieke inspecties van de objecten.

Sinds 2015 valt ook het planmatig onderhoud van faunavoorzieningen, zoals wildroosters, dassen- en amfibieëntunnels, veetunnels en -passages e.d. hieronder.

Deze post wordt geëgaliseerd via de reserve onderhoud kunstwerken aan het eind van het dienstjaar.

Riolering (inclusief Water)

Beleidsuitgangspunten voor de uitvoering zijn in 2015 door de raad vastgelegd in het uitgebreid Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP5 2015-2019), met daarin een raming van jaarlijkse kosten voor uitbreiding en instandhouding van het rioolstelsel. Hiermee is de hoogte van de rioolheffing bepaald, waarmee deze taken kostendekkend worden uitgevoerd. Het beleid zet intensief in op afkoppelen van hemelwaterafvoer en zoveel mogelijk infiltreren daarvan in de bodem. Met het rioolmeetplan Boxtel en Liempde kijken we naar verdere optimalisatie van het rioleringssysteem via de 4 M's (meten–monitoren–modelleren–maatregelen), door effecten te onderzoeken op berging in het stelsel en oppervlaktewaterkwaliteit. Het vGRP geeft tevens invulling aan de wettelijke zorgplichten voor hemelwater en grondwater.

Totale lasten riolering (incl. kapitaallasten, kosten doorbelast vanuit MGD en btw) bedragen in 2019 afgerond € 2.928.609.

Groot (vervangings)onderhoud

De technische levensduur van vrijverval riolen varieert van zo'n 50 tot 75 jaar. Gezien de verschillende jaren van aanleg verwachten we het zwaartepunt van vervangingen in Boxtel in de periode 2025-2045 (Selissenwal en Oost). Door vernieuwde onderhoudstechnieken zoals inwendige deelreparaties is het mogelijk de gemiddelde levensduur te verlengen. Een volledige relining kan de technische levensduur met ca. 50 jaar verlengen en veroorzaakt veel minder verkeershinder.

Jaarlijks vervangen of repareren we gemiddeld ca. 0,5 - 1 km in slechte staat verkerende riolen. De kapitaallasten hiervan worden gedekt uit de voorzieningen Vervanging Riolering en Groot Onderhoud rioolbeheer waaraan jaarlijks een bedrag wordt toegevoegd.

Doelmatig Waterbeheer De Meierij

In overeenstemming met het landelijk Bestuursakkoord Water (2011) werken we sinds 2013 binnen regio De Meierij samen aan doelmatig waterbeheer met een gezamenlijk uitvoeringsprogramma. Aan deze samenwerking nemen deel: gemeenten Best, Boxtel, Haaren, 's-Hertogenbosch, Heusden, Oirschot, Oisterwijk, Sint-Michielsgestel, Sint-Oedenrode (Meierijstad) en Vught, en waterschappen De Dommel en Aa en Maas. Doelstellingen zijn de drie K's: besparen kosten, borgen kwaliteit en verminderen kwetsbaarheid. Jaarlijks wordt gezamenlijk een jaarplan vastgesteld van activiteiten. In 2017 is de samenwerkingsovereenkomst geactualiseerd. De looptijd is voorzien tot tenminste 2020. Naast het gezamenlijk ontwikkelen van beleid is er nadrukkelijk oog voor het gezamenlijk uitvoeren van operationele taken.

Groen

In 2012 zijn de Groenstructuurvisie en het Groenbeleidsplan door de raad vastgesteld. Dit is het beleidskader voor het openbaar groen in de gemeente. Hierin staan uitgangspunten voor aanplantbeleid (inheems, genetisch zuiver, biologisch geteeld plantmateriaal, ecologisch inrichten en beheren), en voor gewenst beeldbepalend groen afhankelijk van de locatie, passend bij de (cultuurhistorische) sfeer van een wijk, buurt of infrastructuur.

Beeldbepalend groen

In 2007 stelde de raad specifieke beleidsrichtlijnen vast voor beeldbepalend groen in een Bomenbeleidsplan. Dat plan geeft kaders voor het toe te passen assortiment bomen, stimulering behoud monumentale bomen, de kapvergunning en de eisen bij aanplant en beheer van bomen. In 2013 is het Bomenbeleidsplan beperkt geactualiseerd ten aanzien van monumentale bomen en afstandsgrenzen voor bomen (aanplant en kapverzoeken).

Groenonderhoud in wijken

In 2015 stelde de raad het gewenste beeldkwaliteitsniveaus voor wijkonderhoud vast, zowel voor groenonderhoud (gazons, plantsoenen, hagen, heesters) als voor straatreiniging (vegen, onkruidbestrijding op verhardingen en zwerfafvalbestrijding). E.e.a. conform CROW-systematiek met onderhoudsniveaus in 3 klassen (A, B en C). Het groenonderhoud wordt ondersteund door een geautomatiseerd Groenbeheerprogramma.

Onderhoudskosten

Het totale groenareaal bedraagt ca. 235 ha. en ca. 32.000 stuks bomen. De jaarlijkse onderhoudskosten groen (inclusief bosbeheer en natuurontwikkeling) worden gedekt uit een daarvoor bestemde begrotingspost. In 2019 bedraagt het budget € 1.014.307 (exclusief doorbelasting vanuit MijnGemeenteDichtbij)

Vanaf 2013 is een (egalisatie)reserve Groenbeheer in de begroting opgenomen.

Speeltoestellen

Met afronding van het Speelruimteplan in 2011 zijn de speelvoorzieningen op goed en eigentijds niveau gebracht. Het beheerplan speelvoorzieningen is hierop afgestemd. Dit rationeel beheerplan voorziet in voldoende middelen voor het dagelijks onderhoud en inspecties evenals de vervangingsinvesteringen. In 2019 actualiseren we het beheerplan speelvoorzieningen in samenspraak met wijkvertegenwoordiging en kinderen.

Onderhoud

Voor dagelijks onderhoud is in 2019 € 22.694 begroot, en voor vervanging speelvoorzieningen en onderhoud ondergronden is een post gereserveerd van € 125.306 die aan het eind van het jaar geëgaliseerd wordt via een reserve onderhoud speelvoorzieningen. Het speeltoestellenbeheer wordt ondersteund door een geautomatiseerd beheerprogramma waarin de onderhoudsactiviteiten jaarlijks worden vastgelegd.

Begraafplaatsen

De raad stelde in 2008 een beleidsvisie vast voor de begraafplaats. Door reductie van het Bruto Graf Oppervlak, meer urnennissen en meer mogelijkheden voor vrije grafdekkingen, kan de begraafplaats nu nog zeker 20-30 jaar vooruit. Er is een lichte samenwerking met de bijzondere begraafplaatsen in Boxtel, waarbij grafcapaciteit en tarieven gedeeltelijk op elkaar worden afgestemd.

In 2019 zullen we starten met het opstellen van een nieuwe beleidsvisie. Aandachtspunt hierbij is o.a. de behoefte voor de toekomst en de capaciteitsmogelijkheden.

Beheer en onderhoud

In 2009 is de beheerverordening van de begraafplaats geactualiseerd, evenals de uitvoeringsbesluiten over het type graven en de grafdekkingen. Uitgangspunt is de lasten voor 100% te dekken uit de baten aan grafrechten. Door minder nieuwe grafrechten lopen de inkomsten echter terug, wat maar beperkt is te compenseren door hogere grafrechten. De egalisatiereserve leges grafhuur is per 2015 opgeheven en de jaarresultaten worden thans verrekend via de algemene middelen.

Gebouwen

Gebouwen die geen strategische waarde hebben en/of vrij komen van gebruik stoten we bij voorkeur af.

Omdat er geen door het bestuur vastgesteld onderhoudsplan is voor de gemeentelijke gebouwen hebben we nog een reserve onderhoud gemeentelijke eigendommen in plaats van een voorziening. Voor jaarlijks onderhoud is € 134.360 beschikbaar. De reserve Onderhoud gemeentelijke gebouwen kent per 1-1-2018 een omvang van € 326.000.

Sportaccommodaties

Voor onderhoud sportgebouwen in eigendom van de gemeente is een MeerjarenOnderhoudsPlan (MOP) beschikbaar. Voor het zwembad is een aparte MOP. De storting in de onderhoudsvoorziening sportaccommodaties bedraagt in 2019 € 167.485 en in de voorziening Onderhoud Dommelbad € 61.435.

Onderwijsgebouwen

Per 2015 is onderhoud schoolgebouwen opgenomen in de vergoeding die schoolbesturen voor basis-, speciaal basis- en expertise onderwijs van het Rijk ontvangen. Schoolbesturen kunnen de gemeente niet meer vragen om financiële bijdragen voor groot onderhoud buitenzijde. Dit geldt overigens niet voor de gymnastieklokalen. Ook blijft de gemeente verantwoordelijk voor onderhoud aan gebouwen in eigendom (zoals brede school De Wilgenbroek). De onderhoudsvoorzieningen voor deze gebouwen zijn per 2018 opgeheven.

Financiering

Inleidende tekst

Deze paragraaf bevat de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend en de financieringsbehoefte.

De uitvoering van de gemeentelijke financieringsfunctie vindt plaats binnen de kaders zoals gesteld in de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO). Deze financieringsparagraaf is samen met de in december 2015 vastgestelde financiële verordening een belangrijk instrument voor het transparant maken en daarmee voor het sturen, beheersen en controleren van de financieringsfunctie.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een door de Wet FIDO voorgeschreven sturings- en verantwoordingsinstrument ter beperking van het renterisico op de korte schuld met een looptijd van minder dan een jaar.

Deze kasgeldlimiet geeft het maximale bedrag aan dat met vlottende middelen mag worden gefinancierd en bedraagt 8,5% van de begrotingsomvang bij aanvang van het jaar. Voor onze gemeente is voor het begrotingsjaar 2019 de volgende kasgeldlimiet van toepassing.

begrotingsomvang	kasgeldlimiet
€ 85.486.000	€ 7.266.000

Met onze huisbankier, Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), is per 1 januari 2016 een financieringsovereenkomst aangegaan van € 6.600.000.

Schatkistbankieren

Op basis van de Wet FIDO zijn decentrale overheden verplicht om overtollige liquide middelen tegen marktconforme rente (zijnde de rente waartegen de Nederlandse staat zichzelf financiert op de geld -en kapitaalmarkten) in de schatkist aan te houden. Deze regeling trad per 31 december 2013 in werking.

Om decentrale overheden enige flexibiliteit te geven is een drempelbedrag van toepassing. Indien het totaal aan liquide middelen deze drempel overschrijdt, behoren de overtollige middelen te worden uitgezet bij de schatkist. Voor onze gemeente is voor het begrotingsjaar 2019 de volgende drempel voor schatkistbankieren van toepassing.

begrotingsomvang	schatkistbankieren
€ 85.486.000	€ 641.145

In de overeenkomst met de BNG worden bedragen vanaf € 600.000 automatisch afgeroomd.

Garantstelling

In het verleden zijn er regelmatig garantstelling geweest voor leningen aan derden. De gemeente kan garantie verlenen voor leningen als daarmee het maatschappelijk belang gediend is er voldoende zekerheden gesteld worden. Per 1 januari 2018 was het totaal van de directe garantstellingen € 5,3 miljoen. Het totaal van de garantstellingen met een achtervangfunctie via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw was € 91,1 miljoen. Het risico dat de gemeente loopt bij deze garantstellingen is meegenomen in de berekening van het weerstandsvermogen.

Renterisiconorm

Het renterisico is gebaseerd op de Wet FIDO en heeft als doel om het renterisico bij herfinanciering te beheersen en te spreiden. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijkse verplichte aflossingen en renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van de begrotingsomvang. Het doel hiervan is om het financieel risico bij rentestijgingen zoveel als mogelijk te spreiden over de jaren. Voor de komende meerjarenbegroting is de renterisiconorm als volgt berekend:

Berekening renterisiconorm

Berekening renterisiconorm	2018	2019	2020	2021	2022
(bedragen x € 1.000)					
renteherzieningen	3.300	3.850	0	3.850	0
netto aflossingen	3.428	3.731	3.947	4.165	4.182
renterisico	6.728	7.581	3.947	8.015	4.182
begrotingsomvang	92.702	85.486	86.506	88.687	84.694
percentage risiconorm	20%	20%	20%	20%	20%
renterisiconorm	18.540	17.097	17.301	17.737	16.939

Conclusie is dat het renterisico lager is dan de renterisiconorm.

Bij de berekening van de norm is rekening gehouden met het budgettaire risico voor de begroting. Daarom is uitgegaan van de netto aflossingen ofwel de te betalen aflossingen zijn verminderd met de te ontvangen aflossingen. Op basis van deze cijfers wordt geconcludeerd dat voor onze gemeente de financieringsfunctie als sterk aangemerkt kan worden.

Liquiditeitsbegroting

In het begrotingsproces wordt financieringsruimte geclaimd en is het in het belang van een solide liquiditeitsbegroting om deze lasten zo voorspoedig mogelijk op te nemen. Door omstandigheden (procedures, personele capaciteit, economische ontwikkelingen e.d.) kunnen plannen vertragen en ontstaat er een afwijkend financieringsbeeld, uiteraard met de bedoeling om de begroting daar zo mogelijk op aan te passen. Gebaseerd op de werkelijke cijfers 2017, de geactualiseerde begroting 2018 en de meerjarenbegroting ontwikkelt de liquiditeitsbegroting zich als volgt:

financieringsbehoefte	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(bedragen x € 1.000)						
saldo inkomsten exploitatie en investeringen	76.705	86.654	83.253	83.614	87.833	84.023
saldo ontvangen aflossingen	796	459	512	528	545	562
saldo ontvangsten	77.501	87.113	83.765	84.142	88.378	84.585
saldo uitgaven exploitatie	73.864	81.130	77.981	76.805	75.395	75.427
saldo investeringen en voorzieningen	4.380	11.811	8.841	7.755	6.064	4.946
aflossing geldleningen	3.413	3.428	3.731	3.947	4.165	4.182
saldo uitgaven	81.657	96.369	90.553	88.507	85.624	84.555
op te nemen geldleningen	0	13.225	4.000	4.000	0	0
financieringsresultaat	-4.156	3.969	-2.788	-365	2.754	30
resultaat voorgaande jaren	2.457					
Cumulatief	-1.699	2.270	-518	-883	1.871	1.901
	tekort	overschot	tekort	tekort	overschot	overschot

Afhankelijk van de renteontwikkelingen wordt periodiek beoordeeld of het aantrekken van langlopende of kortlopende geldleningen wenselijk of noodzakelijk is. Op basis van deze prognoses zal financiering in belangrijke mate plaatsvinden met langlopende geldleningen.

EMU-saldo

Op Europees niveau zijn afspraken gemaakt dat het EMU-tekort (het gezamenlijke begrotingstekort van de overheden en de sociale fondsen) niet meer dan 3% mag bedragen. Ook lokale overheden dragen bij aan dit tekort. Op basis van de Wet FIDO heeft de minister van Financiën aanwijzingsbevoegdheden met betrekking tot het EMU-saldo. Het afgesproken gezamenlijke tekort voor de decentrale overheden voor 2018 wordt ingeschat op -/-0,5 procent bbp.

In het Bestuurlijk Overleg Financiële verhoudingen van 23 mei 2018 jl. is gesproken over de EMU-norm voor de decentrale overheden voor de periode 2019 tot 2022.

Het Rijk en decentrale overheden hebben elkaar gevonden in een macro EMU-norm van -/-0,4 procent van het bbp voor deze periode.

Het verwachte verloop van het EMU-saldo behoort opgenomen te worden in de jaarlijkse begroting. Hiervoor kan verwezen worden naar onderstaand samenvattende overzicht.

Berekening EMU-saldo	2018	2019	2020
	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
	Volgens realisatie tot en met sept. 2018, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2019	Volgens meerjarenraming in begroting 2019
Berekend EMU-saldo	-8.839	-2.173	-2.972

Rente

Rente speelt een belangrijke rol in de begroting; er zijn kosten (vergoeding voor het lenen van geld) maar ook opbrengsten (bespaarde rente) mee gemoeid. Mede gelet op de omvang van deze bedragen, is het gewenst dit onderdeel van de begroting inzichtelijk te maken. Daarbij gaat het zowel om factoren die invloed op de rente hebben, als het in beeld brengen van de keuzemogelijkheden die hier aanwezig zijn.

Onderscheid kan worden gemaakt tussen de zogenaamde korte rente en lange rente. We spreken van korte rente voor termijnen tot maximaal 1 jaar en van lange rente voor termijnen van 1 jaar of langer.

De hoogte van de rente kan fluctueren als gevolg van diverse omstandigheden. Gemeenten kunnen op de ontwikkelingen die van buiten komen, weinig tot geen invloed uitoefenen. Wel kunnen gemeenten de interne rekenrente bepalen en ook keuzes maken in de manier waarop geld aangetrokken of uitgezet wordt. Zij zijn daarbij gebonden aan wettelijke bepalingen, waaronder de Wet Fido en de Wet HOF.

Op basis van de BBV vernieuwing zoals die vanaf 2017 van toepassing is behoort voortaan de rente op een post in de begroting te worden opgenomen en wel via het taakveld treasury. De commissie BBV geeft aan dat er 3 methoden kunnen worden toegepast voor wat betreft de renteomslag:

1. In de renteomslag ook de berekende rente over het eigen vermogen en de voorzieningen verwerken;
2. Alleen de werkelijk betaalde rente verwerken in de renteomslag;
3. Geen renteomslag toepassen en alleen rente toerekenen aan projecten, investeringen en grondexploitatie.

Wij hebben gekozen om methode 1 toe te passen om hiermee de taakvelden naar evenredigheid te kunnen blijven doorbelasten van de te maken rentekosten.

Samenvattend geeft dit het volgende overzicht:

Renteschema rentetoerekening (x € 1.000)		2017	2018	2019	2020	2021	2022
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.403	1.265	1.358	1.354	1.305	1.180
b.	De externe rentebaten	0	10	10	10	10	10
Totaal door te rekenen externe rente		1.403	1.255	1.348	1.344	1.295	1.170
c.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	542	495	387	423	389	256
	De rente van projectfinanciering	0	0	0	0	0	0
Saldo door te rekenen externe rente		861	760	961	921	906	914
d.1	Rente over eigen vermogen	872	884	783	766	775	760
d.2	Rente over voorzieningen	942	816	809	806	723	566
De aan de taakvelden toe te rekenen rente		2.675	2.460	2.553	2.493	2.404	2.240
e.	De werkelijke aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	2.777	2.831	2.934	2.949	2.877	2.858
f.	renteresultaat op het taakveld treasury	-102	-371	-381	-456	-473	-618
afwijking in %		-0,13%	-0,46%	-0,45%	-0,54%	-0,58%	-0,76%

Bedrijfsvoering

Inleidende tekst

De paragraaf Bedrijfsvoering geeft inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.

Inleiding

De verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering ligt bij onze gemeenschappelijke regeling MijnGemeenteDichtbij. De informatie hierover is terug te vinden in de begroting 2019 van GR MijnGemeenteDichtbij. Een aantal in het oog springende onderwerpen wordt hier verder toegelicht.

Organisatieontwikkeling

Er zijn twee specifiek geformuleerde programma's die focussen op strategische ontwikkelingen en integraliteit en die bijdragen bij aan de organisatieontwikkeling, te weten:

1. Digitaal & procesgericht werken: digitaal platform, zaakgericht/CRM, procesgericht werken, digitaal samenwerken, informatievoorziening;
2. Omgevingswet: implementatie wet, voorbereiden en doorvoeren consequenties dienstverlening en organisatie.

Voor de twee programma's fungeert de directie als opdrachtgever.

Het wijkgericht werken blijft ook in 2019 een belangrijk speerpunt dat vraagt om een prominente plaats in de organisatie. Ditzelfde geldt voor het in het dienstverleningsvisie verankerde programma 'Van buiten naar binnen'. Beide sluiten nauw aan bij het collegebeleid van beide gemeenten.

Personeel en Organisatie

In 2019 voeren we de uitkomsten van het in 2018 af te ronden onderzoek naar wat duurzame inzetbaarheid betekent voor de organisatie en de medewerkers, uit. Zorgen zijn er vanwege de toenemende moeilijkheden om vacatures te vervullen, gecombineerd met het hoge ambitieniveau van de organisatie en een krapper wordende arbeidsmarkt. Binnen de organisatie zal er creatief gezocht moeten worden naar mogelijkheden hierin de balans te bewaren. Boeien en binden zal meer en meer een thema worden waar de organisatie mee aan de slag moet.

Veranderprogramma 'Anders Samenwerken'

MijnGemeenteDichtbij wil transformeren naar een innovatieve werkomgeving waarin we van buiten naar binnen denken en werken en op excellente en efficiënte wijze samenwerken met elkaar, met burgers, instellingen en bedrijven. Daarvoor zijn in 2017 drie programma's van start gegaan om deze ambities te realiseren.

Programma Digitaal en Procesgericht werken

In dit programma voeren we integraal een aantal vernieuwingen door die efficiënter en effectiever werken mogelijk maken voor de interne organisatie die onze klanten gaan merken. Het grote voordeel van deze vernieuwingen is de mogelijkheid tot samenwerking met externen in projecten. We doen dat in een Office365 Online omgeving waar het mogelijk is om met team en projectensites documenten, kennis en informatie te delen. In 2017 en 2018 zijn een groot deel van de onderliggende projecten opgeleverd. Denk aan de migratie naar Windows 10 en Office 2016 en de overgang naar een nieuw Zaaksysteem inclusief een klantencontact systeem. In 2019 zullen we nog een aantal acties hebben omtrent het Zaaksysteem en realiseren we de uitrol van projecten en teamsites waarmee we samen kunnen werken met burgers en bedrijven.

Dienstverleningsvisie

Met het programma 'Van buiten naar binnen' hebben we de organisatie vaardig gemaakt op de situatie dat de gemeenten samen met de gemeenschappen/inwoners/instellingen en bedrijven de gemeenschappelijke taken vervullen. "Meewerkend Bostel" en "Gestel geeft ruimte" zijn daarvoor het vertrekpunt.

Met het opstellen en vaststellen van de "onlinestrategie" is de basis gelegd om de ambities voor digitale dienstverlening en samenwerking te realiseren. Het projectplan voor vernieuwing van de websites van de beide gemeenten is vastgesteld en wordt in 2018 uitgevoerd.

Programma Omgevingswet

In de loop van 2017 is bekend geworden dat de Omgevingswet per 1 januari 2021 van kracht wordt. Talloze wetten worden samengevoegd en het proces van de inrichting van de fysieke leefomgeving verandert fundamenteel.

Vanaf april 2017 is gestart met het programma invoering Omgevingswet, dat tot doel heeft om tijdig klaar te zijn met de invoering van deze omvangrijke wijziging. Dit betekent in ieder geval dat de leidende principes van de Omgevingswet dagelijkse uitvoeringspraktijk zijn geworden. Dan heeft er een gedragsverandering plaatsgevonden bij initiatiefnemers, bestuur en ambtelijke organisatie gekenmerkt door:

- een open communicatie tussen betrokkenen
- in wederzijds vertrouwen samenwerken aan de verbetering en optimalisering van de fysieke leefomgeving in brede zin
- een geoptimaliseerde (fysieke en digitale) dienstverlening

Daarbij hebben we invulling gegeven aan het Van Buiten naar Binnen werken, en de merken 'Meewerkend Boxtel' en 'Sint-Michielsgestel geeft ruimte' geladen.

In 2017 zijn onze inspanningen met name gericht geweest op bewustwording van de impact van de Omgevingswet. Daarvoor zijn er veel workshops, trainingen, en presentaties gehouden. Daarnaast hebben we ons georiënteerd op succesvolle voorbeelden van projecten bij andere gemeenten. Naar aanleiding daarvan zullen in 2018 diverse projecten starten.

Aan de raden van beide gemeenten is een koersdocument voorgelegd, dat richtinggevend is voor de verdere invulling van het programma.

Ook is er een klantreis evenementenvergunning uitgevoerd. Een klantreis helpt ons om ons beter in te leven in onze klanten en daardoor onze dienstverlening beter af te stemmen op hun behoeften. Deze klantreis heeft niet alleen geleid tot verbeteringen in het proces van evenementenvergunning, maar ook inzicht gegeven dat we dit instrument bij de invoering van de Omgevingswet voor andere vergunningen gaan benutten.

We zijn gestart met een inventarisatie en analyse van alle huidige bestemmingsplannen, beleidsvisies en gemeentelijke verordeningen. Door het bestaande beleid vroegtijdig op een rij te zetten, kunnen mogelijke knelpunten zoals elkaar tegensprekende verordeningen, maar ook kansen voor versnelling of doorgang van gewenste ruimtelijke initiatieven binnen de gemeente worden geïdentificeerd. De opbrengsten van deze analyse vormen waardevolle input voor het proces om te komen tot een Omgevingsvisie en Omgevingsplan.

Huisvesting

De MijnGemeenteDichtbij-organisatie is ondergebracht binnen de gemeentehuizen en -werven van beide gemeenten. De organisatie hanteert het flexibel werken concept. Efficiënt gebruik van de gebouwen blijft continu het streven. Hieraan loopt parallel de ombouw van een deel van de gemeentehuizen tot multifunctionele accommodatie. Op dit moment ligt de haalbaarheid hiervan in onderzoek.

Informatieveiligheid

Het informatiebeleid van MijnGemeenteDichtbij staat beschreven in de vastgestelde innovatieve I-visie. Onderstaand wat er is bereikt op een aantal speerpunten uit de I-visie.

Steeds meer applicaties in de cloud

Waar mogelijk kiezen we voor web-oplossingen. Een goed voorbeeld is de digitalisering van de Planning & Control-cyclus. Ter verbetering en harmonisering van het Planning & Control-proces voor onze 3 organisaties is afgelopen periode de keuze gemaakt om dit proces te digitaliseren. Hiermee kan worden bereikt dat onze documenten gedigitaliseerd beschikbaar komen op de website en betrokken medewerkers meer grip krijgen op hun budgetten.

Benoemde Informatiebeveiliging en -privacy functionaris

Vanaf 1 juli 2017 is er een fulltime medewerker die zich richt op informatiebeveiliging. Deze medewerker vervult de rollen van:

- CISO = Chief Information Security Officer
- FG = Functionaris Gegevensbeveiliging

Vastgesteld Informatiebeveiligingsbeleid 2018-2020 voor Boxtel, Haaren en Sint-Michielsgestel

Het informatiebeveiligingsbeleid geeft onze organisatie kaders en richting om te voldoen aan landelijke afspraken, wetgeving maar vooral ook om een betrouwbare partner te zijn richting inwoners, bedrijven en ketenpartners.

Verbonden partijen

Inleidende tekst

In deze paragraaf komen aan de orde onze visie op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting en de plannen betreffende de verbonden partijen. Daarbij gaan wij in op de bestuurlijke, beleidsmatige en financiële belangen en mogelijke risico's bij de verbonden partijen.

Visie op verbonden partijen

Onze relatie met verbonden partijen heeft de volgende belangrijke kenmerken:

- wij participeren uitsluitend in verbonden partijen indien daarmee een publieke taak wordt gediend;
- waar de uitvoering van gemeentelijke taken als een vorm van 'verlengd lokaal bestuur' is overgedragen aan derde partijen, hechten wij hieraan op dezelfde wijze als bij uitvoering in eigen beheer belang aan bevordering van effectiviteit, efficiency en transparantie.

Waar het gaat om kaderstelling, toezicht houden en controle ten aanzien van verbonden partijen, vullen wij de gemeentelijke rol in door aanwijzing van vertegenwoordigers in de besturen van de verbonden partijen en doordat begrotingen aan de Raad ter goedkeuring worden voorgelegd.

Gemeenschappelijke regelingen

Stadsgewest 's-Hertogenbosch

Naam en vestigingsplaats

Stadsgewest 's-Hertogenbosch

Postbus 103

5480 AC Schijndel

Website

<https://www.s-hertogenbosch.nl/>

Activiteit

Beheer voormalige stortplaats de Vlagheide

Visie

Beheer tot overdracht aan de provincie

Beleidsvoornemens

Spoedige afbouw bevorderen tegen zo laag mogelijke kosten.

Programma

Meewerkend bestuur

Product

Bestuur

Bestuurder/vertegenwoordiger

De burgemeester, M. Buijs (secretaris van het algemeen bestuur).

Gemeentelijke bijdrage

De gemeente levert geen bijdrage. De bestuurskosten worden betaald uit de reserves van het Stadsgewest 's-Hertogenbosch.

Aandeel gemeente in financieel restrisico

Aandeel van de gemeente in het financiële restrisico is 8,13%.

Financiële gegevens GR

· Eigen vermogen per 31-12

€ -6.323.000

· Vreemd vermogen per 31-12

€ 6.503.000

Bedrijfsresultaat op basis van de ingediende begroting

€ - 14.000

Financieel risico

Het financieel risico: € 334.960 (bepaald door een betalingsverplichting van 8,7% van € 3.851.000) en wordt afgedekt door een voorziening.

GGD Hart voor Brabant

Naam en vestigingsplaats

GGD Hart voor Brabant

Postbus 3024

5003 DA Tilburg

Website

[Website GGD Hart voor Brabant](https://www.ggdhartvoorbrabant.nl)

Activiteit

Een bijdrage leveren aan de publieke gezondheidszorg.

Visie

Door samenwerking in de vorm van een openbaar lichaam de publieke gezondheidszorg inclusief jeugdgezondheidszorg behartigen.

Beleidsvoornemen

De samenwerking continueren.

Programma

Maatschappelijke ontwikkeling

Product

Volksgezondheid

Bestuurder/vertegenwoordiger

De portefeuillehouder Volksgezondheid, mevrouw M. Lestrade (lid van het algemeen bestuur).

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage aan de GGD over 2019 bedraagt:

- basispakket € 994.952 waarvan lokaal accent € 86.942

- Per inwoner € 32,43

Aandeel gemeente in financieel restrisico

Aandeel gemeente in het financieel restrisico is 2,97%.

Financiële gegevens GR

· Eigen vermogen per 31-12

€ 8.666.000

· Vreemd vermogen per 31-12

€ 350.000

Bedrijfsresultaat op basis van de ingediende begroting

€ 0,00

De risico's bedragen € 1.196.000. Het weerstandsvermogen is ruim voldoende om de risico's te dekken en is in overeenstemming met afspraken in het algemeen bestuur.

Veiligheidsregio Brabant-Noord

Naam en vestigingsplaats	Veiligheidsregio Brabant-Noord Postbus 218 5201 AE 's-Hertogenbosch
Website	https://www.vrbn.nl/
Activiteit	Doelmatige voorbereiding en uitvoering van georganiseerde en gecoördineerde, waar mogelijk integrale hulpverlening door brandweer, geneeskundige hulpverlening en gemeenschappelijk meldcentrum.
Visie	Samenwerking versterkt de mogelijkheden van gecoördineerde en georganiseerde hulpverlening.
Beleidsvoornemens	De samenwerking in de Veiligheidsregio Brabant-Noord continueren.
Programma	Meewerkend bestuur
Product	Openbare orde en veiligheid
Bestuurder/vertegenwoordiger	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur.
Gemeentelijke bijdrage	De gemeentelijke bijdrage aan de Veiligheidsregio Brabant-Noord over 2019 bedraagt € 1.548.945.
Aandeel gemeente in financieel restrisico	Aandeel van de gemeente in het financiële restrisico is 4,4%.
Financiële gegevens GR	
· Eigen vermogen per 31-12	€ 7.522.000
· Vreemd vermogen per 31-12	€ 16.839.000
Bedrijfsresultaat op basis van de ingediende begroting	€ 0,00
Financieel risico	pm

Regionale Ambulance Voorziening Brabant-Noord (RAV)

Naam en vestigingsplaats	Regionale Ambulance-voorziening Brabant Midden – West - Noord (RAV); Postbus 3024 5003 DA Tilburg
Website	https://www.ravbrabantmwn.nl/nl-NL/Home
Activiteit	Het verzorgen van ziekenvervoer en noodhulp ambulancevervoer;
Visie	door samenwerking kunnen professionele en betaalbare ambulancediensten worden verzorgd.
Beleidsvoornemens	De samenwerking RAV ongewijzigd voortzetten
Programma	Maatschappelijke Ontwikkeling
Product	Volksgezondheid
Bestuurder/vertegenwoordiger	Portefeuillehouder volksgezondheid, mevrouw M. Lestrade, is lid van het algemeen bestuur.
Gemeentelijke bijdrage	Er wordt geen bijdrage van de gemeenten gevraagd.
Aandeel gemeente in financieel restrisico	In de GR RAV is vastgelegd: De gemeenten zullen er steeds zorg voor dragen dat het openbaar lichaam te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al zijn verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen. Hoewel er geen bijdragen van de gemeenten in de exploitatie wordt gevraagd, blijft de gemeente drager van het financieel risico. Dit risico is gebaseerd op de verdeelsleutel naar rato van.
Financiële gegevens GR	
· Eigen vermogen per 31-12	€ 12.925.000
· Vreemd vermogen per 31-12	€ 30.593.000
Bedrijfsresultaat op basis van de ingediende begroting	€ 0,00
Financieel risico	Financieel risico: € 4.600.000
	Weerstandsvermogen is, met een eigen vermogen van bijna € 13 miljoen, voldoende voor financieel risico.

WSD-Groep

Naam en vestigingsplaats	WSD Postbus 173 5280 AD Boxtel
Website	https://www.wsd-groep.nl/
Activiteit	Gezamenlijke uitvoering van de sociale werkvoorziening en overige gesubsidieerde arbeid
Visie	Door samenwerking kan professionele begeleiding naar aangepast werk tegen betaalbare kosten worden gerealiseerd.
Beleidsvoornemens	De samenwerking voortzetten en waar mogelijk in het kader van social return werkgelegenheid scheppen voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt.
Programma Product Bestuurder/vertegenwoordiger	Maatschappelijke ontwikkeling Participatie De portefeuillehouder Sociale zaken en integratie de heer E. v.d. Broek is lid van het algemeen Bestuur van de WSD.
Gemeentelijke bijdrage	De gemeentelijke bijdrage over 2019 bedraagt € 48.864.
Aandeel gemeente in financieel restrisico	Aandeel gemeente in het financieel restrisico is 21,8%.
Financiële gegevens GR	
· Eigen vermogen per 31-12	€ 18.948.000
· Vreemd vermogen per 31-12	€ 131.000
Bedrijfsresultaat op basis van de ingediende begroting	€ 0,00 (na resultaatbestemming)
Financieel risico	Financieel risico: € 10.600.000 (minimumpositie). Het weerstandsvermogen van € 17,4 miljoen is ruimschoots voldoende voor het financieel risico.

Omgevingsdienst Brabant-Noord

Naam en vestigingsplaats

Omgevingsdienst Brabant Noord
Postbus 88
5430 AB Cuijk

Website

<https://www.odbn.nl/home>

Activiteit

Het verzorgen van adequate advisering op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving bij bedrijven.

Visie

Met samenwerking kan deskundigheid worden gebundeld en eenduidige uitvoering worden gegeven aan toezicht en handhavingstaken.

Beleidsvoornemens

De samenwerking voortzetten.

Programma

Duurzaamheid en Energie

Product

Milieu

Bestuurder/vertegenwoordiger

Portefeuillehouder Financiën, de heer H. v. Wanrooij, is lid van het Algemeen Bestuur.

Gemeentelijke bijdrage

De begroting 2019 van ODBN is medio 2018 nog niet beschikbaar. Op basis van info van ODBN is bij de Kadernota begroting 2019 wel de Boxtelse bijdrage aan ODBN structureel verhoogd.
De gemeentelijke bijdrage aan ODBN zoals opgenomen in de begroting 2019 van Boxtel bedraagt € 370.822.

Aandeel gemeente in financieel restrisico

Aandeel gemeente in het financieel restrisico is 2,3%.

Financiële gegevens GR

- Eigen vermogen per 31-12
- Vreemd vermogen per 31-12

€ 5.425.000 (o.b.v. begroting 2018)

€ 12.433.000 (o.b.v. begroting 2018)

Bedrijfsresultaat op basis van de ingediende begroting

nog niet bekend

Financieel risico

€ 630.000. De beschikbare weerstandscapaciteit is € 200.000 (op basis van begroting 2018).

Samenwerkingsorganisatie MijnGemeenteDichtbij

Naam en vestigingsplaats

Samenwerkingsorganisatie
MijnGemeenteDichtbij
Markt 1
5281 DA Boxtel

Website

<http://www.mijngemeentedichtbij.nl/>

Activiteit

De Samenwerkingsorganisatie
MijnGemeenteDichtbij levert de ambtelijke
ondersteuning voor de gemeenten Boxtel en
Sint-Michielsgestel.

Visie

De organisatie wil hoogwaardig en efficiënte
diensten verlenen aan burgers, ondernemers en
het bestuur van de deelnemende gemeenten.

Beleidsvoornemens

De samenwerking met de gemeente Sint-
Michielsgestel in MijnGemeenteDichtbij verder
voorzetten.

Programma

Meewerkend bestuur

Product

Bestuur

Bestuurder/vertegenwoordiger

Het Algemeen bestuur wordt gevormd door
beide colleges.
Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter
van het college en één wethouder. Voor Boxtel
zijn burgemeester M. Buijs en wethouder P. v.d.
Wiel aangewezen als lid van het DB.

Gemeentelijke bijdrage

De gemeentelijke bijdrage aan
MijnGemeenteDichtbij over 2019 is € 18,565
miljoen (verdeelsleutel) en € 1,316 miljoen
(aanvullend). In totaal is dit een bijdrage van
€ 19,880 miljoen.

Aandeel gemeente in financieel restrisico

Het gemeentelijk aandeel in het financieel risico
is 53,85%.

Financiële gegevens GR

- Eigen vermogen per 31-12
- Vreemd vermogen per 31-12

€ 0

€ 3.497.000

Bedrijfsresultaat op basis van de
ingediende begroting

€ 0,00

Financieel risico

Financieel risico: € 2.000.000 (i.v.m. opheffing
gemeente Haaren).
Gelet op de bepaling volgens artikel 30a van de
Gemeenschappelijke Regeling als basis voor
onze samenwerking is bepaald dat de GR geen
eigen reserves zal gaan vormen. Eventuele
exploitatieoverschotten worden na afloop van

het jaar terugbetaald aan de beide gemeenten en eventuele exploitatietekorten worden aanvullend in rekening gebracht. Deze handelwijze impliceert dat risico's niet door de GR kunnen worden opgevangen maar uiteindelijk doorgeleid gaan worden naar de beide gemeenten. Van een weerstandscapaciteit is derhalve geen sprake.

Deelneming in naamloze vennootschappen

NV BNG Bank

Naam en vestigingsplaats

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Postbus 30305
2500 GH Den Haag

Website

<https://www.bngbank.nl/>

Activiteit

Verleent bancaire diensten.

Visie

De gemeente neemt deel aan en bankiert bij voorkeur bij een financiële instelling die bekend is met het lokaal openbaar bestuur en die als zodanig van financiële soliditeit getuigt in de vorm van een triple-A rating.

Beleidsvoornemens

Gelet op de wijze waarop BNG het openbaar belang behartigt, laten wij het aandelenbezit BNG zijn duurzame karakter behouden. Er is geen aanleiding om van huisbankier te veranderen.

Programma

Meewerkend bestuur

Product

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurder/vertegenwoordiger

De gemeente wordt bij de Algemene vergadering voor Aandeelhouders vertegenwoordigd door de burgemeester.

Opbrengst deelneming

De nettowinst na belastingen over 2017 bedroeg € 399.000.000 en € 141.000.000 wordt aan dividend uitgekeerd. Er vindt een dividend-payout plaats van € 2,53 per aandeel, in totaal € 135.064. (2016: € 1,64 per aandeel, totaal € 87.551).

Aandeel gemeente in financieel restrisico

Financieel risico: € 133.642,50 (53.385 aandelen à nominaal € 2,50), maar waarde aandelen is veel groter.

Financiële gegevens GR

· Eigen vermogen per 31-12-17

€ 4.220.000

· Vreemd vermogen per 31-12-17

€ 135.805.000

Bedrijfsresultaat 2017

€ 399.000.000

Financieel risico

Het financieel risico is laag.

Brabant Water NV

Naam en vestigingsplaats

Brabant Water
Postbus 1068
5200 BC 's-Hertogenbosch

Website

<https://www.brabantwater.nl/>

Activiteit

Brabant Water produceert, transporteert en levert water voor huishoudelijk en industrieel gebruik. Zodoende heeft Brabant Water een belangrijke functie in de openbare drinkwatervoorziening.

Visie

De gemeente neemt als aandeelhouder deel in de N.V. Brabant Water.

Beleidsvoornemens

Er bestaat geen voornemen om de huidige positie in de N.V. Brabant Water te wijzigen.

Programma

Meewerkend bestuur

Product

Algemene dekkingsmiddelen

Bestuurder/vertegenwoordiger

De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente bij de AvA. Deze bevoegdheid kan worden gemandateerd.

Opbrengst deelneming

De gemeente is houder van 27.694 aandelen (nominaal à 0,10) = € 2.769,40. Er vindt geen winstuitkering plaats.

Aandeel gemeente in financieel restrisico

Het gemeentelijk financieel risico gaat niet verder dan de nominale waarde van de aandelen: € 2.769,40.

Financiële gegevens GR

- Eigen vermogen per 31-12
- Vreemd vermogen per 31-12
- Bedrijfsresultaat op basis van de ingediende begroting
- Financieel risico

€ 609.107.000

€ 438.726.000

€ 31.167.000

€ 2.769 (aankoop aandelen).

Deelneming in stichtingen

Stichting Administratiekantoor Dataland

Naam en vestigingsplaats

Stichting Administratiekantoor Dataland
Noothoven van Goorstraat 11d
2806 RA Gouda

Website

<http://dataland.nl/>

Activiteit

Dataland verzorgt de toegankelijkheid van gemeentelijk vastgoed, geo- en WOZ-informatie voor publieke en private afnemers in Nederland.

Visie

Deelname is niet anders te zien dan een vorm van samenwerking tussen gemeenten ter behartiging van het openbaar belang met als resultaat efficiëntie en kennisvoordelen op het gebied van de toegankelijkheid van overheidsinformatie, overheidsloket, e-government, dienstverlening, transparante en betrouwbare overheid en stroomlijning van basisgegevens.

Beleidsvoornemens

Gelet op de wijze waarop Dataland het openbaar belang ten aanzien van geo- en WOZ informatie dient, bestaat het voornemen om deze samenwerking te continueren.

Programma

Meewerkend bestuur

Product

Basisregistraties

Bestuurder/vertegenwoordiger

De gemeente is als houder certificaten participant in de certificaathouders-vergadering.

Vergoeding

De gemeente is houder van certificaten van aandelen Dataland BV á € 0,10 per certificaat. Jaarlijks wordt een vergoeding aan deelnemende gemeenten uitgekeerd voor het leveren van de gemeentelijke gegevens. Deze bedraagt € 150.

Aandeel gemeente in financieel restrisico

Het gemeentelijke financieel risico beperkt zich tot het geïnvesteerd bedrag in certificaten. (Dit betrof een eenmalige storting. Er zijn geen jaarlijkse kosten van deelname.)

Financiële gegevens GR

· Eigen vermogen per 31-12

€ 750.829

· Vreemd vermogen per 31-12

€ 522.463

Bedrijfsresultaat op basis van de jaarrekening 2017

€ -95.817

Financieel risico

Het financieel risico is laag.

Stichting AgriFood Capital

Naam en vestigingsplaats

Stichting Agrifood Capital
Onderwijsboulevard 225
5223 DE 's-Hertogenbosch

Website

<https://www.agrifoodcapital.nl/>

Activiteit

het versterken van de regio op agrifoodgebied door samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en onderwijs.

Visie

Deelname aan Agrifood Capital betekent een kans op een sterke impuls voor de economische en sociale ontwikkeling van de regio.

Beleidsvoornemens

De regionale samenwerking in Noordoost Brabant (NOB) tussen zeventien gemeenten en twee waterschappen is vastgelegd in het 'Bestuursconvenant regionale samenwerking Noordoost Brabant 2017 t/m 2020'. Het samenwerkingsconvenant loopt dus tot en met 2020.

Programma

Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport

Product

Economische aangelegenheden

Bestuurder/vertegenwoordiger

De burgemeester is lid van de bestuurlijke regiegroep.

Agrifood Capital valt onder de portefeuille van wethouder E. v.d. Broek.

Gemeentelijke bijdrage

De deelnemende gemeenten vormen een regiofonds waaruit AgriFood Capital wordt bekostigd. De gemeenten betalen een bijdrage van € 3 per inwoner per jaar voor Regiofonds en € 1 per jaar inwoner per jaar voor Arbeidsmarkt. Voor Boxtel betekent dit een bijdrage van ongeveer € 123.000 per jaar.

Aandeel gemeente in financieel restrisico

De gemeente is geen deelnemer in de stichting en er is derhalve geen financieel risico.

Financiële gegevens GR

- Eigen vermogen per 31-12
- Vreemd vermogen per 31-12

€ 18.833

€ 0,00

Bedrijfsresultaat op basis van de ingediende begroting

- € 14.470

Financieel risico

Financieel risico: geen compensatie voor de inleg

Grondbeleid

Inleidende tekst

Grondbeleid is beleid gericht op het realiseren van gewenste veranderingen in het grondgebruik en het handhaven van het bestaande grondgebruik vanuit de beleidsdoelstellingen van de gemeente. Grondbeleid is een middel om andere beleidsdoelen van de gemeente te realiseren op het gebied van bijvoorbeeld woningbouw, economie, natuur en recreatie.

In de paragraaf Grondbeleid komen de volgende punten aan de orde:

- een visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen van de programma's die zijn opgenomen in de begroting;
- een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- de beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

(Bovenstaande punten zijn gebaseerd op artikel 16 van het BBV)

Visie

Het grondbeleid is een middel om het ruimtelijke beleid te kunnen voeren en kan tevens worden gebruikt voor regulering van het volkshuisvestingsbeleid. Grondbeleid is beleid dat gericht is op het realiseren van de gewenste verandering in het grondgebruik en het handhaven van het bestaande grondgebruik vanuit de (overwegend ruimtelijke) beleidsdoelstellingen van de gemeente. Grondbeleid is zodoende een middel om andere beleidsdoelen van de gemeente te realiseren op het gebied van woningbouw, diverse voorzieningen, economie, natuur en recreatie.

Binnen het grondbeleid is de grondexploitatie het proces van productie en prijsvorming van bouwrijpe en woonrijpe grond en het ervoor zorg dragen dat deze grond op het juiste tijdstip op de markt komt. Grondexploitatie is voornamelijk de financieel economische kant van grondbeleid. Het is een langdurig proces met vaak grote financiële risico's.

Het doel van grondbeleid is het gemeentelijk beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit, wonen, economie, bereikbaarheid, duurzaamheid etc. concreet toe te passen in projecten. Aan de andere kant moet een project financieel en qua risicoprofiel haalbaar zijn. Zonder deze balans komt een project niet verder dan de tekentafel. Het maakt hierbij niet uit of het project door de gemeente dan wel andere initiatiefnemers gerealiseerd wordt.

Naast het inhoudelijke beleid hebben ook de specifieke kenmerken van een project invloed op de financiële en de beleidsinhoudelijke haalbaarheid. Projecten waar binnen de bebouwde kom geherstructureerd of getransformeerd moet worden zijn vanwege de hogere

verwervingskosten moeilijker financieel haalbaar te maken dan projecten in uitbreidingslocaties. Daarnaast kunnen de locatie-specifieke kenmerken ook bepaalde kansen of belemmeringen bieden voor beleidsinhoudelijke doelstellingen. De kunst is om zo goed mogelijk gebruik te maken van de kansen omdat hiermee een optimum ontstaat tussen de inzet van (financiële) middelen en het maatschappelijke resultaat.

Om in deze tijd haalbare projecten te kunnen realiseren moeten er gedurende de planvorming belangrijke keuzes gemaakt worden. Dit betekent feitelijk dat niet alle ambities en doelstellingen die voortkomen uit inhoudelijk beleid in zijn geheel in elk project toegepast kunnen worden.

Nota Grondbeleid

Op basis van de realisaties binnen de lopende grondexploitaties zijn deze, conform de huidige Nota Grondbeleid, doorgelicht en geactualiseerd. In juni 2016 is de Nota Grondbeleid 2016 – 2020 vastgesteld. De Nota Grondbeleid 2016 – 2020 geeft invulling aan de aanbevelingen van de rekenkamercommissie.

Sinds eind 2014 is als gevolg van aantrekkende economische groei, de verkoop van zowel woningbouw- als bedrijfskavels weer toegenomen. Daarnaast is duidelijk dat de gemeente voor het komende decennium kwantitatief en kwalitatief een behoorlijke ruimtelijke opgave heeft. De gemeente zal diverse afwegingen moeten maken op welke manier de ruimtelijke opgave en het vigerende beleid op de thema's wonen en duurzaamheid de komende jaren worden ingevuld. De Nota Grondbeleid 2016 – 2020 dient hierbij als kader en handreiking.

Exploitatieopzetten

In de structuurvisie worden de beleidsvoorwaarden vastgelegd op welke wijze plannen inhoud krijgen. De grondexploitatie wordt door de raad vastgesteld, waarbij de daadwerkelijke uitvoering is gedelegeerd aan het college van Burgemeester en Wethouders. Het college legt verantwoording af in de jaarrekening. In de periodieke bestuursrapportages worden mutaties (zowel in positieve als negatieve zin), welke effect hebben op het geprognosticeerde eindresultaat onder de aandacht gebracht.

Financiële sturing grondexploitatie

De laatste jaren heeft de grondexploitatie het moeilijk gehad vanwege aanhoudende slechte economische omstandigheden. In 2014 – 2015 heeft een kentering plaatsgevonden op de woningmarkt en sinds deze tijd heeft de woningmarkt zich positief ontwikkeld. Wanneer de economie zich positief blijft ontwikkelen zal in de komende jaren de vraag naar woningen toenemen. Indien actief grondbeleid kansen biedt, zullen we die niet laten liggen.

Om de financiële risico's in het grondbedrijf te beperken is het van het grootste belang dat er voortgang geboekt wordt in de projecten. In eerste instantie dienen de gronden binnen de projecten de juiste bestemming te krijgen om vervolgens verkocht te kunnen worden aan particulieren, bedrijven, woningbouwcorporaties en projectontwikkelaars. Bij grondverkoop door het grondbedrijf neemt de omvang van de financiële risico's af. De focus van het grondbedrijf zit dus op bestemmen en verkopen van gronden.

Tussentijdse winstneming

Bij het stelsel van baten en lasten zoals geformuleerd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn het toerekeningsbeginsel, het voorzichtigheidsbeginsel en het realisatiebeginsel essentiële uitgangspunten. Baten en lasten – en het daaruit vloeiende resultaat – moeten worden toegerekend aan de periode waarin deze zijn gerealiseerd. Bij meerjarige projecten betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting die voortvloeit uit het realisatiebeginsel. Bij het bepalen van de tussentijdse winst is het wel noodzakelijk de nodige voorzichtigheid te betrachten.

Voortgang van de exploitaties

In Goede Aarde

In het plan In Goede Aarde is nog een aantal projecten en activiteiten gaande. Project De Hoeve moet nog gerealiseerd worden (12 woningen). In 2017 zijn 6 kavels verkocht. Voor de overige 6 kavels zijn koopovereenkomsten dan wel onder optie. In de UW-locatie moeten nog 6 (koop)woningen gerealiseerd worden (één tweekapper en vier vrijstaande woningen). Deze woning worden gerealiseerd door projectontwikkelaar Helder BV. Medio 2016 is hiervoor een koop-realisatieovereenkomst gesloten. In 2018 zijn de kavels verkocht aan de projectontwikkelaar en is aangevangen met de bouw van de woningen. De tijdelijke ontsluiting aan de Schijndelseweg wordt de definitieve ontsluiting. Hiervoor is een definitief ontwerp opgesteld waarbij de omwonende zijn betrokken.

Bedrijventerrein Vorst

Het bestemmingsplan voor deelplan Vorst A is in 2013 in werking getreden. Van de in totaal ca. 7 ha. in Vorst A is inmiddels 6,8 ha uitgegeven. In 2017 is ca. 6.000 m² verkocht aan verschillende bedrijven. Ten aanzien van de resterende 0,2 ha vinden gesprekken plaats met geïnteresseerde partijen voor koop van deze grond.

Princenlant

Princenlant fase 3 is in 2012 gereed gekomen. De voortgang in de volgende fase van het project is volledig gestagneerd. De gemeente heeft een samenwerkingsovereenkomst (2003) met de projectontwikkelaar die niet in deze situatie voorziet. Hierdoor is een impasse ontstaan. In 2016 heeft de ontwikkelaar alternatieve plannen voor fase 4 aangereikt. Deze zijn door de gemeente beoordeeld vanuit de verschillende vakdisciplines. Over één van de alternatieve plannen is overeenstemming bereikt. Het betreft de realisatie van een bouwblok (6/7 bouwlagen) met 34 appartementen. Het parkeren wordt ten noorden van het bouwblok op maaiveld opgelost. In december 2017 is de realisatie-overeenkomst voor de realisatie van fase 4 ondertekend.

Spoorzone

In de huidige grondexploitatie wordt uitgegaan van een ontwikkeling waarbij de gemeente voor eigen rekening en risico's kavels uit gaat geven aan bedrijven en organisaties die zich nabij het station willen vestigen. De bodem is gesaneerd en het bestemmingsplan is onherroepelijk. Momenteel (gedurende 2018) vinden gesprekken met geïnteresseerde partijen plaats.

Verwachte resultaten

In Goede Aarde

KERNGEGEVENS	
Kern:	Boxtel
Startjaar project	1998
Verwachte einddatum:	31-12-2019
Planopgave:	Woningbouw

FINANCIEEL		
Boekwaarde per 31-12-2017	€	3.117.000 <i>nadelig</i>
Resultaat (EW) per 31-12-2019	€	1.981.000 <i>nadelig</i>
Resultaat (NCW) per 01-01-2018	€	1.904.000 <i>nadelig</i>
Voorziening negatief resultaat	€	1.904.000

Bedrijventerrein Vorst

KERNGEGEVENS	
Kern:	Boxtel
Startjaar project	1996
Verwachte einddatum:	31-12-2024
Planopgave:	Bedrijventerrein

FINANCIEEL	
Boekwaarde per 31-12-2017	€ 8.308.200 <i>nadelig</i>
Resultaat (EW) per 31-12-2024	€ 4.430.800 <i>nadelig</i>
Resultaat (NCW) per 01-01-2018	€ 3.857.300 <i>nadelig</i>
Voorziening negatief resultaat	€ 3.857.300

Princenlant

KERNGEGEVENS	
Kern:	Boxtel
Startjaar project	1998
Verwachte einddatum:	31-12-2020
Planopgave:	Woningbouw

FINANCIEEL	
Boekwaarde per 31-12-2017	€ 1.135.800 <i>nadelig</i>
Resultaat (EW) per 31-12-2020	€ 485.400 <i>nadelig</i>
Resultaat (NCW) per 01-01-2018	€ 457.200 <i>nadelig</i>
Voorziening negatief resultaat	€ 457.200

Spoorzone

KERNGEGEVENS	
Kern:	Boxtel
Startjaar project	2005
Verwachte einddatum:	31-12-2020
Planopgave:	Bedrijventerrein

FINANCIEEL	
Boekwaarde per 31-12-2017	€ 5.575.600 <i>nadelig</i>
Resultaat (EW) per 31-12-2020	€ 4.729.100 <i>nadelig</i>
Resultaat (NCW) per 01-01-2018	€ 4.456.300 <i>nadelig</i>
Voorziening negatief resultaat	€ 4.456.300

Risico's versus kansen

Risico's

De financiële risico's in de grondexploitaties komen vooral tot uiting bij vertraging van de verschillende projecten. Over de hoge voorinvesteringen wordt elk jaar rente betaald. Wanneer een project één jaar vertraagt moet er één jaar extra rente betaald worden, daarnaast is er voor één jaar extra aan plankosten benodigd. De voorinvesteringen moeten terugverdiend worden door middel van grondverkoop.

De risico's die ten grondslag liggen aan vertragingen zijn globaal onder te verdelen in:

- verwervingsrisico's
- realisatie risico's
- afzetrisico's

Verwervingsrisico's

Dit type risico is zeer beperkt in de gemeente Boxtel.

Realisatie risico's

Nog in procedure te brengen bestemmingsplannen, zoals Vorst B, kunnen vertragingen veroorzaken. Daarnaast dienen de terreinen op tijd bouwrijp gemaakt te worden zodat de kavels ook daadwerkelijk kunnen worden uitgegeven.

Afzetrisico's

Voor alle exploitaties is inzichtelijk welke maatregelen nog getroffen moeten worden om gronden uit te geven. Dit is doorvertaald in de lopende exploitaties en betekent dat als alles volgens plan verloopt er in 2018 hogere opbrengsten uit grondverkoop te verwachten zijn. Door middel van taxaties wordt gezorgd dat de te verkopen kavels marktconform aangeboden worden. Desalniettemin blijft het risico bestaan dat de uitgifte langzamer verloopt dan gepland. Hier ligt een uitdaging, actief de markt op en zorgen dat gronden afgezet worden, daar waar nodig in samenwerking met de ontwikkelaar.

Reserve Grondexploitatie en Voorzieningen

Grondexploitatie reserve

jaar (per 1 januari)	2019	2020	2021	2022
stand reserve	€ 670.297	€ 833.080	€ 798.647	€ 627.342

jaar (per 1 januari)	2019	2020	2021	2022
verliesvoorzieningen				
In Goede Aarde	€ 1.830.533	€ 1.830.533		
Princenlant	€ 433.033	€ 433.033		
Vorst	€ 3.838.572	€ 3.838.572	€ 3.838.572	€ 3.838.572
Spoorzone	€ 4.557.747	€ 4.557.747	€ 4.557.747	

Om de reserve op peil te houden worden aanvullende middelen gestort in de Grondexploitatie reserve. In 2018 zijn op basis van de actualisatie van de exploitaties de voorzieningen op het vereiste niveau gebracht. Na beëindiging van de exploitaties worden de verliesvoorzieningen aangesproken ter dekking van de negatieve boekwaarden.

Financiën

Samenvattend overzicht ontwikkeling begrotingssaldo

Op 4 juli 2018 heeft de raad de kadernota begroting 2019 vastgesteld. Tevens is de schijf voor het jaar 2018 als eerste bestuursrapportage vastgesteld. Voor een nadere toelichting voor de hierin opgenomen ontwikkelingen wordt verwezen naar de betreffende raadstukken. Samenvattend is sprake van de volgende ontwikkeling van het begrotingssaldo.

Ontwikkeling begrotingssaldo	2019	2020	2021	2022
(bedragen x € 1.000)				
Begrotingssaldo oud	0	0	1.127	903
Mutaties verwerkt in deze begroting		+631	+1.315	+1.462
Begrotingssaldo nieuw	0	631	2.542	2.365

Zoals in de Kadernota begroting 2019 is aangegeven is voor 2019 een beroep gedaan op de Algemene reserve (van € 1.128.000) om het begrotingssaldo voor dat jaar op 0 te krijgen.

Uitgangspunten en grondslagen begroting 2019 en meerjarenramingen 2020-2022

In de op 3 juli 2018 vastgestelde Kadernota begroting 2019 zijn ook de financieel-technische uitgangspunten opgenomen. Samenvattend geeft dit het volgende beeld.

Omschrijving	2018	2019	2020	2021	2022
Aantal inwoners (per 1 januari)	30.672	30.722	30.772	30.822	30.872
Woningvoorraad volgens BAG per 1 januari 2018	13.291				
Aantal nieuw te bouwen woningen	18	185	261	308	237
Aantal hectares (per 1 januari)	6.368	6.368	6.368	6.368	6.368
College van burgemeester en wethouders in fte	4,60	4,60	4,60	4,60	4,60
Ambtelijke organisatie in fte (secr.+griffie)	3,50	3,50	3,50	3,50	3,50
Ontwikkeling loonkosten	2,74%	2,16%	2,25%	2,25%	2,25%
Ontwikkeling materiële kosten (inflatie)	1,50%	1,60%	1,80%	1,90%	1,90%
Renteniveau korte financiering	2,00%	1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Renteniveau lange financiering	3,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Rekenrente	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%	3,50%
Disconteringsvoet grondexploitatie	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
Rente grondexploitatie/exploitatieplannen	2,70%	2,44%	2,44%	2,44%	2,44%
Disconteringsvoet exploitatieplannen	2,70%	2,44%	2,44%	2,44%	2,44%
Uurtarief grondexploitatie:					
- t/m schaal 5	73,00	74,57	76,25	77,97	79,72
- schaal 6 t/m 9	77,17	78,83	80,61	82,42	84,28
- vanaf schaal 10	98,02	100,14	102,39	104,70	107,05
Heffingen en tarieven:					
Leges en privaatrechtelijke tarieven	1,50%	2,00%	2,10%	2,10%	2,10%

OZB woningen	1,50%	2,00%	2,10%	2,10%	2,10%
OZB niet-woningen	1,50%	2,00%	2,10%	2,10%	2,10%
Toeristenbelasting	1,50%	2,00%	2,10%	2,10%	2,10%
Reclamebelasting	1,50%	2,00%	2,10%	2,10%	2,10%
Afvalstoffenheffing	1,50%	2,00%	2,10%	2,10%	2,10%
Rioolheffing	1,50%	2,00%	2,10%	2,10%	2,10%

Meerjarig overzicht van baten en lasten en de resultaatbestemming per programma

Baten	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Duurzaamheid	6.153	7.171	6.107	6.240	6.253	6.313
Maatschappelijke ontwikkeling	8.648	7.964	7.166	7.187	7.209	7.230
Leefomgeving	6.743	8.930	7.031	8.294	9.746	5.032
Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport	442	914	383	384	390	391
Meewerkend bestuur	59.103	60.783	61.809	63.032	64.155	64.982
Totaal baten	81.089	85.762	82.498	85.138	87.751	83.948

Lasten	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Duurzaamheid	7.034	8.657	7.010	7.779	7.515	7.581
Maatschappelijke ontwikkeling	45.161	46.563	44.761	44.256	44.299	44.301
Leefomgeving	14.115	17.598	16.638	17.879	19.457	15.624
Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport	5.399	6.353	5.704	5.639	5.633	5.669
Meewerkend bestuur	9.033	9.474	8.884	8.680	8.745	8.663
Totaal lasten	80.741	88.645	82.996	84.234	85.649	81.839

Saldo	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Duurzaamheid	-880	-1.485	-902	-1.539	-1.263	-1.268
Maatschappelijke ontwikkeling	-36.513	-38.599	-37.594	-37.069	-37.090	-37.071
Leefomgeving	-7.372	-8.668	-9.606	-9.585	-9.711	-10.593
Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport	-4.957	-5.439	-5.320	-5.255	-5.243	-5.278
Meewerkend bestuur	50.070	51.309	52.925	54.352	55.410	56.319
Totaal saldo	348	-2.882	-498	904	2.102	2.109

Reserves	Rekening 2017	Begroting na wijziging 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Duurzaamheid						
Onttrekkingen	213	577	35	0	0	0
Toevoegingen	399	8	0	0	0	0
Saldo reserveringen	-186	569	35	0	0	0
Maatschappelijke ontwikkeling						
Onttrekkingen	1.867	1.769	914	361	353	346
Toevoegingen	2.396	388	575	30	31	31
Saldo reserveringen	-528	1.381	340	331	323	314
Leefomgeving						
Onttrekkingen	321	434	334	535	501	322
Toevoegingen	2.382	778	344	353	188	191
Saldo reserveringen	-2.061	-343	-10	182	313	130
Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport						
Onttrekkingen	157	679	95	93	81	80
Toevoegingen	74	0	0	0	0	0
Saldo reserveringen	82	679	95	93	81	80
Meewerkend bestuur						
Onttrekkingen	7.603	3.481	1.610	379	0	0
Toevoegingen	4.375	2.883	1.572	1.257	277	268
Saldo reserveringen	3.229	597	38	-878	-277	-268
Totaal resultaat	884			631	2.542	2.365

Incidentele baten en lasten op programmaniveau

Regelgeving BBV

Op basis van de regelgeving opgenomen in het BBV is het overzicht van incidentele baten en lasten een onderdeel van de begrotingsstukken. Met ingang van 1 januari 2013 is de regelgeving in het BBV voor inzicht in incidentele baten en lasten verder uitgebreid. Het BBV geeft echter geen harde definitie van de begrippen incidenteel en structureel. Ook in de praktijk is het onderscheid niet altijd even scherp te trekken. Om toch zoveel mogelijk eenduidige toepassing van regelgeving te bevorderen heeft de Commissie BBV al in 2012 de notitie 'incidentele en structurele baten en lasten' opgesteld. In de notitie wordt het onderscheid tussen incidenteel en structureel op basis van de volgende vier verduidelijkingen nader uitgewerkt:

1. Indien bestaand structureel beleid, niet zijnde een tijdelijke geldstroom, binnen de termijn van 3 jaar een wijziging ondergaat dan worden de daarmee samenhangende lasten of baten in het begrotingsjaar niet als incidenteel aangemerkt. Bijvoorbeeld in het kader van de bezuinigingen besluit de gemeente in jaar $t+3$ geen subsidies meer te verstrekken; de daarmee samenhangende lasten worden in $t+2$, $t+1$ en t nog als structureel beschouwd.
2. Na afloop van een begrotingsjaar zullen bij het opmaken van de jaarrekening altijd wel enige (relevante) verschillen tussen de werkelijkheid en de begroting blijken. Het is van belang dat bij de analyse ex BBV artikel 28, lid a wordt gezien in hoeverre er alsnog sprake is geweest van niet begrote incidentele baten en lasten. Budgetverschillen op activiteiten betreffende structureel bestaand beleid blijven naar hun aard 'structureel'.
3. Toevoegingen aan en onttrekkingen uit de reserves worden als incidenteel beschouwd, tenzij het gaat om reguliere onttrekkingen aan financieringsreserves c.q. dekkingsreserves (kapitaallasten) of om onttrekkingen uit een daartoe toereikende (bestemmings)reserve gedurende een periode van minimaal 3 jaar met als doel het dekken van structurele lasten.
4. Meerjarige tijdelijke geldstromen waarvan de eindigheid vastligt vanwege een raadsbesluit en/of een toekenningsbesluit klasseren als incidentele baten en lasten, ook als de geldstroom (nog) langer is dan 3 jaar.

Het overzicht van incidentele baten en lasten wordt door de provincie als toezichthouder ook gebruikt om te beoordelen of de begroting structureel en materieel in evenwicht is. Voor een uniforme presentatie heeft zij een handreiking opgesteld met daarin opgenomen een aantal veel voorkomende posten die specifiek thuishoren op de lijst van incidentele baten en lasten. Zie ook hoofdstuk 11 van dit onderdeel Financiële Begroting.

Totaal overzicht van incidentele baten en lasten per programma

In deze begroting zijn incidentele baten en lasten opgenomen. Op het niveau van de raadsprogramma's geeft dit het volgende beeld:

Incidentele baten en lasten	2019	2020	2021	2022
(bedragen x € 1.000)				
incidentele baten programma:				
Duurzaamheid	68	19	19	
Maatschappelijke ontwikkeling	545			
Leefomgeving	390	581	547	
Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport				
Meewerkend bestuur	1.750	519	140	
Totaal incidentele baten	2.753	1.119	706	
incidentele lasten programma:				
Duurzaamheid	236	383	25	
Maatschappelijke ontwikkeling	1.386	161	51	
Leefomgeving	879	307	29	145
Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport	45			
Meewerkend bestuur	1.631	1.013	23	
Totaal incidentele lasten	4.177	1.864	128	145
Saldo incidentele baten -/- lasten	-1.424	-745	578	-145

Een specificatie hiervan is opgenomen in het bijlagenboek.

Stand van zaken te realiseren taakstellingen en restant stelposten

In de voorliggende begroting 2019 met bijbehorende meerjarenramingen 2020-2022 is nog één te realiseren stelpost opgenomen. Dat is de stelpost Vrijval kapitaallasten.

Overzicht stelposten	2019	2020	2021	2022
(bedragen x € 1.000)				
Vrijval kapitaallasten (baten)	140	140	140	
totaal nog te realiseren stelposten	140	140	140	0

Toelichting:

Stelpost kapitaallasten

De stelpost Vrijval kapitaallasten is in de afgelopen jaren steeds ingevuld kunnen worden met rente- en afschrijvingsvoordelen voortvloeiend uit vertraging in de investeringen, als gevolg van de doorlichting van de investeringen bij de eerste en tweede bestuursrapportages.

Vervallen Personele taakstelling

De GR MijnGemeenteDichtbij (MGD) had bij aanvang een tot 9% oplopende efficiencytaakstelling meegekregen. Hiermee was de eerder door de gemeente Boxtel begrote personele taakstelling meer ingevuld dan nodig was. In feite was er met deze taakstelling financiële ruimte om tegenvallers van de GR MijnGemeenteDichtbij te kunnen opvangen. In de vastgestelde begroting 2019 van MGD is opgenomen dat de nog niet ingevulde efficiencytaakstelling wordt geschrapt en dat beide gemeenten ook extra geld beschikbaar stellen voor nieuwe wensen van MGD waarmee ook de (dienstverlenings)ambities van beide gemeenten kunnen worden waargemaakt. Zoals reeds in de Kadernota begroting 2019 is weergegeven betekent dit dat goede voorwaarden zijn geschapen voor een voorspoedige ontwikkeling van MGD. De noodzaak om in de Boxtelse begroting nog financiële ruimte vast te leggen om tegenvallers van MGD te kunnen opvangen is daarmee komen te vervallen en de (positieve) Personele taakstelling is uit de meerjarenbegroting verdwenen.

Reserves

In 2014 is de huidige nota Reserves en voorzieningen vastgesteld. Deze nota was de beleidslijn voor de bestuursperiode 2014-2018. Het is de bedoeling dat voor de periode 2018-2022 de nota reserves en voorzieningen wordt geactualiseerd, maar medio 2018 is dit nog niet gebeurd.

Voor een gedetailleerd overzicht van het verloop van de diverse reserves alsmede een overzicht van de verwoorde uitgangspunten per reserve wordt verwezen naar het bijlagenboek.

Overzicht reserves per 1 januari	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(bedragen x € 1.000)						
Algemene reserve	7.700	7.789	7.454	8.045	8.045	8.045
Overige bestemmingsreserves	16.671	14.584	14.421	14.102	13.662	13.406
Resultaat na bestemming	884					
Totaal reserves	25.255	22.373	21.875	22.147	21.707	21.451

Algemene reserve

De begrote toevoegingen en onttrekkingen hebben voornamelijk te maken met saldi van bestuursrapportages.

Op de algemene reserve wordt geen rente bijgeschreven.

De raad van de gemeente Boxtel heeft in haar nota reserves en voorzieningen een minimale norm van de Algemene reserve vastgelegd (5% van de begrotingsomvang+5% van de vaste activa minus de totale reserves. Toegepast op de cijfers van de meerjarenbegroting 2019-2022 geeft de minimale norm van de algemene reserve het volgende beeld te zien:

Berekening minimale norm algemene reserve	2017	2018	2019	2020	2021	2022
(bedragen x € 1.000)						
5% van de begrotingsomvang	4.037	4.635	4.274	4.325	4.434	4.235
5% van de vaste activa minus totale reserves	2.509	2.913	2.975	2.972	2.794	2.781
Totaal minimale norm algemene reserve	6.546	7.548	7.249	7.297	7.228	7.016

Conclusie is dat de begrote omvang van de algemene reserve zich voor elk jaar boven de door de raad gestelde minimale norm bevindt.

Daarnaast wordt de omvang van de algemene reserve beoordeeld ten opzichte van de risico's zoals beschreven in paragraaf B, weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Overige bestemmingsreserves

De totale omvang van de overige bestemmingsreserves bedraagt bij aanvang van het begrotingsjaar 2019 € 14,6 miljoen en loopt iets terug tot € 14,4 miljoen aan het eind van het begrotingsjaar en € 13,4 mln. aan het eind van 2022.

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves lopen via de resultaatbestemming en worden cijfermatig per programma gepresenteerd. De bestemmingsreserves kunnen worden verdeeld in:

- a. Reserves ter dekking van kapitaallasten van afgeronde investeringen (per 1-1-2019, € 6,5 miljoen);
- b. Reserves ter dekking van kapitaallasten van lopende investeringen (per 1-1-2019, € 1,9 miljoen);
- c. Overige bestemmingsreserves ter egalisatie van kosten en realisatie van plannen (per 1-1-2019, € 6,2 miljoen).

Met uitzondering van de reserves ter dekking van kapitaallasten wordt er aan de bestemmingsreserves geen rente toegevoegd.

Voorzieningen

In 2014 is de huidige nota Reserves en voorzieningen vastgesteld. Deze nota was de beleidslijn voor de bestuursperiode 2014-2018. Het is de bedoeling dat voor de periode 2018-2022 de nota reserves en voorzieningen wordt geactualiseerd, maar medio 2018 is dit nog niet gebeurd.

Voor een gedetailleerd overzicht van het verloop van de diverse voorzieningen alsmede een overzicht van de verwoorde uitgangspunten per voorziening wordt verwezen naar het bijlagenboek.

Overzicht voorzieningen per 1 januari	2018	2019	2020	2021	2022	2023
(bedragen x € 1.000)						
Voorzieningen voor verplichtingen,						
verliezen en risico's	240	335	335	335	335	335
Onderhouds-egalisatie	4.055	4.270	4.438	4.590	4.767	4.978
Egalisatie tarieven	1.975	1.490	1.089	719	453	209
Door derden beklemde middelen	6.363	6.355	6.506	6.620	6.766	6.955
Totaal voorzieningen	12.633	12.451	12.368	12.263	12.320	12.476

Het bruto totaal van de voorzieningen bedraagt per 1 januari 2019 € 23,1 miljoen. Een deel hiervan (€ 10,7 miljoen) wordt in mindering gebracht op de activa, nl de voorzieningen voor afdekking van verliezen grondexploitaties. Per saldo resteert een bedrag van afgerond € 12,5 miljoen aan feitelijke beschikbare voorzieningen opgenomen aan de passivakant van de balans. Zie ook hoofdstuk 9 van dit onderdeel Financiële Begroting.

Nieuw beleid, gehonoreerde wensen

Nieuw beleid, gehonoreerde wensen exploitatie

Bij de vaststelling van de Kadernota begroting 2019, heeft de raad ingestemd met het opnemen van onderstaande posten nieuw beleid. Een min bedrag staat voor een (verhoging van een) last of voor een verlaging van een bate.

Beleidsproduct	Nieuw beleid exploitatie, bedragen x 1.000	2019	2020	2021	2022
Programma 1 Duurzaamheid					
10	Uitbreiding duurzaamheidsbeleid, energietransitie		-500	-510	-519
11	Werkbudget plattelandsvernieuwing/biodiversiteit	-20	-20	-21	-21
12	Vijf voorstellen m.b.t afval	-60	-75	-11	-11
12	Dekking uit voorziening Egalisatie reinigingstarieven	60	75	11	11
Programma 2 Maatschappelijke ontwikkeling					
20	Uitbreiding formatie vrijwilligerssteunpunt	-80	-81	-83	-85
20	Uitvoeringsagenda senioren	-50			
21	Taalhuis	-20	-20	-20	
22	Bijdrage B-town	-71			
Programma 3 Leefomgeving					
31	Integrale herziening bestemmingsplan buitengebied	-150	-100	-25	
36	Verkeersmaatregelen, meerdere voorstellen	-110			-100
37	Smartparking centrum	-10			
37	Ontzorgen parkeerheffingen		-35	-36	-36
Programma 4 Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport					
40	Voortzetten ondernemersvijfdaagse			-10	
40	Werkbudget werklocaties	-51	-52	-53	-54
40	Werkbudget vervolg economisch stimuleringsbudget	-50	-51	-52	-53
40	Project We are food	-20			
42	Ondersteuning bij beleid gemeenschapsfuncties	-13			

Programma 5 Modern meewerkend bestuur

50	Gehonoreerde wensen MGD	-1.090	-1.151	-1.141	-1.127
50	Herinrichting veld Van de Voortweg	-30			
50	Skatebaan Liempde	-30			
52	Integrale veiligheid basisteam Meierij	-61	-62	-62	-63
54	Opheffing stelpost Marge om tegenvallers GR op te vangen		968	+1.027	+1.025
	Totaal	-1.856	-1.104	-986	-1.033

Toelichting nieuw beleid exploitatie:**Programma 1 Duurzaamheid****Product 10 Duurzaamheid**Uitbreiding duurzaamheidsbeleid, energietransitie

In het InterBestuurlijk Programma worden gemeenten gevraagd om middelen vrij te maken om gezamenlijk de opgaven van energietransitie/duurzaamheid te kunnen uitvoeren. Vanaf 2020 willen we middelen inzetten voor cofinanciering projecten, aanjagen van het transitieproces, uitvoeringsorganisatie op peil houden etc.

Product 11 Plattelandsvernieuwing Werkbudget plattelandsvernieuwing/biodiversiteit

Jaarlijks wordt een werkbudget van € 20.000 beschikbaar gesteld voor het ondersteunen van initiatieven vanuit de samenleving rondom plattelandsvernieuwing en biodiversiteit. Daarbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het verbeteren van het leefgebied voor bijen en vlinders, plaatsen van nestkasten en aanplanten van hoogstamfruitbomen. Bijdrage aan initiatieven is maatwerk, gestreefd wordt naar een eigen bijdrage van minimaal 50% door initiatiefnemers.

Product 12 Afval Vijf voorstellen m.b.t. afvalDekking uit voorziening Egalisatie reinigingstarievenAanbestedingen afval

In verband met het toenemend aantal (Europese) aanbestedingen kan dit niet meer uit de lopende exploitatie bekostigd worden en dient hiervoor structureel op jaarbasis een bedrag van € 10.000 geraamd te worden.

Applicatie digitale stortbonnen

Overgegaan wordt van geprinte stortbonnen naar digitale stortbonnen. Digitalisering van de stortbonnen die gebruikt worden bij de afvalinzameling en de milieustraat maakt dat bonnen bij administratieve controles makkelijker toegankelijk zijn. De verwachte kosten zijn € 15.000 in 2019.

Pilot inzameling centrum

Bewoners en gebruikers in het centrum en bij hoogbouw hebben vaak onvoldoende mogelijkheden om hun afval inpandig op te slaan, laat staan aan afvalscheiding te doen. Er zal een onderzoek gedaan worden naar verbetering van inzamelresultaten bij hoogbouw en

structurering afvalinzameling in het centrum. Hiervoor is in deze begroting een bedrag opgenomen van € 25.000 in 2019 en € 5.000 in 2020. Hierin zitten naast onderzoekskosten ook kosten voor de plaatsing van een of meerdere ondergrondse containers. Tevens kan hiermee voldaan worden aan een onderzoek naar verbetering van afvalscheiding bij hoogbouw, waarmee uitvoering gegeven wordt aan het Manifest Energiek met Afval van de Vijf van de Meierij. Bovendien levert dit project een waardevolle invulling aan de vorming van het Grondstoffenplan.

Pilot omgekeerd inzamelen, brengvoorzieningen

De gemeente heeft in het kader van de Vang (Van Afval Naar Grondstof) de doelstelling om van 140 kilogram restafval per inwoner (nu) te gaan naar 100 kilogram restafval per inwoner in 2020. Een aantal omliggende gemeenten hebben hiervoor Omgekeerd inzamelen met brengvoorzieningen ingezet. Het is de wens om middels een pilot in een van de kernen van de gemeente Boxtel te onderzoeken of de gemeente op deze wijze ook aan de opgelegde doelstelling kan voldoen. Vooralsnog worden de eenmalige opstartkosten van dit project inclusief evt. plaatsing van ondergrondse containers geraamd op € 50.000 in 2020.

Uitbreiding afvalapp

De Afvalapp is een zeer doeltreffend middel om met inwoners van de gemeente te communiceren over afvalinzameling en afvalscheiding. In de app zitten veel meer mogelijkheden dan tot heden gebruikt worden. De uitbreiding vergt een bedrag van € 10.000 in 2019 en € 10.000 in 2020.

Bovengenoemde beleidsvoorstellen hebben via een onttrekking aan de voorziening Egalisatie reinigingstarieven hun doorwerking op het tarief van de afvalstoffenheffing.

Programma 2 Maatschappelijke ontwikkeling

Product 20 Maatschappelijk werk

Uitbreiding formatie vrijwilligerssteunpunt

In het voorjaar van 2018 is een uitvoeringsagenda vrijwilligersbeleid opgesteld voor de 2e helft 2018 tot en met 2021. Om de acties op deze agenda uit te kunnen voeren zijn extra middelen nodig. Deze middelen worden onder meer besteed aan de formatie uitbreiding van het vrijwilligerssteunpunt dat de uitvoering op zich neemt en een publiciteits- en wervingscampagne vrijwilligerswerk opzet.

Uitvoeringsagenda senioren

Ruim 40 vertegenwoordigers van (senioren)organisaties, die in Boxtel actief zijn, discussieerden onlangs over 31 verschillende onderwerpen die op de beleidsagenda senioren moeten komen:

- Algemeen
- Lichaam en geest
- Sociale contacten
- Materiële situatie
- Arbeid en activiteiten
- Waarden, inspiratie en zingeving

Tijdens de bijeenkomst hebben alle aanwezigen de onderwerpen een prioriteit mee kunnen geven voor zo'n agenda. Deze onderwerpen willen we de komende tijd verder uitwerken in een uitvoeringsagenda, zodat er in de toekomst meer mét dan naast elkaar kan worden gewerkt. Alleen door samenwerking kunnen we een optimaal resultaat behalen. Hiervoor is een eenmalig budget gewenst van € 50.000 in 2019.

Product 21 Minderheden

Taalhuis

Het Taalhuis vormt de basis voor de duurzame aanpak van laaggeletterdheid. Het is een fysieke plek waar iedereen terecht kan voor vragen, advies en ondersteuning over het versterken van basisvaardigheden (lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden). Daarnaast is het Taalhuis een netwerk van partners die samenwerken om laaggeletterdheid te bestrijden. Binnen het Taalhuis wordt een Buxtels actieplan voor laaggeletterdheid ontwikkeld dat in verbinding met andere lokale partners (bijv. werkgevers, scholen, maatschappelijk partners) wordt uitgevoerd.

Product 22 Jeugdzorg

Bijdrage B-town

De exploitatie van B-town gaat van ContourdeTwern naar de gemeente. Eind 2019 zal dit geëvalueerd worden. Voor de tekortbijdrage in de exploitatie van 2018 en 2019 is 2 maal € 75.000 benodigd.

Overigens wordt ook een jongerenacademie opgestart. Hiervoor geldt dat naar verwachting de baten de lasten (bijna € 65.000, vnl. loonkosten) zullen dekken. Een en ander is echter nog niet helemaal zeker. De exploitatieopzet moet nog door B&W worden vastgesteld. Zo nodig komen we hier op een later moment nog op terug.

Programma 3 Leefomgeving

Product 31 Ruimtelijke ontwikkeling

Integrale herziening bestemmingsplan buitengebied

Voor Buxtel geldt dat nog een correctieve herziening van het bestemmingsplan buitengebied moet worden opgesteld. De betreffende correcties zijn niet van dien aard, dat er een hele grote noodzaak is om deze door te voeren. Vanwege efficiëntie wordt er voor gekozen om meteen met een integrale herziening aan de slag te gaan. Nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen vragen om een aanpassing van het ruimtelijk beleid voor het buitengebied. Te denken valt bijvoorbeeld aan beleid voor Vrijkomende Agrarische bedrijfsbebouwing en de energietransitie. Het doel is om de procedures van de bestemmingsplannen buitengebied van beide gemeenten gelijk op te laten lopen. Op deze wijze kan efficiencywinst behaald worden, wat uiteindelijk een goedkoper bestemmingsplan tot gevolg heeft. Bovendien kunnen we zo beleidskaders op elkaar afstemmen, zodat in grote lijnen voor beide gemeenten in het buitengebied dezelfde planologische uitgangspunten gelden.

Product 36 Verkeersmaatregelen

Verkeersmaatregelen, meerdere voorstellen

Snelfietsroute

De gemeenten Den Bosch, Vught, Buxtel, Best en Eindhoven hebben in maart 2018 een intentieovereenkomst getekend om een snelfietsroute mogelijk te maken van station naar station. Het ligt in de bedoeling om in december 2018 een bestuurlijke overeenkomst te kunnen tekenen. Hiervoor moeten ramingen en voorlopig ontwerp zijn uitgewerkt, waarvoor externe kosten moeten worden gemaakt, waarvan nog € 12.500 in 2019.

Eindhovenseweg

De Eindhovenseweg is een complexe situatie bij de inrichting van de snelfietsroute. Dit kost nog € 12.500 in 2019. Om de gevoelde problemen van de bewoners aan deze weg te onderzoeken en daaraan tegemoet te komen bij de aanleg van de snelfietsroute is € 25.000 in 2019 nodig (al voorgefinancierd binnen PHS). Met dit bedrag kunnen meerdere varianten worden onderzocht op de hoofdinfrastructuur omgeving Eindhovenseweg.

Verkeerstellingen

Er is financiële ruimte nodig om de steeds terugkerende tellingen te kunnen organiseren (frequentie is om de drie jaar) om daarmee autonome ontwikkelingen te kunnen volgen. Begroot wordt € 35.000 in 2019 en € 35.000 in 2022.

GVVP-update

GVVP vraagt een update om de vier jaar om autonome ontwikkelingen goed te kunnen volgen en om te kunnen adviseren. Begroot wordt nu € 50.000 in 2022.

Studie Oksel

Een studie naar de gevolgen van ontwikkelingen in het gebied van de Oksel-Tongeren, op het gebied van verkeer en woningbouw vraagt een bedrag van € 25.000 in 2019.

Studie herinrichting Gaardenwijken

In de Gaardenwijken is momenteel sprake van een inefficiënte indeling van de parkeerterreinen. Op termijn (2022) is een studie nodig naar verbetermogelijkheden in de herinrichting van de Gaardenwijken in Oost waardoor klachten over parkeren worden teruggedrongen. Het hiervoor benodigde bedrag bedraagt € 15.000.

Product 37 Parkeren

Smartparking centrum

Voor het doen van een onderzoek naar de invoering van smartparkeren in het Centrum (betalen met mobiel-app) en installatie ervan is naar schatting € 10.000 benodigd in 2019.

Ontzorgen ontheffingen

Deze dienst met Parkeerbedrijf P1 structureel doorzetten, vergt € 35.000 per jaar.

Programma 4 Economie, Toerisme, Recreatie, Cultuur en Sport

Product 40 Economische aangelegenheden

Voortzetten Ondernemersvijfdaagse

Om de samenwerking met de ondernemers en tussen de ondernemers onderling te versterken is in 2017 samen met gemeente Sint-Michielsgestel de ondernemersvijfdaagse georganiseerd. In deze vijfdaagse zijn ondernemers van beide gemeenten in het zonnetje gezet en stond ontmoeting centraal. Activiteiten tijdens deze week waren onder andere het ondernemersontbijt, de startersavond, maatschappelijke beursvloer en de afsluitende feestavond waar netwerken en plezier centraal stond. Vanuit de ondernemers zijn zeer positieve reacties ontvangen op dit initiatief. De gemeente is voornemens om dit tweejaarlijks te organiseren. De kosten hiervoor zijn ca. € 10.000 per keer. In 2019 kan dekking plaatsvinden uit een bestaande post, te weten het budget voor acquisitie van bedrijven en scholen. Vanaf 2021 wordt een beroep gedaan op de algemene middelen.

Werkbudget werklocaties

Er is door de stuurgroep van het Lokaal HerstructureringsFonds (LHF) op 6 februari 2018 besloten om over te gaan tot het vervroegd ontbinden van het LHF. Voorgesteld wordt om

een nieuw jaarlijks budget van € 50.000 te ramen waarmee op een andere wijze de kwaliteitsimpuls kan worden vormgegeven, inspelend op de actualiteiten en behoeftes van Boxtelse ondernemers. Dit vooral op het gebied van huisvesting, innovatie en (sociale) duurzaamheid.

Werkbudget als vervolg op het economisch stimuleringsbudget van € 1 mln.

In 2018 zal het economisch stimuleringsbudget ophouden te bestaan. Ter stimulering en facilitering van het ondernemerschap in Boxtel en het bevorderen van de economische samenwerking zoals benoemd in het actieprogramma van de Economische Agenda Boxtel wordt een structureel werkbudget geraamd van € 50.000. Dit budget kan ook ingezet worden voor promotionele activiteiten. Dit werkbudget wordt geen subsidieregeling.

Project We are food

Samen met een denktank van ondernemers, voedselproducenten en creatievelingen zijn een aantal concepten ontwikkeld voor het themajaar We Are Food waarmee op unieke wijze de focus wordt gelegd op Boxtel, in relatie tot 's-Hertogenbosch. Inzet hierbij was om aanvullend aanbod te creëren in plaats van concurrerend aanbod. Dit omvat onder andere het op unieke wijze overnachten en ontbijten in de natuur (Box&Breakfast) waarbij er ook een bijdrage wordt geleverd aan natuurontwikkeling, het Boxtels keitje en de Boxteldag in het thema van Food.

Product 42 Maatschappelijke voorzieningen

Ondersteuning bij beleid gemeenschapsfuncties

We huren de externe partij T-Huis in om een pilot uit te voeren voor het ontwikkelen van het nieuwe gemeenschapsfuncties beleid (ter vervanging van het gemeenschapshuizenbeleid).

In een eerdere fase is er al via een collegebesluit een bedrag van € 7.500 vrijgemaakt. Naar verwachting zal er nog extra werk kunnen voortvloeien uit dit traject. Voor 2019 is nog een eenmalig budget begroot van € 12.500.

Programma 5 Modern meewerkend bestuur

Product 50 Bestuur

Gehonoreerde wensen MGD

Inmiddels is de begroting van MGD vastgesteld door het Algemeen Bestuur en ter goedkeuring aangeboden aan de provincie. In deze begroting zijn nog de wensen verwerkt die in de kadernota van de gemeenten Boxtel en Sint-Michielsgestel waren opgenomen en waarmee beide raden hebben ingestemd. In deze meerjarenbegroting is dan ook verwerkt de in de tabel opgenomen extra bijdrage aan MGD. Deze extra bijdrage zal MGD als volgt aanwenden:

1. Het opnemen van budget om de huidige IV/ICT kwaliteit te kunnen borgen.
2. Het oplossen van knelpunten in de personele capaciteit.
3. Het schrappen van de resterende taakstelling in combinatie met de uitgesproken ambities van de gemeentebesturen.
4. Het kunnen voldoen aan aankomende autonome wettelijke verplichtingen voor de gemeenten.
5. Het kunnen voldoen aan gemeentelijke dienstverleningsambities waarvoor aanvullende IV/ICT budgetten nodig zijn.

Veld Van de Voortweg

Vorig jaar is er beginspraak georganiseerd met omwonenden voor een skatebaan op het grasveld aan de Van der Voortweg. Er bleek onvoldoende behoefte aan en draagvlak voor een skatebaan. Maar buurtbewoners gaven aan wel andere ideeën te hebben voor het veld. In 2018 gaan we samen met hen een plan maken. Benodigd is € 30.000 in 2019.

Skatebaan in Liempde

In Liempde heeft een jonge inwoner het initiatief genomen voor het realiseren van een skatebaan. Er is een behoeftepeiling geweest en men heeft een locatie op het oog. De initiatiefnemers gaan ook financiële middelen vergaren en vragen daarnaast een bijdrage aan de gemeente. Die zal ongeveer € 30.000 bedragen.

Product 52 Openbare orde en veiligheid

Integrale Veiligheid basisteam Meierij'

Hiervoor wordt een extra bijdrage van € 2,00 per inwoner gevraagd voor de financiering van:

- Ontkleurd basisteam projectleider ondermijning;
- Het opzetten en inzetten van interventieteam(s) op het gebied van ondermijning;
- De ontwikkeling van een adequate tool op het gebied van de monitoring van het effecten van het gevoerde veiligheidsbeleid.
- Nieuwe projecten of samenwerkingsverbanden op het gebied van veiligheid op het niveau van het basisteam Meierij.

Product 54 Algemeen budgettair

Opheffing stelpost Marge om tegenvallers GR op te vangen

Met de honorering van de wensen van MGD wordt haar taakstelling geschrapt en worden verdere voorwaarden geschapen, o.a. op personeel- en ict-gebied, voor een voorspoedige ontwikkeling van MGD. Daarom is het verantwoord dat Boxtel haar positieve, structurele stelpost schrapt.

Nieuw beleid, gehonoreerde investeringswensen

Bij de vaststelling van de Kadernota begroting 2019, heeft de raad ingestemd met het in de begroting 2019-2022 opnemen van onderstaande nieuwe investeringskredieten. Een minbedrag staat voor een (verhoging van een) investeringsuitgaaf, een plusbedrag voor een (verhoging van een) investeringsinkomst.

Beleidsproduct	Nieuw beleid, investeringen, (bedragen x 1.000)	2019	2020	2021	2022
Programma 3 Leefomgeving					
36	Kalksheuvel	-50		-50	
36	Prins Hendrikstraat	-50			
36	Lennisheuvel-Boxtel			-250	
36	Keulsebaan, deelplan 4c				-2.500
36	Herinrichting Liempde				-500
36	Kruising Ladonkseweg- Kruisbroeksestraat				-250
36	Industrieweg-Kruisbroeksestraat				-250
36	Kruising Industrieweg-Mijlstraat				-250
36	Parkweg				-50
36	Ontsluitingsweg Dukaat	-500			
36	Dekking uit bijdrage exploitatie Selissen	+500			
	Totaal	-100	0	-300	-3.800

Toelichting nieuw beleid investeringen:

Programma 3 Leefomgeving

Product 36 Verkeersmaatregelen

Kalksheuvel

Als gevolg van de rioolwerkzaamheden en de nieuwe verbindingsweg Ladonk - Kapelweg zijn aanvullende middelen nodig, € 50.000 in 2019 en € 50.000 in 2021, om verbeteringen te kunnen doorvoeren bij de herinrichting. (Voor zover de herinrichting betrekking heeft op voorzieningen voor de fiets kan een beroep gedaan worden op de nog niet begrote afkoop provinciaal subsidie fietspad Kapelweg (450.000; voorstel is verdeling PHS-Kalksheuvel 50-50%; het aanbrengen van fietsvoorzieningen is nu nog niet aan de orde).

Prins Hendrikstraat

In verband met de herinrichting Markt moet hier een laad-en loshaven worden ingericht. Dit vergt een investering van € 50.000 in 2019.

Lennisheuvel-Boxtel

Herinrichting in 2021 ad € 250.000 is nodig voor een vrijliggende route met weinig vrachtautoconflicten.

Keulsebaan, deelplan 4c

Het maatregelpakket PHS Boxtel bevat onder meer deelprojecten:

- 4a: Opwaardering Keulsebaan tussen rotonde De Vorst en rotonde De Goor
- 4b: Opwaardering Keulsebaan tussen rotonde De Goor en de aansluiting met de A2.

Uit onderzoeken is inmiddels gebleken dat voor een goede doorstroming op de Keulsebaan straks ook maatregelen nodig zijn bij het knooppunt Boseind. Dit ligt echter buiten de reikwijdte van de bestuursovereenkomst voor het maatregelpakket PHS Boxtel. Op het knooppunt Boseind ligt voorts een opgave voor een veilige fietsoversteek Lennisheuvel-Boxtel.

De infrastructurele maatregelen tussen rotonde De Vorst tot en met rotonde Boseind worden aangemerkt als Keulsebaan, deelplan 4c. De kosten hiervan komen naar verwachting uit op een bedrag van € 2.500.000 in 2022. Deze raming gaat uit van een VRI geregeld kruispunt met extra opstelstroken en gelijkvloerse oversteek.

Herinrichting Liempde

Als gevolg van de rioolwerkzaamheden is in 2022 een aanvullend bedrag van € 500.000 nodig om te kunnen herinrichten.

Kruising Ladonkseweg- Kruisbroeksestraat

De kruising wordt gereconstrueerd in verband met de veiligheid. De hiervoor voorziene investering behelst € 250.000 in 2022.

Industrieweg – Kruisbroeksestraat

Hier willen we de oversteekbaarheid verbeteren (mogelijk door een verkeersregelininstallatie). Dit verbeterpunt is onderdeel van het Ontwikkelplan Ladonk. De hiervoor begrote investering is € 250.000 in 2022.

Kruising Industrieweg – Mijlstraat

Ook hier willen we de oversteekbaarheid verbeteren als onderdeel van het Ontwikkelplan Ladonk. De begrote investering is eveneens € 250.000 in 2022.

Parkweg

Beeldkwaliteit en gebruik van deze weg zullen verbeteren door het aanbrengen van een trottoir, fietsstroken en 30 km-maatregelen. Deze maatregelen vergen een investeringsbedrag van € 50.000 in 2022.

Ontsluitingsweg Dukaat

Dekking uit exploitatiebijdrage Selissen

De reconstructie Bosscheweg en aanleg rotonde nabij de Ketting zijn in de begroting voorzien. De middelen zijn beschikbaar vanaf 1 januari 2018. Nu wordt aandacht gevraagd

voor de reconstructie van de Dukaat als ontsluitingsweg voor de wijk Selissen. De huidige Dukaat voldoet niet als ontsluitingsweg en zal hierop aangepast moeten worden. In het kader van de bestemmingsplanprocedure is het van zeer groot belang dat de middelen voor de reconstructie Dukaat ad € 500.000 voor/in het jaar 2019 beschikbaar zijn.

Voor de dekking van deze investering kan (maximaal tot € 500.000 of de werkelijke kosten indien deze lager zijn) gekeken worden naar de te ontvangen exploitatiebijdrage per uitgegeven m2 van Selissen. Deze bijdrage zal gefaseerd aan de hand van de uitgifte van de woningen door de gemeente ontvangen worden. De ontvangst is afhankelijk van de verkoop van de grond/woningen. Op voorhand is deze niet exact aan te geven. Hier is sprake van een voorfinanciering die vanuit de, te ontvangen exploitatiebijdrage, terugbetaald gaat worden.

Investerings

De investeringen kunnen krachtens het Besluit Begroting en Verantwoording worden onderscheiden in investeringen met een economisch nut en investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut.

- **Investerings met een economisch nut** worden gedefinieerd als investeringen die bijdragen aan de mogelijkheid middelen te verwerven en/of die verhandelbaar zijn.
- **Investerings met een meerjarig maatschappelijk nut** brengen vaak veel onderhoud met zich mee, terwijl ze meestal niet worden vervangen. Er is geen markt voor waar deze activa kunnen worden verhandeld.

De systematiek van activering en afschrijving is voor beide soorten investeringen gelijk getrokken; investeringen met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut worden geactiveerd en over de verwachte levensduur wordt jaarlijks afgeschreven. Verder geldt voor beide de netto methode; dat wil zeggen dat investeringsbijdragen van derden direct in mindering mogen worden gebracht.

Begrote investeringen

In het navolgende overzicht zijn, samengevat op hoofdonderdelen, de begrote investeringsuitgaven voor 2019 t/m 2022 weergegeven met daarbij de gevoteerde kredieten en de realisatie t/m 2017.

Met het vaststellen van de programmabegroting worden ook de in de begroting opgenomen investeringen geautoriseerd.

Overzicht investeringen	krediet	gerealiseerd	2018	2019	2020	2021	2022
Diverse investeringen automatisering	79	29	50				
Diverse investeringen rioolbeheer	14.708	6.977	2.883	2.304	1.419		
Dwarsdeelschuur kinderboerderij	150		150				
Nieuwbouw Michaëlschool	2.855	325	2.529				
Parkeervoorzieningen	860	225	435		200		
Sportinvesteringen	1.155	1.007	9	139			
Verkeersregelinstallaties	150			150			
Zonnepanelen gemeentewerf	90		90				
Veeg-, vuilniswagens en zoutstrooiers	931	12	344	185	390		
Totaal economisch nut	20.978	8.575	6.490	2.778	1.809	0	0
Aanpassing Bosscheweg Dukaat-De Ketting	1.700				1.700		
Ontsluitingsweg Dukaat	500			500			
Aanpassing kruising Roderweg	150	9	141				
		245					

Diverse civiel-techniek	1.693	1.255	238	100	0	50	50
Herinrichting Rechterstraat	300			300			
Herstraten Markt	2.151	651	1.500				
Molenwijkseweg e.o.	1.300	165	50	1.085			
Lennisheuvel-Boxtel	250					250	
Herinrichting Liempde	500						500
Aanpassing 3 kruisingen Ladonk	750						750
Keulsebaan, deelplan 4c	2.500						2.500
PHS/verbindingsweg Ladonk-Kapelweg	18.398	1.057	2.229	3.688	3.653	5.368	750
Totaal maatschappelijk nut	30.192	3.137	4.158	5.673	5.353	5.668	4.550
TOTAAL	51.170	11.712	10.649	8.451	7.363	5.668	4.550

Meerjarig overzicht balans

Met het opnemen van een geprognosticeerde balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, reserves en voorzieningen, en in de financieringsbehoefte. De geprognosticeerde balans moet aansluiten op de balans in de jaarrekening, maar hoeft niet dezelfde mate van detail te kennen.

Het EMU-saldo kan afgeleid worden van de mutaties in de balans, dat is nl. het saldo van mutaties in de vorderingen en de mutaties in de schulden ofwel de som van de mutaties van de vaste en vlottende financiële activa minus de som van de mutaties van de vaste en vlottende schuld. Een berekening van het EMU-saldo is opgenomen in het bijlagenboek.

Voor het opstellen van de meerjarige prognose van de balans zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Kolom 2017 betreft de definitieve cijfers volgens de vastgestelde jaarrekening 2017;
- Kolom 2018 tot en met 2022 betreft de meerjarige prognose van de balans;
- Alle liquide middelen, overlopende activa en overlopende passiva zijn met elkaar verrekend: het saldo in de balans geeft de kortlopende financieringsbehoefte of de tijdelijke overschotten weer;
- Het onderdeel Eigen vermogen – resultaat is in de prognose van het onderdeel reserves verwerkt.

Begroting balans (bedragen x € 1.000)						
ACTIVA, per 31 december	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	97	260	290	625	551	484
- Kosten verbonden aan sluiten geldlening en saldo agio/disagio						
- Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	41	215	254	595	529	466
- Bijdrage aan activa in eigendom van derden	56	45	36	29	22	19
Materiële vaste activa	66.147	71.157	72.524	72.929	69.530	69.635
- Investerings met een economisch nut	41.440	42.098	39.821	37.630	35.393	33.169
- Investerings met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	19.576	21.436	22.734	22.806	21.661	20.518
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	5.131	7.623	9.970	12.494	12.476	15.947
Financiële vaste activa	9.195	9.211	8.699	8.171	7.626	7.064
- Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	138	138	138	138	138	138
- Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen						
- Kapitaalverstrekking aan overige verbonden partijen						

- Leningen aan woningbouwcorporaties	5.470	5.166	4.849	4.520	4.178	3.823
- Leningen aan deelnemingen						
- Leningen aan overige verbonden partijen						
- Leningen aan openbare lichamen (art. 1a Wet Fido)						
- Overige langlopende leningen	3.587	3.908	3.713	3.513	3.310	3.103
- Uitzettingen in • 's Rijks schatkist met een rente typische looptijd van één jaar of langer						
- Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier met een rente typische looptijd van één jaar of langer						
- Overige uitzettingen met een rente typische looptijd van één jaar of langer						
Totaal vaste activa	75.439	80.628	81.513	81.725	77.707	77.183
Vlottende activa						
Voorraden	7.641	5.216	6.667	7.532	6.650	5.227
- Overige grond- en hulpstoffen						
- Onderhanden werk (incl. bouwgronden in exploitatie)	18.316	15.876	17.327	15.929	10.489	9.065
af: verliesvoorzieningen	-10.675	-10.660	-10.660	-8.396	-3.839	-3.839
- Gereed product en handelsgoederen						
- Voorraden vooruitbetalingen						
Uitzettingen met een rente typische looptijd korter dan één jaar	12.147					
- Vorderingen op openbare lichamen	9.250					
- Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen						
- Overige verstrekte kasgeldleningen						
- Rekening courant verhouding met het Rijk	1.425					
- Rekening courant verhoudingen overige niet-financiële instellingen						
- Overige vorderingen	1.472					
- Uitzettingen in • 's Rijks schatkist						
- Uitzettingen in de vorm van Nederlands schuld papier						
- Overige uitzettingen						
Liquide middelen	2.423					
- Kassaldi						
- Banksaldi	2.423					
Overlopende activa	787					
- De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:						

- Europese overheidslichamen						
- Het Rijk						
- Overige Nederlandse overheidslichamen						
- Overige nog te ontvangen bedragen en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	787					
Totaal vlottende activa	22.997	5.216	6.667	7.532	6.650	5.227
TOTAAL ACTIVA	98.436	85.845	88.180	89.257	84.357	82.410
Begroting balans (bedragen x € 1.000)						
PASSIVA, per 31 december	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Vaste passiva						
Eigen vermogen	25.255	22.373	21.875	22.147	21.707	21.451
- Algemene reserve	7.700	7.789	7.454	8.045	8.045	8.045
- Bestemmingsreserves	16.671	14.584	14.421	14.102	13.662	13.406
- het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	884					
Voorzieningen	12.633	12.451	12.368	12.263	12.320	12.476
- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	240	335	335	335	335	335
- Voorzieningen ter egalisering van kosten	4.055	4.270	4.438	4.590	4.767	4.978
- Voorzieningen voor bijdragen aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven	5.608	5.781	5.860	5.900	5.972	6.088
- Voorzieningen voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is	2.730	2.064	1.735	1.439	1.247	1.076
Vaste schulden met een rente typische looptijd van één jaar of langer	36.534	46.330	46.599	46.652	42.487	38.305
- Obligatieleningen						
- onderhandse leningen van:						
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars						
2. binnenlandse banken en overige financiële instellingen	36.533	46.330	46.599	46.652	42.487	38.305
3. binnenlandse bedrijven						
4. openbare lichamen						
5. overige binnenlandse sectoren						
6. buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren						
- Door derden belegde gelden	0	0	0	0	0	0
- Waarborgsommen						
- Overige leningen met een rente typische looptijd van één jaar of langer						

Totaal vaste passiva	74.422	81.154	80.842	81.063	76.515	72.233
Vlottende passiva						
Netto-vlottende schulden met een rente typische looptijd korter dan één jaar	15.147	4.691	7.337	8.194	7.842	10.177
- Kasgeldleningen aangegaan bij openbare lichamen						
- Overige kasgeldleningen		4.691	7.337	8.194	7.842	10.177
- Banksaldi	2.228					
- Overige schulden	12.919					
Overlopende passiva	8.868					
- Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen, met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume						
- De voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren, ontvangen van:						
- Europese overheidslichamen						
- het Rijk	344					
- overige Nederlandse overheidslichamen	6.902					
- overlopende vooruitontvangen bedragen die ten bate van volgende begrotingsjaren komen	1.622					
Totaal vlottende passiva	24.015	4.691	7.337	8.194	7.842	10.177
TOTAAL PASSIVA	98.436	85.845	88.180	89.257	84.357	82.410

Overzicht van baten en lasten en presentatie structureel begrotingssaldo

De gemeenteraad heeft de wettelijke taak een begroting vast te stellen die structureel en reëel in evenwicht is. De provincie als toezichthouder heeft geconstateerd dat niet alle Brabantse gemeentebegrotingen een (uniforme) presentatie van het structureel begrotingssaldo bevatten. Daarom heeft de provincie de gemeenten geadviseerd gebruik te maken van onderstaande opstelling, die tevens volledig invulling geeft aan de voorschriften van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Overzicht van baten en lasten begroting 2019	Baten	Lasten	Saldo
(bedragen x € 1.000)			
Programma 1 duurzaamheid	6.107	7.010	-902
programma 2 maatschappelijke ontwikkeling	7.166	44.761	-37.594
programma 3 leefomgeving	6.834	16.441	-9.606
programma 4 economie, toerisme, recreatie, cultuur en sport	383	5.704	-5.320
programma 5 meewerkend bestuur	1.528	6.825	-5.297
Algemene dekkingsmiddelen, taakvelden:			
- 0.5 Treasury	1.909	-122	2.031
- 0.61 OZB woningen	4.239	531	3.709
- 0.62 OZB niet-woningen	2.900	0	2.900
- 0.64 Belastingen overig	63	5	57
- 0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen Gemeentefonds	51.227	0	51.227
Overhead (taakveld 0.4)	1	1.842	-1.841
Heffing Vpb (taakveld 0.9 vennootschapsbelasting)	0	0	0
Bedrag onvoorzien (deel taakveld 0.8 overige baten en lasten)	140	0	140
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	82.498	82.996	-498
Toevoeging en onttrekking aan de reserves:			
Programma 1 duurzaamheid	35	0	35
programma 2 maatschappelijke ontwikkeling	914	575	340
programma 3 leefomgeving	334	344	-10
programma 4 economie, toerisme, recreatie, cultuur en sport	95	0	95
programma 5 meewerkend bestuur	1.610	1.572	38
RESULTAAT	85.486	85.486	0
incidentele baten en lasten	2.753	4.177	-1.424
STRUCTUREEL BEGROTINGSSALDO	82.733	81.309	1.424

Inzicht in baten en lasten Begroting 2019

Inzicht baten Begroting 2019

In navolgend overzicht wordt ingegaan op de verdeling van de baten zoals begroot voor het jaar 2019. De totaal geraamde baten, na bestemming van het resultaat voor het begrotingsjaar 2019 bedragen € 85,486 miljoen. Deze baten worden als volgt gepresenteerd:

- Als baten per programma
- Als baten per inkomstensoort

Baten per programma

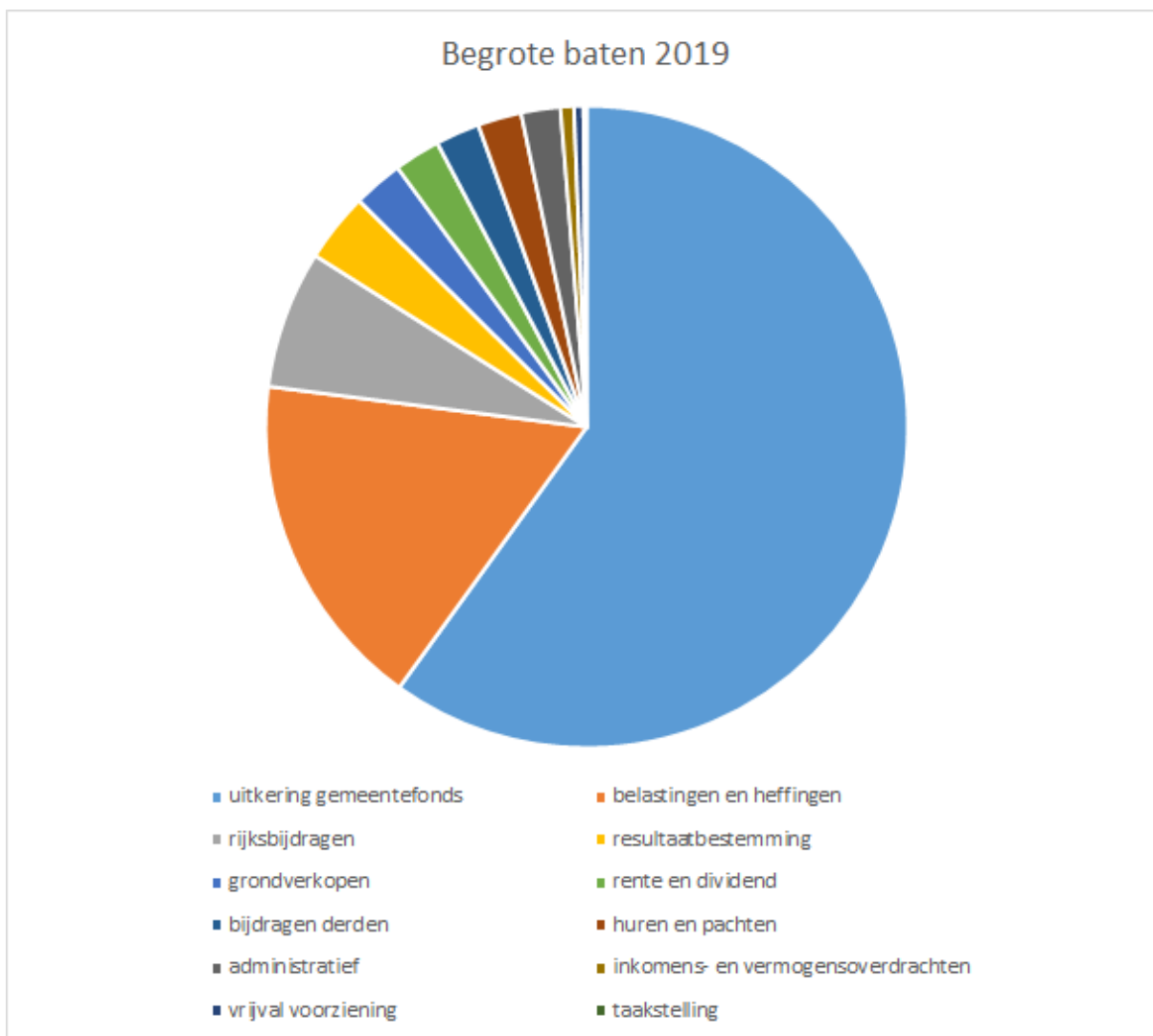
De voor het jaar 2019 begrote baten (bedragen x € 1.000) op basis van de programma indeling, kunnen als volgt worden weergegeven.

Programma 1 duurzaamheid	6.142
programma 2 maatschappelijke ontwikkeling	8.080
programma 3 leefomgeving	7.365
programma 4 economie, toerisme, recreatie, cultuur en sport	478
programma 5 meewerkend bestuur	63.420
Totaal baten inclusief resultaatbestemming	85.486

Baten als inkomstensoort

Voor een globaal inzicht in alle exploitatiebaten zijn deze onderverdeeld in hoofdgroepen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de herkomst van de baten/dekkingsmiddelen.

Betreft (bedragen x € 1.000)	Begroot	%
uitkering gemeentefonds	51.227	59,92%
belastingen en heffingen	14.612	17,09%
rijksbijdragen	5.937	6,95%
resultaatbestemming	2.988	3,50%
grondverkopen	2.145	2,51%
rente en dividend	1.988	2,33%
bijdragen derden	1.901	2,22%
huren en pachten	1.883	2,20%
administratief	1.686	1,97%
inkomens- en vermogensoverdrachten	578	0,68%
vrijval voorziening	401	0,47%
taakstelling	140	0,16%
Totaal	85.486	100,00%

Samenvattend kan worden gesteld dat bijna 84% van de gemeentelijke baten bestaan uit gemeentefonds (60%), belastingen en heffingen (17%) en rijksbijdragen (7%). Voorts wordt bijna € 3 miljoen vanuit de reservepositie ingezet als dekkingsmiddel.

Inzicht lasten Begroting 2019

In navolgend overzicht wordt ingegaan op de verdeling van de lasten zoals begroot voor het jaar 2019. De totaal geraamde lasten, na bestemming van het resultaat voor het begrotingsjaar 2019 bedragen € 85,486 miljoen. Deze baten worden als volgt gepresenteerd:

- Als lasten per programma
- Als lasten per uitgavensoort

Lasten per programma

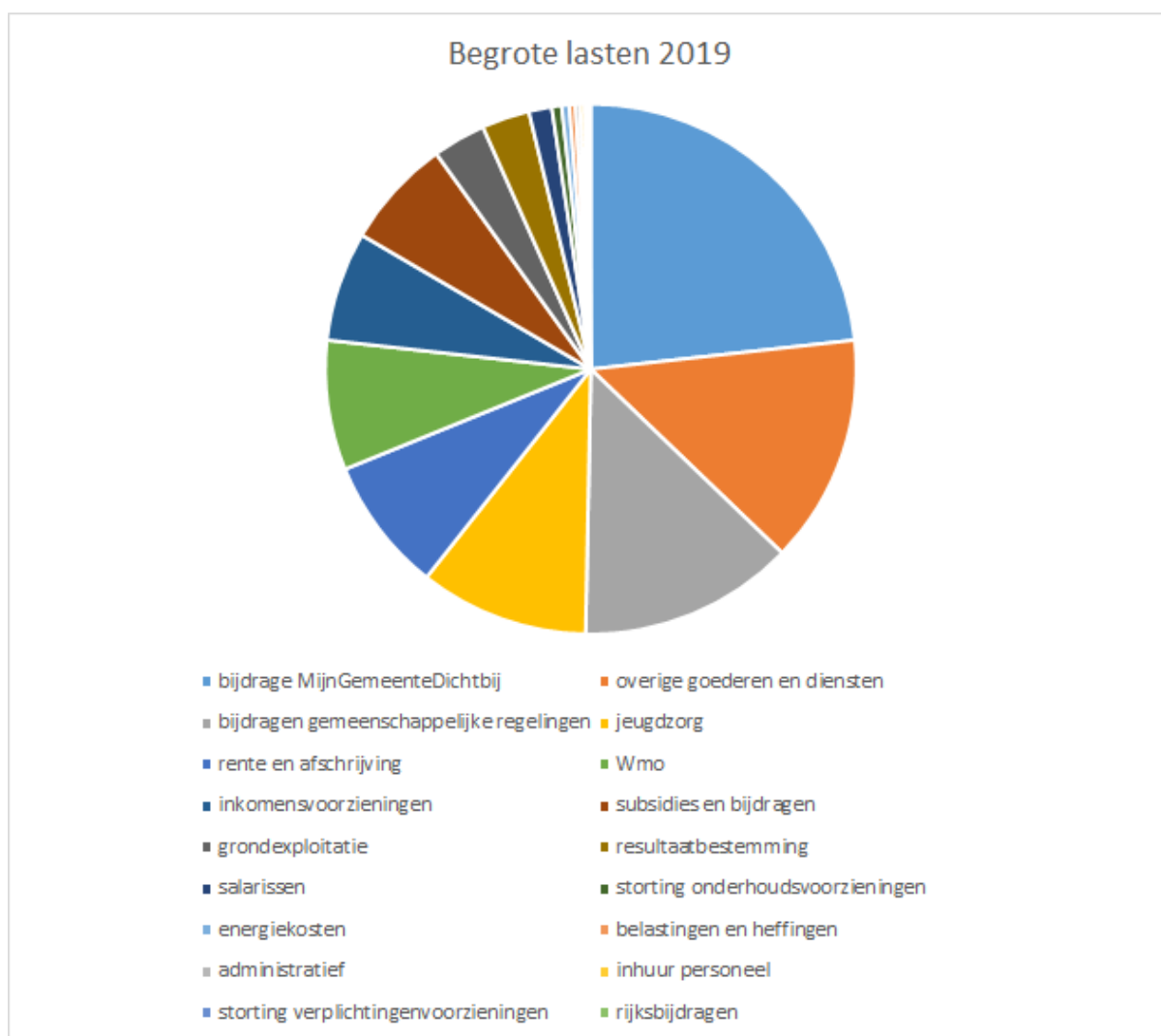
De voor het jaar 2019 begrote lasten (bedragen x € 1.000) op basis van de programma indeling, kunnen als volgt worden weergegeven.

Programma 1 duurzaamheid	7.010
programma 2 maatschappelijke ontwikkeling	45.335
programma 3 leefomgeving	16.982
programma 4 economie, toerisme, recreatie, cultuur en sport	5.704
programma 5 meewerkend bestuur	10.456
Totaal lasten inclusief resultaatbestemming	85.486

Lasten per uitgavensoort

Voor een globaal inzicht in de diverse exploitatielasten zijn deze onderverdeeld in hoofdgroepen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de bestedingen.

Betreft (bedragen x € 1.000)	Begroot	%
bijdrage MijnGemeenteDichtbij	19.880	23,26%
overige goederen en diensten	11.912	13,93%
bijdragen gemeenschappelijke regelingen	11.217	13,12%
jeugdzorg	8.819	10,32%
rente en afschrijving	7.021	8,21%
Wmo	6.763	7,91%
inkomensvoorzieningen	5.718	6,69%
subsidies en bijdragen	5.696	6,66%
grondexploitatie	2.759	3,23%
resultaatbestemming	2.490	2,91%
salarissen	1.195	1,40%
storting onderhoudsvoorzieningen	513	0,60%
energiekosten	387	0,45%
belastingen en heffingen	326	0,38%
administratief	235	0,28%
inhuur personeel	231	0,27%
storting verplichtingenvoorzieningen	196	0,23%
rijksbijdragen	127	0,15%
Totaal	85.486	100,00%

Samenvattend zien we dat met een aandeel van ruim 23% is de bijdrage aan MijnGemeenteDichtbij de grootste uitgavenpost is. De uitgaven sociaal domein omvatten in totaal 25% van de totaal begrote lasten.

Bijlagen

Verplichte BBV indicatoren

In het BBV 2004 werden gemeenten voor het eerst verplicht om niet-financiële informatie in de begroting en jaarstukken op te nemen. Naast de financiële gegevens werden de 3 'w-vragen' (wat mag het kosten, wat willen we bereiken en wat gaat we daarvoor doen) opgenomen. Dit heeft er toe geleid dat de begrotingen beleidsmatiger werden. Het wordt steeds belangrijker voor gemeenten om te kunnen sturen op basis van meetbare prestaties.

Naast de uniforme taakvelden, wordt daarom in het herziene BBV voorgeschreven dat gemeenten vanaf 2017 een basisset van 39 beleidsindicatoren hanteren voor de begroting en verantwoordingsstukken. Desgewenst kunnen daar eigen indicatoren, toegesneden op de lokale situatie, aan worden toegevoegd. De indicatoren maken deel uit van de beleidsbegroting bij de programma's.

Zo kunnen raadsleden en anderen een helder beeld vormen over de beleidsresultaten van de gemeente en gemeenten onderling vergelijken. Voor de gemeenten is door de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten (KING), met raadpleging van enkele gemeenten, een lijst van indicatoren ontwikkeld en samengesteld. Daarbij golden een aantal belangrijke uitgangspunten:

- de indicatoren leveren een bijdrage aan de versterking van het horizontaal toezicht;
- de raadsleden worden daarmee in staat gesteld om op maatschappelijke effecten te kunnen sturen;
- de indicatoren zijn van toepassing op alle gemeenten;
- de indicatoren zijn gebaseerd op landelijke bronnen waardoor er geen extra informatie uitvraag hoeft te worden gedaan en zodat gemeenten automatisch deelnemen;
- er worden bestaande bronnen gebruikt;
- de indicatoren worden regelmatig door de bronnen gepubliceerd;
- voor de indicatoren met betrekking tot het 'sociaal domein' is aangesloten bij de reeds bestaande 'Gemeentelijke monitor sociaal domein'.

Via de website 'waarstaatjegemeente.nl' zijn nagenoeg alle gegevens voor het opnemen van de indicatoren voor alle gemeenten beschikbaar. De beleidsindicatoren in het taakveld 'bestuur en ondersteuning' zijn niet op deze website opgenomen maar worden via de gemeenten zelf ingevuld. In verband met de ambtelijke fusie zijn juist deze gegevens voor onze gemeenten niet beschikbaar aangezien de budgetten voor bedrijfsvoering, overhead e.d. overgezet zijn naar onze GR.

In navolgend overzicht worden de indicatoren van onze gemeente gepresenteerd. als vergelijk zijn tevens de landelijke cijfers opgenomen en de cijfers van onze samenwerkingsgemeente Sint-Michielsgestel. De opgenomen cijfers zijn gebaseerd op gegevens die beschikbaar waren per 20 augustus 2018.

Indicator	Taakveld	eenheid	periode	Boxtel	Sint-Michielsgestel	Nederland	Bron	Beschrijving
Formatie	0. Bestuur en ondersteuning	Fte per 1.000 inwoners	2018	*)	*)		Eigen gegevens	Formatie in fte per 1.000 inwoners.
Bezetting	0. Bestuur en ondersteuning	Fte per 1.000 inwoners	2018	*)	*)		Eigen gegevens	Bezetting in fte per 1.000 inwoners.
Apparaatskosten	0. Bestuur en ondersteuning	Kosten per inwoner	2018	*)	*)		Eigen gegevens	Apparaatskosten per inwoner.
Externe inhuur	0. Bestuur en ondersteuning	Kosten als %1	2018	*)	*)		Eigen gegevens	Kosten inhuur derden als % van totale loonsom + kosten inhuur derden.
Overhead	0. Bestuur en ondersteuning	% van totale lasten	2018	*)	*)		Eigen gegevens	Omvang overhead als % van de totale lasten.
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	1. Veiligheid	aantal per 10.000 inw 12-17jr	2017	171	68	131	Bureau Halt	Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar
Harde kern jongeren	1. Veiligheid	per 10.000 inw 12-14jr	2014	1,1	0,9	1,3	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)	Het aantal harde kern jongeren, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-24 jaar.
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	1. Veiligheid	aantal per 1.000 inwoners	2017	0,8	0,2	2,2	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	1. Veiligheid	aantal per 1.000 inwoners	2017	4,8	2,1	5,0	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	1. Veiligheid	aantal per 1.000 inwoners	2017	2,1	1,9	2,9	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	1. Veiligheid	aantal per 1.000 inwoners	2017	4,3	2,8	4,8	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
Ziekenhuisopname nav verkeersongeval met een motorvoertuig	2. Verkeer en vervoer	%	2015	5,00	10,00	8,00	VeiligheidNL	Verkeersongeval met motorvoertuig als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.
Ziekenhuisopname nav vervoersongeval met een fietser	2. Verkeer en vervoer	%	2015	10,00	9,00	9,00	VeiligheidNL	Vervoersongeval met fietser als aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen.

Functioniemenging	3. Economie	%	2017	52,70	41,90	52,40	LISA	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	3. Economie	index	2013	108	84	100	Atlas voor Gemeenten	Bruto gemeentelijk product (BGP) is het product van de toegevoegde waarde per baan en het aantal banen in een gemeente. De verhoudingswaarde tussen verwacht BGP en gemeten BGP geeft aan of er boven verwachting (<100) of beneden verwachting (>100) wordt gemeten/verwacht.
Vestigingen	3. Economie	per 1.000 inwoners 15-64jr	2017	114,5	136,4	139,7	LISA	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Absoluut verzuim	4. Onderwijs	per 1.000 leerlingen	2017	5,37	3,86	1,82	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen. Leeftijd 5-18 jaar.
Relatief verzuim	4. Onderwijs	per 1.000 inw. 5-18 jr	2017	1,65	9,64	26,58	Ingrado	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 inwoners lft. 5-18 jaar. De cijfers van Ingrado hebben betrekking op schooljaren. De periodeaanduiding "2017" staat voor schooljaar "2016/2017".
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	4. Onderwijs	%	2016	1,60	0,80	1,70	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
% Niet-sporters	5. Sport, cultuur en recreatie	%	2016	45,80	42,70	48,70	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM	Het percentage niet-wekelijks sporters t.o.v. bevolking van 19 jaar en ouder. Bevolking van 19 jaar en ouder dat niet minstens één keer per week aan sport doet.
Banen	6. Sociaal domein	per 1.000 inwoners 15-64jr	2017	769,1	476,6	758,2	LISA	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar.
Jongeren met delict voor rechter	6. Sociaal domein	%	2015	1,04	0,73	1,45	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.

% Kinderen in armoede	6. Sociaal domein	%	2015	3,83	2,31	6,58	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
Netto arbeidsparticipatie	6. Sociaal domein	%	2017	67,90	69,10	66,70	CBS - Arbeidsdeelname	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.
% achterstandsl leerlingen	6. Sociaal domein	%	2012	8,20	7,02	11,61	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.
% Jeugdwerkloosheid	6. Sociaal domein	%	2015	2,05	0,87	1,52	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
Bijstandsuitkeringen	6. Sociaal domein	per 1.000 inw 18jr eo	2e halfjaar 2017	23,7	14,6	41,1	CBS - Participatie Wet	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
Aantal re-integratievoorzieningen	6. Sociaal domein	per 1.000 inw 15-65jr	2e halfjaar 2017	28	18	29	CBS - Participatie Wet	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar
Jongeren met jeugdhulp	6. Sociaal domein	% van alle jongeren tot 18 jaar	2e halfjaar 2017	9,10	7,50	9,70	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdbescherming	6. Sociaal domein	%	2e halfjaar 2017	1,50	0,70	1,00	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
Jongeren met jeugdreclassering	6. Sociaal domein	%	2e halfjaar 2017	0,20	0,00	0,40	CBS - Beleidsinformatie Jeugd	Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	6. Sociaal domein	per 1.000 inw	2e halfjaar 2017	48	30	57	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO	Aantal per 1.000 inwoners in de betreffende bevolkingsgroep. Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo-gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 327 deelnemende gemeenten.
Fijn huishoudelijk restafval	7. Volksgezondheid en Milieu	kg per inwoner	2016	141	128	189	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval	Niet gescheiden ingezameld huishoudelijk afval.

Hernieuwbare elektriciteit	7. Volksgezondheid en Milieu	%	2015	2,10	4,40	12,20	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.
WOZ-waarde woningen	8. Vhrosv	duizend euro	2017	237	291	216	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken	De gemiddelde WOZ waarde van woningen.
Nieuwbouw woningen	8. Vhrosv	aantal per 1.000 woningen	2016	2,0	3,7	7,2	ABF - Systeem Woningvoorraad	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
Demografische druk	8. Vhrosv	%	2018	77,20	80,20	69,60	CBS - Bevolkingsstatistiek	De som van het aantal personen van 0 tot 15 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 15 tot 65 jaar.
Woonlasten éénpersoonshuishouden	8. Vhrosv	euro	2018	630	668	649	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
Woonlasten meerpersoonshuishouden	8. Vhrosv	euro	2018	691	748	721	COELO, Groningen	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.